

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3219/2018. (VII. 2.) AB határozat	a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számú határozata, és a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság Szf.14/63/2012. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.....	1144
3220/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztéséről	1153
3221/2018. (VII. 2.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1157
3222/2018. (VII. 2.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1163
3223/2018. (VII. 2.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1173
3224/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1184
3225/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1187
3226/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1190
3227/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1193
3228/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1195
3229/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1200
3230/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1206
3231/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1208
3232/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1210
3233/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1213
3234/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1216
3235/2018. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz megszüntetéséről.....	1221

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3219/2018. (VII. 2.) AB HATÁROZATA

a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számú határozata, és a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SzF.14/63/2012. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes és dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számú határozata, és a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SzF.14/63/2012. számú határozata alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság (a továbbiakban: másodfokú szolgálati bíróság) Szf.F.3/2014/6. számú határozata, illetve a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: elsőfokú szolgálati bíróság) SzF.14/63/2012. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánításhoz, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [4] 2.1. Az indítványozó a Buda Környéki Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) bírója, aki a Törvényszék Gazdasági Kollégiumában felszámolási ügyekben jár el. Az indítványozóval szemben a Törvényszék elnöke 2012. december 20-án fegyelmi eljárást kezdeményezett. A kezdeményezés alapja egy – a Törvényszék elnökének intézkedése nyomán született – vizsgálati jelentés volt, amely megállapította, hogy az indítványozónál 2012. július 17-én folyamatban lévő 522 ügy közül 233-ban valamilyen eljárási vagy ügyviteli késedelem volt fellelhető, ezek közül 52 ügyben pedig jelentős késedelem állt fenn. Az elsőfokú szolgálati bíróság kijelölt tanácsának elnöke SZF.14/11/2012. számú végzésével elrendelte az előzetes vizsgálatot, majd a kijelölt fegyelmi tanács az SZF.14/21/2012. számú végzésével döntött a fegyelmi eljárás megindításáról.
- [5] A Törvényszék elnöke 2013. április 30-án újabb fegyelmi eljárást kezdeményezett az indítványozóval szemben. Az előzetes vizsgálatot az elsőfokú szolgálati bíróság kijelölt tanácsa SZF.14/36/2012. számú végzésével elrendelte, SZF.14/45/2012. számú végzésével pedig a fegyelmi eljárás megindításáról döntött. Utóbbi fegyelmi ügyet később egyesítették a korábbi üggyhöz.

- [6] Az elsőfokú szolgálati bíróság 2014. május 12-én kelt SzF.14/63/2012. számú határozatával megállapította, hogy az indítványozó mulasztásai, kötelezettségszegései a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 105. § a) pontja szerinti fegyelmi vétségnek (a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségszegésnek) minősültek és ezért őt megrovásban részesítette.
- [7] Az elsőfokú szolgálati bíróság által megállapított tényállás szerint nem vitatható, hogy a Törvényszéken 2009–2011 között az országos átlagot jelentősen meghaladta az egy bírónál folyamatban lévő ügyek száma, országosan a második legnagyobb ügyfélforgalom itt volt kimutatható. A Törvényszék felszámolási csoportjában 2009 és 2012 évben az indítványozó által befejezett ügyek száma a legmagasabb volt. Az indítványozó 2009. február 9. és 2009. október 31. között – kérése ellenére – érdemi segítséget nem kapott, holott a Törvényszéken kialakított munkavégzési rend szerint a bírók munkáját elsőfokú végzettségű bírósági ügyintéző, bírósági titkár segítette. Az is tény, hogy a felszámolási ügyszakban egyes tanácsok nem használtak átadókönyvet és nem volt olyan számítógépes program sem, amely az eljárási határidők megtartásának ellenőrzésére szolgált volna.
- [8] Ugyanakkor azt is megállapította a bíróság, hogy nem csak objektív körülmények okozták a késedelmet, hanem az is közrejátszott, hogy a bíró maga sem tett meg mindent annak érdekében, hogy biztosítsa az ügyintézés folyamatosságát. A bíróság az észszerű ügyintézési határidő sérelmét nem önmagában az ügyek érkezése és lezárása közötti időtartam hossza miatt állapította meg, hanem arra alapozva, hogy az indítványozó bíró által tett intézkedések között – függetlenül azok indokoltságától és érdemi megítélésétől – mennyi idő telt el folyamatos ügyintézés nélkül.
- [9] Mind a Törvényszék elnöke, mind az indítványozó fellebbezett a határozat ellen. A másodfokú szolgálati bíróság 2014. május 12-én kelt Szf.F.3/2014/6. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú szolgálati bíróság határozatát.
- [10] Az indítványozó – 2014. augusztus 3-án kelt – eredeti panaszában kérte az első- és a másodfokú szolgálati bíróság határozatai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését – az általuk felülvizsgált egyéb határozatokra is kiterjedő hatállyal –, továbbá a Bjt. 104/A. §-a, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 103. § (1) bekezdés d) pontja, valamint a Szolgálati Bíróságok – 2012. október 26-án elfogadott – Ügyrendje alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [11] Az indítványozó az alaptörvény-ellenesség megállapításával kapcsolatban megjelölte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a C) cikk (1) bekezdését, a T) cikket, a VI. cikk (1) bekezdését, a IX. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, a 25. cikk (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését, a 27. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket mint sérelmet szenvedett rendelkezéseket.
- [12] Az Alkotmánybíróság főtíkára 2014. szeptember 26-án kelt levelében tájékoztatta az indítványozót egyrészt arról, hogy a Bjt. és a Bszi. támadott rendelkezéseit a szolgálati bíróságok nem alkalmazták, így azokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján nem tudja vizsgálni, másrészt arról, hogy a hivatkozott alaptörvényi szabályok egy része nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, végezetül hiánypótlásra hívta fel, tekintettel arra, hogy nem indokolta kellően, miért alaptörvény-ellenesek a támadott bírósági határozatok. Az indítványozó 2014. november 13-án kelt válaszlevelében kiegészítette és pontosította alkotmányjogi panaszát, amelyben már csak a szolgálati bíróságok határozatai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-ára hivatkozva, és csak az Alaptörvény IX. cikk (1) és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [13] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint a szolgálati bíróságok eljárása és határozatai az alábbiak szerint sértették a véleménynyilvánításhoz és a tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [14] 2.2.1. A véleménynyilvánításhoz való jog sérelme
- [15] Az indítványozó úgy véli, hogy nem a valós ok miatt indítottak ellene fegyelmi eljárást, az ügyviteli mulasztások, késedelmek csak okot szolgáltattak a retorzióra, amiért kritizálta a bírósági szervezetrendszer. Előadása szerint 2010-ben számos, a bíróságot érintő visszásságot felvetett, így többek között feltárta, hogy egyik bírótársa férje felszámolóként tevékenykedik, ami összeférhetetlen a bírói szolgálati jogviszonnyal. Jelzése ellenére nem indult fegyelmi eljárás az érintett bíróval szemben, az összeférhetlenség kérdése a bíró nyugdíjazásával „oldódott meg”. Az indítványozó szerint a vele szemben lefolytatott fegyelmi eljárás koncepciózus volt, amit az is jelez, hogy a felszámolási csoportban lévő, hasonló ügyterhet görgető és az eljárási határidőket tartani nem tudó bírótársaival szemben nem indult fegyelmi eljárás.

- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a véleménynyilvánításhoz való joga sérült, amikor – a hazai igazságszolgáltatás egészét érintő – közérdekű bejelentése miatt retorzióként fegyelmi eljárást indítottak ellene. Az indítványozó e körben hivatkozott mind az Alkotmánybíróság, mind az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJE) gyakorlatára.
- [17] 2.2.2. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme
Az indítványozó sérelmezte, hogy a szolgálati bíróság eljáró tanácsának elnöke megtiltotta kérdés feltevését azzal a bírónővel kapcsolatban, akivel szemben korábban ő összeférhetlenségi ok fennállását állította. Álláspontja szerint ez azt eredményezte, hogy az eljárás során nem tudta bizonyítani annak koncepciós jellegét. Tulajdonképpen maga a bíróság tette lehetetlenné annak bizonyítását, hogy mi is volt a fegyelmi eljárás megindításának valós indoka.
A vizsgálóbiztosi meghallgatásra csak késve, pótlólag került sor és az ott elhangzottak nem is kerültek be a vizsgálóbiztos jelentésébe.
Sérült a társasbíráskodás elve is, mivel a szolgálati bíróság eljáró tanácsának elnöke a Bjt. 111. §-át megsértve, egyedül döntött a fegyelmi eljárásban az előzetes vizsgálat megindításáról, holott az a tanács hatáskörébe tartozik. Az indítványozó hivatkozott a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatra is (a továbbiakban: Abh.), amelyben az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg, amiért a fegyelmi eljárás megindításáról nem tanácsulésen döntöttek a tanács tagjai.
Az indítványozó azt is sérelmesnek találta, hogy nem kapott értesítést a tanácsulésről, a tárgyalás jegyzőkönyvét sem kapta meg, és kérése ellenére sem küldték meg neki a törvényszéktől beszerzett – az ő tevékenységét kritizáló panaszokra vonatkozó – iratokat.
Az indítványozó szerint sérült a törvényes bíróhoz való joga is, mivel az adott időszakban a Szolgálati Bíróságok Ügyrendje alapján a szolgálati bíróságok nem rendelkeztek automatizmuson alapuló ügyelosztási renddel. Ezt az Abh.-ban a tisztességes eljáráshoz való jogot sértőnek minősítette az Alkotmánybíróság.
- [18] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt 2015. május 5-ei ülésén befogadta, mivel úgy ítélte meg, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatos panaszok felvethetik a bírói döntés alaptörvényellenességének lehetőségét.

II.

- [19] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [20] 1. Az indítványozó elleni előzetes vizsgálatot az elsőfokú szolgálati bíróság eljáró tanácsának elnöke rendelte el az SZF.14/11/2012. számú határozattal. Az indítványozó ezzel kapcsolatos kifogását az elsőfokú szolgálati bíróság nem találta megalapozottnak. Az elsőfokú szolgálati bíróság értelmezése szerint a tanács elnöke nem a Bjt. 111. §-a szerinti jogkörben járt el, azaz nem az előzetes vizsgálatról döntött – ez valóban a tanács hatáskörébe tartozik – hanem a fegyelmi eljárás előkészítését rendelte el. A végzés a döntés jogalapjaként maga is a Bjt. 113. §-át és a Szolgálati Bíróságok Ügyrendjének (a továbbiakban: SZBÜ) 9. § (2) bekezdését jelölte meg.
- [21] Az elsőfokú szolgálati bíróság szerint ezt az értelmezést támasztja alá, hogy az egyesített fegyelmi ügyben az SZF.14/36/2012. számú végzésben – a Bjt. 111. §-ára hivatkozva – a fegyelmi tanács valóban az előzetes vizsgálat megindításáról döntött. Ettől függetlenül is az volt az elsőfokú szolgálati bíróság álláspontja, hogy az indítványozó kifogása csak a vizsgálóbiztos jelentésének megérkezéséig bírt volna jelentőséggel. A jelentés elkészítését követően – a tanács által – elrendelt fegyelmi eljárás megindítása után ugyanis már nem okozhatott jogsérelmet, hogy a sérelmezett döntést nem tanácsban eljárva hozta meg a szolgálati bíróság.
- [22] A másodfokú szolgálati bíróság megállapította, hogy az indítványozónak a tanácsi döntés hiányára alapozott kifogása megalapozott. Az elsőfokú szolgálati bíróság tehát eljárási szabályt sértett, ez azonban nem járt a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével – állapította meg a másodfokú szolgálati bíróság –, mivel a vizsgálóbiztos jelentésének elkészítését követően az elsőfokú szolgálati bíróság már tanácsban járt el, és a Bjt. 121. § (1) bekezdése alapján ekkor is dönthetett volna a fegyelmi eljárás megtagadásáról. Emellett az indítványozónak lehetősége volt az iratok tanulmányozására, bizonyítékainak előterjesztésére.

- [23] 1.1. Az indítványozó álláspontja szerint sérült a tisztességes eljáráshoz való joga akkor, amikor a szolgálati bíróság eljáró tanácsának elnöke – a Bjt. 111. §-ának előírása ellenére a tanács helyett egyesbíróként eljárva – az SZF.14/11/2012. számú határozatával *de facto* elrendelte a fegyelmi eljárás megindítását (az előzetes vizsgálat lefolytatását). Véleménye szerint a bíróság összetételére vonatkozó törvényi előírások olyan imperatívuszabályok, amelyek megsértése szükségképpen az eljárás megismétléséhez vezetnek, függetlenül attól, hogy a határozat érdemben helyes-e. Az indítványozó hivatkozva az Abh.-ra, úgy vélte, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme minden esetben megállapítható, amikor törvényi előírás ellenére a tanácsülés megtartására nem került sor, függetlenül attól, hogy ennek mi az oka.
- [24] 1.2. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos korábbi gyakorlatát. A 6/1998. (III. 11.) AB határozatban kimunkált alkotmányos mérce szerint: „a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is (ABH 1998, 91, 98–99.)” (Indokolás [24]). {Legutóbb lásd a 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]}.
- [25] 1.3. A tárgyi ügyben – az elsőfokú szolgálati bíróság által sem vitatottan – az előzetes vizsgálat lefolytatását az elsőfokú szolgálati bíróság eljáró tanácsának elnöke rendelte el az SZF.14/11/2012. számú végzésével, holott a Bjt. 111. §-a szerint ez a tanács hatáskörébe tartozik. A másodfokú szolgálati bíróság úgy ítélte meg, hogy ez az eljárási szabálysértés egyértelműen törvénysértő volt, azonban az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát nem sértette. Különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsa az SZF.14/21/2012. számú végzésével – a Bjt. 121. § (1) bekezdése alapján – utóbb elrendelte a fegyelmi eljárás megindítását.
- [26] Az Alkotmánybíróság azonban nem osztja ezt az álláspontot. Az Alkotmánybíróság az – indítványozó által is hivatkozott – Abh.-ban részletesen foglalkozott bírák elleni fegyelmi eljárás megindításával (az előzetes vizsgálat elrendelésével), egészen pontosan azzal, hogy ennek a döntésnek a meghozatala a szolgálati bíróság eljáró tanácsának hatásköre és ennek megsértése nem pusztán törvényességi-eljárási szabálysértés, hanem egyúttal a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] sérelmét is okozza.
- [27] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az Alaptörvény 27. cikke a társasbíráskodás elvét tekinti alapvetőnek, amikor megállapítja, hogy Magyarországon a bíróságok főszabály szerint – törvény eltérő rendelkezése hiányában – tanácsban ítélik meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte, hogy a „bíró függetlenségének ereje” és a „tisztességes eljárás fokozott garanciája” fejeződnek ki abban, hogy a – lelkiismeretüknek megfelelő – törvényes döntés meghozatalára feljogosított bírákból álló bírói tanács, mérlegelő tevékenységének eredményeképpen születik meg a döntés. A társasbíráskodás elvéből tehát az következik, hogy a ténymegállapítás, a jogértelmezés és a döntés a bírói tanács tagjait közösen illeti meg, és együttes tevékenységre kötelezi őket (Indokolás [68]).
- [29] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a társasbíráskodás elvének – mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részelemének – sérelmét azért emelte ki, mivel az alapul fekvő ügy egyik alapkérdése az volt, hogy sor került-e egyáltalán a tanácsülés megtartására, amikor a szolgálati bíróság tanácsa tagjai telefonon keresztül döntöttek az előzetes vizsgálat elrendeléséről. Az indítványozó is azt domborította ki a jelen ügyben, hogy nem a szolgálati bíróság tanácsa döntött az előzetes vizsgálat elrendeléséről, hanem a tanács elnöke. Ezért hivatkozott az Abh.-ra, mivel úgy vélte, hogy a társasbíráskodás elve – és ezen keresztül a tisztességes eljáráshoz való joga – sérült, amikor a tanács elnöke egyedül döntött.
- [30] Az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügyben nem vitás, hogy az SZF.14/11/2012. számú végzés az előzetes vizsgálat elrendeléséről döntött, és az sem vitatott, hogy a végzést a fegyelmi tanács elnöke egyesbíróként hozta meg, annak ellenére, hogy a Bjt. 111. § (1) bekezdése alapján az erről való döntés a fegyelmi tanács hatáskörébe tartozik. Az elsőfokú szolgálati bíróság fegyelmi tanácsának elnöke tehát a társasbíráskodás elvét megsértve rendelte el a fegyelmi eljárás előkészítését. A másodfokú szolgálati bíróság helyesen ismerte fel, hogy e körben az elsőfokú szolgálati bíróság törvénysértő módon járt el, tévedett azonban akkor, amikor úgy értékelte, hogy ez a törvénysértés nem járt a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével.

- [31] Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy a tisztességes eljárás egyik garanciális eleme és a bírói függetlenség egyik biztosítója is egyben az, hogy a bírák tanácsban ítélkezve hozzák meg a törvényes döntést. A társasbíráskodás elvéből következik, hogy a tények megállapítása, a bizonyítékok értékelése, a jogértelmezés és a döntés a bírói tanács tagjait közösen illeti meg, és együttes tevékenységre kötelezi őket.
- [32] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján – fenntartva az Abh.-ban foglaltakat – megalapozottnak látta az alkotmányjogi panasznak azon elemét, amely szerint sérült az indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való joga, mivel a fegyelmi tanács helyett a tanács elnöke döntött az előzetes vizsgálat elrendeléséről.
- [33] Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra, hogy mind a polgári eljárásban [a szolgálati bíróságok döntésének meghozatalakor hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 252. § (1) bekezdése, 275. § (2) bekezdése, és a jelenleg hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 380. §-a, 423. §-a], mind a büntetőeljárásban [a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. a) pontja, 428. § (2) bekezdése] abszolút hatályon kívül helyezési oknak minősül az, ha a bíróság nincs szabályszerűen megalakítva. A bíróság – többek között akkor – nincs szabályszerűen megalakítva, ha az ügyben tanácsnak kellene eljárnia, de egyesbíró járt el, vagy fordítva. Ez is azt támasztja alá, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az elsőfokú szolgálati bíróság fegyelmi tanácsának elnöke olyan súlyos eljárási szabályt vétett, amely a polgári és a büntetőeljárásban abszolút hatályon kívül helyezési ok lenne.
- [34] Az Alaptörvényben deklarált alapjogok és alkotmányos elvek – mint például a tisztességes eljáráshoz való jog, a törvény előtti egyenlőség, a pártatlanság, ügyek észszerű határidőn belül elbírálásának elve – jelennek meg az egyes eljárási kódex alapelvi rendelkezéseiben és – esetenként – részletszabályaiban is. Ezzel szoros összefüggésben az Alaptörvényre vezethető vissza az abszolút hatályon kívül helyezés jogintézménye is, amely esetében a törvényalkotó már eleve mérlegelte az eljárás tisztességességét, és akként határozott, hogy az abszolút hatályon kívül helyezési okok fennállása esetén egyértelműen alaptörvény-ellenes a bírói döntés, így ennek szankciója pedig nem lehet más, mint a hatályon kívül helyezés.
- [35] A bíróságnak ezekben az esetekben tehát nincs mérlegelési lehetősége, azaz, ha olyan súlyos eljárási szabálysértést észlel, amely abszolút hatályon kívül helyezési oknak számít, akkor hatályon kívül kell helyeznie az alsóbb fokú bíróság határozatát. Amennyiben ez nem következik be, akkor az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik annak megállapítása, hogy az eljáró bíróságok eljárása sértette-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [36] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint alaptörvény-ellenesnek találta, és így az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számú határozatát, illetve a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SzF.14/63/2012. számú határozatát.
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó egyéb indítványozói felvetéseket, illetve a IX. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemeket – tekintettel a támadott bírósági határozatok megsemmisítésére – már nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanis, ha az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alkotmányi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja. {18/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság ezen gyakorlatát a bírói döntések alkotmányossági vizsgálati körében is fenntartotta {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [46]}.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [39] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor fontosnak tartom az alábbiak kiemelését is.
- [40] 1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [41] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.].
- [42] Az adott esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sérült az indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való joga, mivel a fegyelmi tanács helyett a tanács elnöke döntött az előzetes vizsgálat elrendeléséről. Az Alkotmánybíróság döntésének meghozatala során jelentőséget tulajdonított annak, hogy az eljárási törvények [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, a továbbiakban: régi Pp. 252. § (1) bekezdés, 275. § (2) bekezdés, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, a továbbiakban: hatályos Pp. 380. §, 423. §, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, a továbbiakban: Be. 373. § (1) bekezdés II. a) pont, 428. § (2) bekezdés] ún. abszolút – vagyis mérlegelést nem engedő – hatályon kívül helyezési oknak tekintik, ha a bíróság nincs szabályszerűen megalakítva, vagy ha az ügyben tanácsnak kellene eljárnia, de egyesbíró járt el, vagy fordítva. Ezzel összefüggésben fontosnak tartom kiemelni a következőket.
- [43] A hatályos Pp. 380. §-ához fűzött indokolás szerint „[a] bíróság nem szabályszerű megalakítása miatt azért kerül sor kötelezően az elsőfokú bírósági ítélet hatályon kívül helyezésére, mert ebben az esetben lényegileg hiányzik az elsőfokú eljárás, ugyanis a bíróság cselekményei érvényesen meg nem történtnek tekintendők.”
- [44] A Be. 373. §-ának indokolása is azt emeli ki, hogy az ilyen jellegű szabálysértések „a másodfokú bírósági eljárásban közvetlenül nem orvosolhatók”, ezért ennek módja csak az ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bírósági eljárás megismétlése lehet.
- [45] Álláspontom szerint az adott esetben vizsgált eljárási szabálysértés nem tartozik az abszolút hatályon kívül helyezést megalapozó eljárási szabálysértések körébe, mert az kizárólag egy adott eljárási cselekmény „érvényességére” hatott ki, és nem az eljáró bírói tanács megalakításának szabályszerűségére. Az alkotmányjogi panaszban állított eljárási szabálysértés lényege ugyanis az, hogy a fegyelmi eljárás során eljáró bírói tanács eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy az eljárás megindításáról nem tanácsban határozott, hanem az eljárást megindító eljárási cselekményt (az előzetes vizsgálat lefolytatása) a tanács elnöke rendelte el. Ez az eljárási szabálysértés ugyanakkor nem hat ki az eljáró bírói tanács megalakításának szabályszerűségére.

- [46] A kifejtettek alapján ezért úgy gondolom, hogy az alkotmányjogi panasz alapján vizsgált eljárás szabálysértés nem tartozik azon abszolút hatályon kívül helyezést megalapozó eljárás szabálysértések körébe, amelyek a Pp. és a Be. alapján mérlegelést nem engedő hatályon kívül helyezést alapoznak meg. Az ügyben azt kellett vizsgálni, hogy az eljárási bíróság által elkövetett eljárás szabálysértés volt-e olyan súlyú, hogy megalapozza az egész eljárás vonatkozásában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét.
- [47] 2. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye, és a fegyverek egyenlősége {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [48] Az adott esetben az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét a társasbíráskodás elvével összefüggésben vizsgálta.
- [49] A társasbíráskodás elve, véleményem szerint, egy alkotmányos alapelv (Alaptörvény 27. cikk), amely nem önmagában, hanem egyes vonatkozásaiban tartozik a tisztességes bírósági eljárás követelményrendszerébe. Az Alkotmánybíróság ezért hangsúlyozta a 20/2005. (V. 26.) AB határozatban, hogy „[a] társasbíráskodás és a bírói függetlenség egymást kiegészítő és a tisztességes eljárás követelményével szoros összefüggésben lévő alkotmányi követelmények. A bíróság függetlenségének ereje mutatkozik meg és a tisztességes eljárás fokozott garanciája fejeződik ki abban, hogy a külön-külön lelkiismeretének megfelelő törvényes döntés meghozatalára feljogosított bírókból álló bírói tanács mérlegelő tevékenységének eredményeképpen születik meg a jogerős döntés, melynek meghozatalához legalább két bíró egyetértése szükséges. Ez azonban csak akkor biztosított, ha a tanács minden tagja a döntésnek keretet adó eljárás kérdéseinek megítélésére is egyenrangú befolyást gyakorolhat, s ezen keresztül egyenlő esélyt kap mindazon eljárás módszerek gyakorlására és bizonyítási eszközök igénybevételére, amelyek az első fokú határozat felülvizsgálatához szükséges ismeretek megszerzését lehetővé teszik számára.” [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 220.]
- [50] Az adott esetben úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszban állított eljárás szabálysértést a tisztességes bírósági eljárásból fakadó független bírósághoz való jogra tekintettel kellett vizsgálnia.
- [51] Ennek alapján pedig megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság működésének kezdetétől különbséget tett a bírói függetlenség külső és belső aspektusai között. A 19/1999. (VI. 25.) AB határozatában az Alkotmánybíróság elvi élel állapította meg, hogy „a bírói hatalom, amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik, döntően az ítélezésben ölt testet. A bírói függetlenség az ítélezésre vonatkozik; a további státusbeli és szervezeti garanciák is a független ítélezéshez szükségesek. A bírónak mindenkitől – más bírótól is – függetlennek kell lennie, függetlenségét garanciáknak kell biztosítani minden befolyásolás ellen, származzék akár az külső hatalmi jogkör gyakorlásától, akár a bírósági szervezeten belülről. A bírói függetlenség egyedi aspektusában [...] a bíró szervezeti és státusbeli szabadságának garanciáját jelenti, annak érdekében, hogy az egyedi ügyekben a jogviták eldöntése és a jogsérelmek orvoslása tárgyában hozott kötelező erejű és végrehajtható döntését mindenféle befolyásolástól mentesen, a törvények, illetve általában a jogszabályok alapján, belső meggyőződése szerint hozza meg.” (ABH 1999, 150, 153.)
- [52] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában rámutatott arra is, hogy „a tanácselnöki státusz pusztán olyan igazgatási feladatok ellátását jelenti, amelynek tartalmát az egyes bíróságok szervezeti és működési szabályai részletezik. Az igazgatási státusból levezethető hatáskörök semmiképpen nem válhatnak a bírói függetlenség gátjává. E tevékenység nem gyakorolhat az ügy érdemére kiható befolyást, illetőleg nem teremthet a bírói meggyőződés kialakulását akadályozó kényszerhelyzetet, amelyben a tanács tagjainak a függetlensége sérelmet szenvedhet.” [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 221.] Erre tekintettel állapította meg az Alkotmánybíróság a Be. 360. § (1) bekezdésében foglalt azon rendelkezésnek az alkotmányellenességét, amely szerint a tanács elnöke az ügy érkezésétől számított harminc napon belüli határnapra a fellebbezés elbírálására tanácsulást, nyilvános ülést vagy tárgyalást tűz ki. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azzal, hogy a Be. 360. § (1) bekezdése az alkalmazandó eljárás formáit kizárólag a tanács elnökének döntési jogkörébe utalja, a támadott rendelkezés a társasbíráskodás alkotmányi – és a Be. szabályai szerint másodfokon kivételt nem tűző – elve ellenére az eljárás formára vonatkozó, mérlegelési szempontok nélküli diszkrecionális jogkörben,

„egyesbíróként” meghozott tanácselnöki elhatározás az érdemi határozatra közvetlenül kiható, a bírói függetlenség követelményét sértő döntéssé is válhat. [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 221.]

- [53] Véleményem szerint az Alkotmánybíróság idézett gyakorlatából az adott ügyben relevanciával bíró alkotmányos követelmény – a független bírósághoz való joggal összefüggésben –, hogy a tanácselnöki státusz nem járhat azzal, hogy a tanács elnöke az ügy érdemi elbírálására kiható kérdésekben a döntési kompetenciát elvonja a tanács tagjaitól.
- [54] Az adott esetben, álláspontom szerint, a kifejtettekre tekintettel állapítható meg az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés alaptörvény-ellenessége.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [55] A határozat rendelkező részében foglalt döntéssel egyetértek figyelemmel arra, hogy az elbírált alkotmányjogi panasz és a megítélt ügy ténybeli alapjai az Abh.-ban tett megállapításokra vezethetők vissza. Ebben az időben a szolgálati bíróságok eljárásainak alapjául szolgáló normák többször módosultak. Az a véleményem azonban, hogy a döntés indokolása - figyelemmel a kiegyensúlyozott bírósági eljáráshoz fűződő alapjog tartalmához tartozó több évtizede alkalmazott tesztre – nem meggyőző.
- [56] A bírósági döntésekből formálódó joggyakorlat előreláthatóságát elsődlegesen a kimunkált tesztek következetes alkalmazása garantálja. Ebből következőleg az eljáró bíróságnak minden esetben kiinduló pontja kell legyen a jogi problémával kapcsolatosan lefektetett teszt. Különösen igaz ez akkor, ha attól bármely okból (tényállásbeli, jogbeli különbözőségek, stb.) el kíván térni. Nehezíti a joggyakorlat követését az, ha a bíróság indok nélkül alkalmazza tesztjét eltérő tényállásra, avagy hasonló ténybeli alapok esetén tér el korábbi, egyértelmű tesztjétől. Nincs ez másképpen az Alkotmánybíróság döntéshozói fórumai esetében sem. Az Alkotmánybíróság jellegadó jogköre révén irányt mutat a bírának abban, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogokat milyen tartalommal kell érvényre juttatniuk pereikben. Ezért joggyakorlatának kiszámíthatósága az Alaptörvény jogállami klauzulájára visszavezethető alkotmányos elv körében értékelendő.
- [57] A jelen esetben a többségi indokolás [23] bek. és köv. kitér az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert *fair* eljáráshoz való jog 1998-tól kezdődően a mai napig fennálló tesztjére. Ez a gyakorlat azt hangsúlyozza, hogy a fél *fair* eljáráshoz való joga a perbe vitt anyagi jogok érvényesíthetőségével, és az érvényesítést garantáló eljárási jogosultságok/kötelezettségek együttes minőségével áll összefüggésben. A teszt elemét képezi az indokolás által is felhívott megállapítás, amely szerint „egyes részletszabályok hiánya” ellenére is lehet egy eljárás méltányos (és valamennyi részletszabály megalkotásának dacára is lehet méltánytalan). Egy konkrét per esetében eszerint egyes részletszabályok bíróság általi megsértése ellenére is lehet az eljárás összességében méltányos (és minden szabály akkurátus megtartása esetén is lehet méltánytalan). Az eljárás összességében történő értékelése révén válik tehát egy bírósági eljárás alaptörvény-sértővé vagy alkotmányossá. Ez a mérlegelés teszi az alapjogot a korlátozás oldaláról abszolúttá, azaz zárja ki a szükségességi-arányossági teszt alkalmazását, hiszen a *fair* bírósági eljáráshoz való jog érvényesülése maga is mérlegelés eredménye.
- [58] A testület által megítélt ügyben a vonatkozó törvényi szabályok az eljárást három, jól elkülöníthető szakaszra (előzetes vizsgálat elrendelése, fegyelmi eljárás megindítása, a fegyelmi felelősség megállapítása) osztják. Az elsőfokú szolgálati bíróság a törvényt sértést az első, a fegyelmi felelősség megállapítása szempontjából kisebb jelentőségű szakaszban követte el. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán azt kellett volna mérlegelni, hogy a fegyelmi eljárás egészét hogyan érintette az elsőfokú szolgálati bíróság első szakaszban elkövetett törvényt sértése.

[59] Az indokolás megállapítja, hogy az eljárási kódexek (Pp., Be.) abszolút hatályon kívül helyezésre okot adó törvényi szabályainak megsértése egyúttal Alaptörvény-sértést is jelent. Önmagában nem tartom kizártnak ezt az állítást. Mindazonáltal az indokolásnak megfelelően összefüggésbe kellett volna hoznia azt a *fair* eljáráshoz való jog eddigi dogmatikájával. Ezt követelte volna meg a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez fűzött gyakorlat kiszámíthatósága.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1600/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3220/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 124/C–124/D. §-ai és a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete ellen irányuló alkotmányjogi panasz eljárását az Európai Unió Bírósága előtt C–13/18. ügyszámon megindított eljárás befejezéséig felfüggeszti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Becher Ákos, Becher és Torma Ügyvédi Iroda, 1123 Budapest, Alkotás utca 53., MOM Park Irodaház, F épület 4. emelet) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy az Európai Unió Működéséről szóló szerződés 267. cikk (3) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali kérelemmel forduljon az Európai Unió Bíróságához (a továbbiakban: EUB), emellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 124/C–124/D. §-ainak alaptörvény-ellenessé nyilvánítását és megsemmisítését, valamint az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenes, és ezért azt semmisítse meg.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára is. Eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte azt, hogy a fent megjelölt törvényi rendelkezésekben foglalt szabályozás, valamint a kapcsolódó bírói gyakorlat miatt a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2018. január 8-án az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelemmel fordult az Európai Unió Bíróságához. Az Alkotmánybíróság kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [Vö. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat], ezért a vizsgált ügyben figyelemmel volt az alábbi megfontolásokra.
- [3] Az Alkotmánybíróság a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatában kimondta, hogy „az Európai Unió az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén az alapvető jogoknak többnyire a nemzeti alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét képes biztosítani [...]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni”.
- [4] Az Art. jelen ügy indítványozója által támadott rendelkezéseit, valamint a kapcsolódó bírói gyakorlatot az EUB-nak is vizsgálni kell a saját eljárásában. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált ügy által konkrétan felvetett alapjogi összefüggésekre és az Európai Unión belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülése érdekében szükséges bevárnia az EUB előtt folyamatban lévő eljárás befejezését.
- [5] Az Abtv. 60. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.
- [6] Mivel a fenti indokokra tekintettel az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdések előzetes eldöntésétől függ, amelyben az EUB előtt eljárás már folyamatban van, és az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti, az Alkotmánybíróság az EUB eljárásának befejezéséig – az Ügyrend 45. §-a alapján – a saját eljárását felfüggesztette.

- [7] Az Alkotmánybíróság a végzésnek a honlapján és a hivatalos lapjában történő közzétételét az Ügyrend 45 § (1) bekezdése alapján rendelte el.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [8] 1. Álláspontom szerint az adott alkotmányjogi panasz kapcsán indult eljárás felfüggesztésére az Abtv. nem adott lehetőséget. Ezért a döntéssel nem tudok egyetérteni.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság alkotmányvédő feladatát az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben meghatározott hatásköreibe tartozó eljárások lefolytatásával, illetve jogkövetkezmények megállapításával látja el. Az alkotmánybírói eljárás felfüggesztése lényegében azal jár, hogy az Alkotmánybíróság az adott ügyben a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelmével kapcsolatos feladatának teljesítését is felfüggeszti. Ezért az eljárásunk felfüggesztésekor mindig különös alaposággal kell vizsgálni, hogy valóban fennállnak-e a felfüggesztés előfeltételei.
- [10] Az Abtv. 60. §-a szerint az eljárás felfüggesztésének egyik feltétele, hogy arra akkor kerülhet sor, „ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ”, amelyben „bíró, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv” előtt eljárás folyamatban van. Az eljárás felfüggesztésnek másik, az előbbivel konjunktív törvényi feltétele: „és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. Ez utóbbi feltétel maga is három – egymással alternatív viszonyban álló – rész-feltételt tartalmaz. Az Alkotmánybíróság eljárásának felfüggesztésére törvényesen csak akkor kerülhet sor, ha mind az első feltétel, mind pedig a második feltételnek legalább egyik rész-feltétele teljesül.
- [11] A jelen ügyben meghozott végzéssel kapcsolatban álláspontom szerint az Abtv. 60. §-ába foglalt feltételek közül nemhogy mindkét, de egyik feltétel sem teljesült, az eljárás felfüggesztésének a többségi indokolásban hivatkozott okból nem lett volna helye.
- [12] 2. Álláspontom szerint először is nem teljesült az a feltétel, hogy az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása az EUB által vizsgált kérdés előzetes eldöntésétől függött volna. Az uniós szerződések értelmezése, valamint a másodlagos uniós jog érvényességének vizsgálata, illetve értelmezése bizonyosan nem előkérdése

az alkotmányjogi panasz alapján a tagállami normát érintően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján folytatott alkotmánybíróági ügy elbírálásának, de különösen nem előkérdése a bírói döntések Alaptörvénybe ütközésének vizsgálatára irányuló alkotmánybíróági eljárásnak sem. Kizárólag annyi összefüggés van az EUB előzetes döntéshozatali eljárása, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indult alkotmánybíróági eljárás között, hogy mindkettő a vitatott tagállami jogszabály – az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 124/C–124/D. §-a – miatt indult.

- [13] Lényeges rámutatni arra, hogyha az előzetes döntéshozatali eljárásában az EUB a kifogásolt törvényhelyet nem iktathatja ki (ilyen döntést csak a tagállam hozhat). Vagyis az EUB ítéletéből semmiképpen sem következne, hogy annak alapján az Alkotmánybíróásnak a kifogásolt törvényhely utólagos normakontrollját, az Alaptörvénybe ütközés vizsgálatát már nem kellene elvégeznie. Egy vitatott jogszabállyal szemben az Alaptörvény védelmét ráadásul az Alkotmánybíróásg helyett az uniós szerződések érvényesülése felett őrködő EUB bizonyosan nem biztosítja (egyszerűen nincs ilyen hatásköre). A törvény Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát az Alkotmánybíróásgnak tehát akkor is el kellene végeznie, ha az EUB ítéletében az adott törvényi rendelkezés kapcsán megállapítaná, hogy az adott nemzeti szabály az uniós joggal összeegyeztethetetlen. Ha viszont az Alkotmánybíróásg eljárása az eljárás felfüggesztése által nem spórolható meg, akkor kérdés, hogy miért késlekedik a feladatának ellátásával. Ha pedig az EUB nem állapítja meg az uniós jog sérelmét, nem következik ebből, hogy az Alkotmánybíróásg se állapítsa meg az Alaptörvénnyel való ellentétet, hiszen a két eljárásban más a vizsgálat mércéje. Akárhogyan is dönt tehát az EUB az előtte indult eljárásban, az semmilyen irányban nem determinálja a jelen ügyben az Alkotmánybíróásg döntését. Magyarán szólva, az Alkotmánybíróásg általi érdemi elbírálás nem függ az EUB eljárásától.
- [14] Az Alkotmánybíróásg nemrégiben elfogadott 22/2016. (XII. 5.) AB határozatának logikájával és szellemével sem tartom igazán összeegyeztethetőnek, hogy az Alkotmánybíróásg az EUB döntésétől tegye függővé az Alaptörvény védelmét. Hivatkozott határozatában az Alkotmánybíróásg deklarálta, hogy hatásköreinek gyakorlása során vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyarország szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát. Magyarországon az alkotmányos értékek és alapvető jogok tehát nemhogy az uniós jog által meghatározott szinten, hanem bizonyos esetekben még akár az uniós joggal szemben is védelemre jogosultak. Szabad-e, lehet-e akkor az Alkotmánybíróásgnak az Alaptörvény védelméről lemondani, illetve azt az EUB döntésétől függővé tenni?
- [15] 3. Álláspontom szerint nem teljesült az eljárás felfüggesztésnek az Abtv. 60. §-a szerinti másik (konjunktív) törvényi feltétele sem, ti. hogy „a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. A jogbiztonság védelme pont az Alkotmánybíróásg gyors döntéshozatalát tette volna kívánatossá, nem pedig az eljárás felfüggesztését. Az Abtv. 60. §-a szerinti szempontoknak a figyelembevétele helyett a többségi végzés a harmadik rész-feltételre hivatkozik, azzal, hogy „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróásg az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti”. Mintegy azt állítva ezzel, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztése „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését” lenne hivatott biztosítani. Vitatom, hogy a felfüggesztés ezt a célt bármilyen módon szolgálhatná.
- [16] Ha a vizsgált szabályozás nem egyeztethető össze az uniós joggal, és eljárása eredményeként az Alkotmánybíróásg már az EUB döntése előtt megállapítja a kifogásolt törvények alaptörvény-ellenességét, azokat megsemmisítve, akkor közvetve még elő is mozdíthatja az Alkotmánybíróásg az európai jog érvényesülését. De annak érvényesülését nem akadályozza meg az sem, ha az Alkotmánybíróásg érdemi vizsgálata eredményeként a kifogásolt törvények Alaptörvénybe ütközését nem tartja megállapíthatónak, hiszen az uniós jogot az EUB attól függetlenül biztosítja, hogy az Alkotmánybíróásg a magyar jogszabály felülvizsgálata kérdésében milyen döntést hoz.
- [17] Vagy talán az lenne „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülésének” szem előtt tartása, hogy ha az EUB-nak az uniós jogot értelmező döntésétől függően állapítsa meg az Alkotmánybíróásg az Alaptörvény sérelmét, még ha azt magától egyébként nem is tenné meg? Az Alkotmánybíróásg szuverén alaptörvény-védő feladatára figyelemmel ezt az értelmezést nehezen tudnám elfogadni. Mindezekre tekintettel számomra meggyőzően nem indokolható, hogy az EUB eljárására hivatkozással az Alkotmánybíróásg arra az elhatározásra jutott, hogy eljárását felfüggeszti.

[18] 4. Végül rámutatok arra, hogy álláspontom szerint az indítványozó által előterjesztett alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pontjában, illetve 27. § *b*) pontjában foglaltaknak. Ezért – véleményem szerint – törvényesen nem is indulhatott volna még meg az alkotmányjogi panasz alapján az alkotmánybírói eljárás, amit aztán szükség lett volna felfüggeszteni és az érdemi döntéshozatalt mellőzni. A Kúriának a panaszos által támadott ítélete hatályában fenntartotta a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi bíróság 12.K.27.088/2016/7. számú ítéletét, amely hatályon kívül helyezte az adóhatóság határozatát és új eljárás lefolytatására kötelezte az adóhatóságot. Az új adóhatósági eljárás még nem zárult le. Az indítványozó Abtv. 27. § szerinti kérelme kifejezetten a Kúria döntése ellen irányul, az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti kérelmében az indítványozó a bíróság által alkalmazott normát kifogásolja. Mindaddig, amíg a konkrét eljárás folyamatban van, az indítványozó számára biztosított a jogorvoslati lehetőség, és az eljárás jogerősen le nem zárul (olyan módon, hogy az ügy érdemében hozott döntés az indítvány Alaptörvényben biztosított jogát sérti), nem terjeszthető még elő alkotmányjogi panasz egyértelműen megjelölve azt, hogy a jogerős bírói döntés, illetve e bírói döntésben alkalmazott norma bizonyosan sérelmet okoz a panaszos számára.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

[19] A különvéleményhez az alábbiak szerint csatlakozom.

[20] A különvélemény 1–3. pontjához, valamint a 4. pontjának az Abtv. 26. § (1) bekezdésével kapcsolatos részéhez csatlakozom. Nézetem szerint ugyanakkor az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz – az abban kifejezetten a Kúria eljárásához kapcsolódóan állított eljárás jogsértés okán – nem tekinthető időelőttinek, és az az EUB előtt C-13/18. ügyszámon megindított eljárástól függetlenül elbírálható.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

[21] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1999/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3221/2018. (VII. 2.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.035/2017/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Három magánszemély indítványozó (a továbbiakban: indítványozók) 2018. március 19-én jogi képviselőjük útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.035/2017/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.
- [3] Az indítványozók kérelmüket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogára, illetve a XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság vélelmére alapították.
- [4] 2. Az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozók (az alapper felperesei) hivatásos szolgálati jogviszonyban álltak a Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal (az alapper alperese, a továbbiakban: katasztrófavédelmi szerv). Szolgálati jogviszonyuk fennállta alatt két indítványozó angol nyelvből, a harmadik indítványozó német nyelvből letette a középfokú nyelvvizsgát, aminek következtében két indítványozó 15% mértékű illetménykiegészítésben, illetve mindhárman nyelvtudási pótlékban részesültek.
- [5] Az indítványozókat az ügyészség 2014 januárjában gyanúsítottként hallgatta ki gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának kötelessége megszegésére irányuló vesztegetés büntette és más bűncselekmény miatt. Az ügyészség 2014. augusztus 29-én meghozott határozatában a vádemelést kétévi időtartamra elhalasztotta. Ennek indokolása azt tartalmazta, hogy az indítványozók úgy szereztek tényleges nyelvtudás nélkül középfokú nyelvvizsga bizonyítványt, hogy emiatt pénzt fizettek egy közvetítőnek, aki a pénz egy részét átadta az érintett nyelvvizsga tanároknak, és ennek fejében egyrészt megkapták az írásbeli feladatok megoldását, másrészt a szóbeli nyelvvizsgán a tanárok nyelvtudás nélkül olyan eredményt állapítottak meg, amely szerint megfeleltek a nyelvvizsgán. Az ügyészségi határozat szerint az indítványozók ezen cselekményükkel megvalósították a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés büntetést, velük szemben azonban a vádemelés elhalasztása indokolt az időmúlásra tekintettel. A határozat tartalmazta azt a felhívást, mely szerint, ha a határozat ellen a gyanúsítottak (az indítványozók) panasszal élnek, úgy – a nyomozás megszüntetése feltételeinek hiányában – vádemelésnek van helye. Az indítványozók a határozattal szemben nem éltek panasszal.

- [6] A katasztrófavédelmi szerv igazgatója 2015 márciusában kezdeményezte az indítványozók életvitelének soron kívüli ellenőrzését. Az ellenőrzést a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) végezte el, az ellenőrzés eredményeképpen meghozott határozat azt tartalmazta, hogy az indítványozók kifogásolható életvitelére a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján megállapítható. Az indítványozók személyes meghallgatás kéréseiben megismerhették az NVSZ ellenőrzés megállapításait. Azt is tudomásukra hozták, hogy életvitelük kifogástalanságának vizsgálata azért vált indokolttá, mert az ügyészségnek a vádemelés elhalasztásáról hozott határozatában tényként szerepel, hogy az indítványozók a vizsgakövetelmények tényleges teljesítése nélkül szereztek nyelvvizsga bizonyítványt, amely cselekményükkel elkövették a vesztegetés bűntettét, és amit az indítványozók nem vitattak azáltal, hogy az ügyészségi határozat ellen nem éltek jogorvoslással.
- [7] Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója ezt követően 2015. június 12-én kelt parancsával – a Hszt. 53. § c) pontja, 56. § (2) bekezdés b) pont *ba)* alpontja és az 57. § (4) bekezdés b) pontja alapján – az indítványozók szolgálati viszonyát 2015. június 15. napjával megszüntette. A parancs az NVSZ ellenőrzés megállapításait, a személyes meghallgatáson elhangzottakat és a katasztrófavédelmi szerv szolgálati érdekét is figyelembe véve döntött arról, hogy az indítványozók életvitelére a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján kifogásolható.
- [8] A parancsal szemben az indítványozók szolgálati panaszt terjesztettek elő, amit a Belügyminisztérium határozatával elutasított.
- [9] 3. Az indítványozók a szolgálati panaszuk elutasítását követően munkaügyi bírósághoz fordultak. Az Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.293/2015/23. számú ítéletével a felmentéseket jogellenesnek ítélte, ezért azokat hatályon kívül helyezte és kötelezte a katasztrófavédelmi szervet az indítványozók eredeti beosztásukba való visszahelyezésére és elmaradt illetményük megfizetésére.
- [10] A katasztrófavédelmi szerv fellebbezése folytán eljáró Egri Törvényszék 2.Pf.20.185/2016/10. számú közbenső- és részítéletével az elsőfokú ítéletet az indítványozók felmentését hatályon kívül helyező részében és az eredeti beosztásukba való visszahelyezésük tárgyában helybenhagyta, az elmaradt illetmények tárgyában azonban az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a tárgyban a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [11] A katasztrófavédelmi szerv felülvizsgálati kérelmét elbíráló Kúria ítéletével a törvényszék közbenső- és részítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet pedig megváltoztatta, és az indítványozók keresetét elutasította.
- [12] A Kúria az ítéletében rögzítette, hogy a törvényszék jogszabálysértően értékelte az alperes terhére, miszerint a felmentések nem adták világos indokát annak, hogy milyen szolgálati érdeket sért az, hogy a vádemelés elhalasztásáról szóló ügyési határozat ellen az indítványozók nem éltek jogorvoslással. Helytállóan minősítette a katasztrófavédelmi szerv azon érvelését, miszerint a felmentő parancsokban nem az indítványozók bűnösségét állapította meg, hanem a lefolytatott büntetőeljárás tényének munkajogi következményét vonta le.
- [13] A Kúria nem vitatott tényként mutatott rá arra, hogy az indítványozók az ügyészség határozatában foglalt megállapításokat tudomásul vették, saját – bármilyen megfontolásból meghozott – döntésük következményeként az ügyben büncselekmény hiányában nyomozást megszüntető vagy felmentő határozat nem született és a jövőben sem születhet. Akivel szemben pedig ilyen vitatott tényeket állapít meg egy ügyészségi határozat, okszerűen megállapítható, hogy nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének. A munkajogi következmények alól ezért nem mentesülhetnek az indítványozók arra hivatkozva, hogy bűnösségüket bíróság jogerősen nem állapította meg. A Kúria az Alkotmánybíróságnak az ártatlanság vélelmét értelmező határozataira is hivatkozott indokolásában.
- [14] 4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság vélelme, ugyanis a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozók terhére büncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozók büntetőjogi felelősségét megállapította volna. Ezáltal a büntetőjogi vétkesség vélelme a munkajogi vétkesség megállapítását eredményezte, a Kúria lényegében az ügyészségi határozatban foglalt vesztegetés tárgyi súlyát, azaz egyértelműen büncselekmény elkövetését értékelte az indítványozók terhére. Azt is előadták, hogy annak ellenére, hogy az ügyészség a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában

tényként rögzítette, hogy az indítványozók vesztegetés útján szereztek meg a nyelvvizsga bizonyítványt, ez nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény elkövetését megállapító érdemi határozat született.

- [15] Az indítványozók további állítása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joguk is sérült. Alapjogukat sértőnek tartják a bíróságok eljárását, amiért annak ellenére, hogy büntető bíróság jogerős ítéletben nem határozott bűnösségükről, az eljáró bíróságok minden erre irányuló bizonyíték és vizsgálat nélkül valónak fogadták el az ügyészégi határozat megállapítását, ami alapján azt a következtetést vonták le, hogy az indítványozók bűncselekményt elkövető személyekkel tartanak fenn kapcsolatot és nyelvvizsga bizonyítványukat jogellenesen szereztek meg. A tisztességes eljáráshoz való jogba álláspontjuk szerint beletartozik, hogy a bíróságok elsődlegesen a törvényben lefektetettek alapján ítéeljenek, és a jogértelmezés során a józan ész kívánalmára – az Alaptörvény 28. cikkében előírt módon – tekintettel legyenek, és az ítéleteket bizonyítékokkal alátámasztott, valós tényállásra alapítsák.

II.

- [16] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

- [17] A Hszt. ügyben érintett rendelkezései:

„37/B. § (1) A hivatásos állományba jelentkező életvitelét a hivatásos állományba vétel előtt, a rendvédelmi oktatási intézmény ösztöndíjas hallgatójának, valamint tanulójának életvitelét a hallgatói, tanuló jogviszony létesítése előtt, továbbá a hivatásos állomány tagja és az ösztöndíjas hallgató, valamint a tanuló életvitelét a miniszter által meghatározott gyakorisággal, de legfeljebb évente egy alkalommal a jogviszony fennállása alatt ellenőrizni kell. A szolgálati viszony fennállása alatt a kifogástalan életvitel soron kívüli ellenőrzésére akkor kell intézkedni, ha a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére jogosult tudomására jutott adatokból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni.

[...]

(3) Az életvitel nem kifogástalan, ha

a) a jelentkező esetében fennállnak a 37/A. § (1) bekezdésében meghatározottak,

b) a hivatásos állomány tagjával szemben bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság jogerősen szabadságvesztés vagy közérdekű munka büntetést szabott ki, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelte el, vagy

c) a jelentkező vagy a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolatára – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének.”

- [18] A Be. ügyben érintett rendelkezései:

„216. § (1) Az ügyész, ha a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekményt maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő harminc napon belül az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

a) további nyomozási cselekményt végezhet, vagy az elvégzéséről rendelkezhet,

b) a nyomozást felfüggesztheti,

c) a nyomozást megszüntetheti,

d) az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja, illetve a vádemelés elhalasztásáról határozhat,

e) vádat emel, vagy határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről.”

„222. § (1) Az ügyész a vádemelés helyett háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára, és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre határozattal elhalaszthatja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutakozó kedvező hatása feltételezhető.”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kellett döntenie.
- [20] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszukat határidőn belül terjesztették elő.
- [21] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak a megsemmisítését.
- [22] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeknek az alkotmányjogi panasz megfelel-e.
- [23] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozók a panasszal támadott ügyben felperesként jártak el. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozóknak a támadott döntéssel szemben további jogorvoslati lehetőségük nem áll fenn.
- [24] 1.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panaszban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [25] 1.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadott aggályok a bizonyítékok mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a bírói döntés irányának, a tényállás megállapításának, a bizonyítékok bírói értékelésének felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az ügyészégi határozatot, az indítványozó ügyészégi meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet, az NVSZ határozatát az eljáró bíróságok figyelembe vették, a tényállást részben az alapján állapították meg. Az indítványozók a megállapított tényállást megismerhették, azt nem vitatták. Az Alkotmánybíróság e körben azt állapította meg, hogy az indítványozók kifejezetten alkotmányjogi érvelésnek tekinthető indokolást nem adtak elő és a bírói döntések érdemével kapcsolatosan sem jelöltek meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [26] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet nem vizsgálta meg érdemben.
- [27] 1.5. Az indítványozók szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság vélelme, ugyanis a Kúria anélkül értékelte az indítványozók terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészégi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozók büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [28] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban az ártatlanság vélelmével összefüggésben állított alapjogi sérelmek a bírói döntést érdemben befolyásolhatták, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [29] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panasz ezen részét – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

IV.

- [30] Az indítvány nem megalapozott.
- [31] 1. Az indítványozók szolgálati jogvitája a katasztrófavédelmi szervnél, a Hszt. alapján betöltött szolgálati jogviszonyuknak megszűntetéséből eredt. A Hszt. alapján a hivatásos állomány tagjai a törvények és más jogszabályok előírásainak megfelelően, a katasztrófavédelmi szervek feladataihoz igazodó szakmai ismeretek birtokában különleges közszolgálatot teljesítenek. A Hszt. 3. §-a értelmében a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezést önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.
- [32] A szolgálati jogviszony létesítésének és betöltésének is feltétele a kifogástalan életvitel. Ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének, akkor a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná válik, és a szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni [Hszt. 56. § (2) bekezdés *b*) pont *ba*) alpont].
- [33] A Hszt. 37/B. § (3) bekezdése szabályozza azokat az eseteket, amelyek fennállta esetén az életvitel nem kifogástalan. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pontjai értelmében egyes, a büntető bíróság által kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések esetén minősül az életvitel nem kifogástalannak. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *c*) pontja szerint pedig az életvitel nem kifogástalan, ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolataira – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének. A fenti törvényi feltételek ellenőrzését a rendőrségről szóló törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, jelenleg az NVSZ végzi.
- [34] Jelen ügy indítványozóinak életviteléről a Kúria azért állapította meg, hogy az nem kifogástalan, mert egy vesztegetés büntette és más bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személlyel tartottak fenn kapcsolatot, akinek a középfokú nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése érdekében pénzt fizettek.
- [35] Az indítványozókat is gyanúsítottként hallgatta ki az ügyészség, velük szemben azonban a vádemelést az időmúlásra tekintettel elhalasztotta, megállapítva az erről szóló határozatban, hogy az indítványozók a vesztegetés büntetettét elkövették.
- [36] Az indítványozók szerint azért sérült a XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság védelme, mert a Kúria anélkül értékelte az indítványozók terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozók büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több ügyben, elsőként a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta az Abtv. 27. § szerinti eljárásában, hogy egy bírói jogértelmezés sérti-e az ártatlanság védelmét.
- [38] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatát is felhasználva, összefoglalóan állapította meg a következőket: „[a]z ártatlanság védelme, mint a büntető igazságszolgáltatás egyik garanciája és a jogállamiság egyik elve 1989-ben emelkedett alkotmányi szintre. Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor. Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül” (Indokolás [20]).
- [39] Az Abh. is utalt rá, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában kiterjesztően értelmezte az ártatlanság védelmét abból a megfontolásból, hogy az a jogállam által védett élet- és jogviszonyok körében egyre több területen érvényesül. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes abban a kérdésben, hogy az ártatlanság védelméből eredő jogvédelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az Abh. az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát felidézve hangsúlyozta, hogy „[a]z ártatlanság védelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt

joghátrányok okozhatnak”; az ártatlanság védelmének alkotmányos elvével való szoros összefüggés ugyanakkor esetenként vizsgálendő {Indokolás [22]}.

- [40] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését legutóbb a 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat értelmezte, és állapította meg összegzően, hogy „az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ártatlanság védelme – mint alkotmányos alapelv – nem kizárólag a büntetőeljárásban érvényesül, és esetenként vizsgálendő, hogy egy joghátrány az ártatlanság védelmének alkotmányos tartalmával összefüggésben áll-e” {Indokolás [32]}.
- [41] 3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán azt vizsgálta, hogy az ártatlanság védelmét sérti-e az a bírói jogértelmezés, amely jogszerűnek minősíti a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel szolgálati jogviszonyban álló személyek jogviszonyának felmentéssel való megszüntetését olyan esetben, amelyben a felmentés a szolgálati jogviszonyban álló személyeknek a vádelhalasztásról szóló ügyészségi határozatból megismert magatartását leíró tényállási elemeken alapszik.
- [42] Az Alkotmánybíróságnak tehát arról kellett döntenie, hogy az alapul fekvő szolgálati vitákat eldöntő bírói jogértelmezés az ártatlanság védelmének alkotmányos elvével összefüggésben áll-e, és ha igen, a felelősség megállapításának kérdésével olyan szoros kapcsolata állapítható-e meg, amely azzal azonos módon indokolja az Alaptörvényben biztosított jog védelmét.
- [43] Az indítványozók büntetőjogi felelősségét büntető bíróság nem állapította meg. A vádemelés elhalasztásával az ügyészség függő helyzetet teremtett, fenntartva a vádemelés fenyegetettségét. Ilyen esetben adottak ugyan a vádemelés feltételei, de azzal szemben alternatívát ajánlanak a gyanúsítottnak, és a vádemelés elhalasztása tartamának eredményes vagy eredménytelen volta dönti el, hogy az eljárás megszüntetésre kerül, vagy vádemeléssel folytatódik.
- [44] A katasztrófavédelmi szervet a szolgálati jogviszony felmentéssel való megszüntetésében, illetve az eljáró bíróságokat a szolgálati vita eldöntésében a vádemelés elhalasztása, annak időtartama, vagyis a büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata nem befolyásolta.
- [45] A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti esete és annak alkalmazása a büntetőjogi felelősség megállapításával nincs közvetlen összefüggésben, hiszen nem a bűnösséghez kapcsolódó büntetőjogi fogalom. A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti megállapítása független a vádelhalasztás kimenetelétől is, hiszen az eljárás esetleges megszüntetése nem eredményezi az érintett életvitele kifogástalannak minősülését.
- [46] A Kúria a büntetőjogi felelősség kérdését nem érintette, kizárólag a szolgálati jogvitát döntötte el. A bírói jogértelmezés keretében az indítványozók mint szolgálati jogviszonyban állók magatartását és a felmentések jogszerűségét vizsgálta. A felmentéseket azért minősítette jogszerűnek, mert a katasztrófavédelmi szerv nem a büntetőjogi felelősség kérdésében döntött a vádelhalasztásról szóló ügyészségi határozat alapján, hanem az indítványozóknak a számára abból megismert magatartástánúsítása és cselekménye adta alapját a nem kifogástalan életvitel megállapításához.
- [47] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügyben azt állapította meg, hogy a bírói jogértelmezés a büntetőjogi felelősség megállapításával, és ezáltal az ártatlanság védelmének elvével nincs szoros, közvetlen összefüggésben. Az ártatlanság védelmének érvényesülését ebből kifolyólag nem sértette a vizsgált bírói jogértelmezés. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdésében foglalt ártatlanság védelme vonatkozásában elutasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/616/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3222/2018. (VII. 2.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdése, alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítélete, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 2. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 5. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a hatósági és bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítására irányuló igényt terjesztett elő Budapest Főváros Kormányhivatalánál. Az első fokon eljáró közigazgatási hatóság rehabilitációs szakigazgatási szerve 70-2-09320/2014/2. számú határozatával a kérelmet elutasította, mert az indítványozó nem rendelkezett az ellátás megállapításához szükséges biztosítási idővel. Az indítványozó rehabilitálhatóságával összefüggésben megállapította, hogy egészségi állapota alapján a foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, azonban ez egyéb körülményeire tekintettel nem javasolt. A határozat indokolásában rámutatott, hogy az indítványozó a kérelem benyújtását megelőző 15 éven belül egyetlen nap biztosítási időt sem szerzett, és hangsúlyozta, hogy a gyermekgondozási segély (a továbbiakban: gyes) és az ápolási díj folyósításának időtartama biztosítási időként nem vehető figyelembe.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal 89-2-00945/2015/4. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú hatóság határozatában megállapította, hogy a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal másodfokú komplex minősítési bizottsági véleménye alapján az indítványozó egészségi állapotának mértéke 58 %-os; a rehabilitálhatósággal kapcsolatban megismételte az elsőfokú határozatban foglaltakat. Indokolásában arra hivatkozott, hogy az indítványozó egyrészt gyermekgondozási segélyben, másrészt ápolási díjban részesült (az előbbiben 2000. január 1-jétől 2001. december 31-ig, illetve 2002. június 1-jétől 2007. március 30-ig, az utóbbiban 2007. március 21-től 2011. március 31-ig), melyek nem számítanak biztosítási időnek, így az indítványozó az igénybejelentést megelőző 15 éven belül nem szerezte meg az ellátáshoz szükséges biztosítási időt (illetőleg egyáltalán nem szerzett biztosítási időt). Az indokolásban utalt arra is, hogy az Mmtv. sem mérlegelési, sem méltányossági jogkört nem biztosít, így

a jogosultsági feltételek teljesülésének hiányában nincsen jogszabályi lehetőség a megváltozott munkaképességűek ellátásának méltányossági alapon való megállapítására.

- [5] Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt, melyben egyrészt vitatta egészségi állapota megállapított mértékét, másrészt kifogásolta, hogy nem tekinthető biztosítottnak.
- [6] 1.2. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítéletével az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) keresetét elutasította. Indokolásában rámutatott, hogy az adott esetben az Mmtv. 2. § (1) bekezdése alkalmazandó, melynek értelmében az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy jogosult a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű, és aki a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 1095 napon át, vagy 10 éven belül legalább 2555 napon át, vagy 15 éven belül legalább 3650 napon át a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt; keresőtevékenységet nem végez és rendszeres pénz-ellátásban nem részesül.
- [7] A bíróság e rendelkezésnek megfelelően megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró közigazgatási hatóság jogszerű határozatot hozott; az indítványozó az ellátás megállapításához szükséges biztosítási idővel – ami a jogosultság egyik konjunktív feltétele – nem rendelkezik. A bíróság hangsúlyozta azt is, hogy a per tárgya kizárólag a hatósági határozatok jogszerűsége volt, így azt nem kellett vizsgálni, hogy az indítványozó esetlegesen milyen más szociális ellátásra lehet jogosult gyermeke betegsége miatt.
- [8] 2. Az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítélete, valamint a Mmtv. 2. § (1) bekezdése és a Tbj. 5. §-a megsemmisítését kérte, mert ellentétesnek tartja az Alaptörvény I. cikk (1) és (4) bekezdéseivel, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseivel, XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, XIX. cikk (1)–(2), (4) bekezdéseivel, XX. cikkével, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [9] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy azáltal, hogy beteg, „autista-skizofrén, mikrocefál” gyermekét maga ápolta, ahelyett, hogy a megfelelő intézménybe adta volna, biztosítási időt nem szerzett, így a megváltozott munkaképességű személyek ellátására nem jogosult, ami hátrányos megkülönböztetést jelent rá nézve, és számos, Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [10] 2.2. Az indítványozót az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel, melyben tájékoztatta arról, hogy a beadvány nem tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó alaptörvényi vagy törvényi rendelkezést, továbbá megfelelő indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés, valamint a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény megjelölt cikkeit miért és mennyiben sértik. Felhívta az indítványozó figyelmét arra is, hogy az indítvány indokolásának célszerű kitérnie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére.
- [11] 2.3. Az indítványozó – a hiánypótlási felhívást követően – alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Újabb kérelmében megjelölte az Alaptörvény II. cikkét, III. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(3), (5) bekezdéseit, XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, XIX. cikk (1) bekezdését, valamint XX. cikk (1) bekezdését. A megjelölt alaptörvényi rendelkezések megsértését a következőkkel indokolta.
- [12] Az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben előadta, hogy a gyermeknek is joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a szülőnek pedig kötelessége, hogy gyermekéről egész életében gondoskodik, gyermekét ápolja.
- [13] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében deklarált kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmával összefüggésben kifejtette, hogy egy autista, skizofrén gyermekének kényszerűséget jelentett volna, ha idegen környezetbe, idegen emberek közé kerül, vele szemben embertelen bánásmód lett volna, ha bentlakásos intézménybe adja.
- [14] Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy ő az Mmtv. 2. § (1) bekezdése alkalmazásával elesik a megváltozott munkaképességűek ellátásától azért, mert nem szerzett biztosítási időt. Az pedig, hogy biztosítási időt nem szerzett arra vezethető vissza, hogy tartósan fogyatékos gyermeke számára a legkedvezőbb életet kívánta biztosítani az otthoni ápolással. Álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikkéből is az következik, hogy joga és kötelessége fogyatékos gyermeke családban nevelése, ehhez pedig szociális ellátások igénybevétele szükséges.

- [15] Úgy vélekedett, hogy hátrányos különbségtételt jelent rá nézve az, hogy az az időszak, amely alatt gyermekgondozási segélyben, illetőleg ápolási díjban részesült, nem tekinthető biztosítási időnek. Véleménye szerint az Mmtv. támadott rendelkezése lényegében választásra kényszeríti a biztosítási idő megszerzése és gyermeke otthoni ápolása között, hiszen ha beteg gyermeke mellett marad, biztosítási időt nem szerez, így azonban az ellátástól elesik, amikor ő kerül olyan helyzetbe, ami miatt az ellátásra szüksége lenne.
- [16] Az indítványozó szerint a támadott jogszabályok az Alaptörvény XVI. cikkében foglaltakkal ellentétben arra készítetik, hogy beteg gyermekéről ne gondoskodjon, mert ha gyermeke otthoni ápolása mellett dönt, elesik a pénzbeli ellátásokról.
- [17] Aggályosnak és az Alaptörvény XIX. cikkével ellentétesnek tartja az indítványozó azt is, hogy saját betegsége esetén már nem juthat pénzbeli ellátáshoz, és attól azért esik el, mert beteg gyermekéről gondoskodott.
- [18] Végül sérülni véli az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében deklarált (testi és lelki) egészséghez való jogot is, hiszen gyermekét nevelte, fejlesztette, de közben maga is beteg lett, azonban ellátáshoz nem jut.

II.

[19] Az alkotmányjogi panasszal érintett jogszabályi rendelkezések.

[20] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

[...]

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

[...]

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével

segíti elő. törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[21] 2. Az Mmtv. indítványozó által támadott rendelkezése:

„2. § (1) Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki

a) a kérelem benyújtását megelőző

aa) 5 éven belül legalább 1095 napon át,

ab) 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy

ac) 15 éven belül legalább 3650 napon át

a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt;

b) keresőtevékenységet nem végez és

c) rendszeres pénzellátásban nem részesül.”

[22] 3. A Tbj. támadott rendelkezése:

„5. § (1) E törvény alapján biztosított

a) a munkaviszonyban (ideértve az országgyűlési képviselőt és a nemzetiségi szószólót is), közalkalmazotti, közszolgálati jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, állami szolgálati jogviszonyban, ügyészségi szolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati jogviszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban, ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban, közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személy, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, az Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja, a Független Rendészeti Panasztestület tagja, a Magyar Honvédség szerződéses állományú tagja, a katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona (a továbbiakban: munkaviszony), tekintet nélkül arra, hogy foglalkoztatása teljes vagy részmunkaidőben történik,

b) a szövetkezet tagja, aki a szövetkezet tevékenységében munkaviszony, vállalkozási vagy megbízási jogviszony keretében személyesen közreműködik, kivéve az iskolaszövetkezet nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanuló, hallgató tagját – 25. életévének betöltéséig a tanulói, hallgatói jogviszonya szünetelésének időtartama alatt is –, a közérdekű nyugdíjas szövetkezet öregségi nyugdíjban vagy átmeneti bányászjáradékban részesülő tagját, valamint a szociális szövetkezetben tagi munkavégzés keretében munkát végző tagot,

c) a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanuló,

d) az álláskereső támogatásban részesülő személy,

e) a kiegészítő tevékenységet folytató nem minősülő egyéni vállalkozó,

f) a kiegészítő tevékenységet folytató nem minősülő társas vállalkozó,

g) a díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (megbízási szerződés alapján, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jogviszonyban) személyesen munkát végző személy – a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy kivételével – amennyiben az e tevékenységéből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a minimálbér harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét,

h) az egyházi szolgálati viszonyban álló egyházi személy, kivéve a saját jogú nyugdíjast,

i) a mezőgazdasági őstermelő, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

1. az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,

2. az egyéb jogcímen – ide nem értve a g) pont és a (2) bekezdés szerint – biztosítottat,

3. a saját jogú nyugdíjast és az özvegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte,

j) a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló törvényben meghatározottak szerint a főállású kisadózóként bejelentett személy,

k) az állami projektértékelői jogviszonyban álló személy.

(2) Az (1) bekezdés g) pontjában foglaltakon túl, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében munkát végző személynek kell tekinteni azt is, aki: gazdasági társaság társas vállalkozónak nem minősülő vezető tisztségviselője, alapítvány, egyesület, egyesületek szövetsége, társasház közösség, köztestület, kamara, európai részvénytársaság, egyesülés, európai gazdasági egyesülés, európai területi társulás, vízgazdálkodási társulat, erdőbirtokossági társulat, egyéb állami gazdálkodó szerv, egyes jogi személyek vállalata, közös vállalat, egyéni cég, szövetkezet, lakásszövetkezet, európai szövetkezet, állami vállalat, egyes jogi személyek vállalata, vállalatcsoport, Munkavállalói Résztulajdonosi Program szervezeteinek, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak, magánnyugdíjpénztárak tisztségviselője, vezető tisztségviselője, vagy e szervezetek felügyelőbizottságának tagja; a helyi önkormányzati választásokon választott képviselő és tisztségviselő, társadalmi megbízatású polgármester, feltéve, hogy járulékalapot képező jövedelemnek minősülő tiszteletdíja (díjazása) eléri az (1) bekezdés g) pontjában meghatározott összeget.

(3) Biztosított az a természetes személy is, aki a munkát külföldi foglalkoztató számára Magyarország területén kívül végzi, és a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló közösségi rendelet alapján e törvény hatálya alá tartozik.”

III.

- [23] Az alkotmányjogi panasz részben nem megalapozott, részben érdemi elbírálásra alkalmatlan.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, további jogorvoslat pedig nincsen számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként – felperesként – szerepelt, ezért – mind az Abtv. 26. § (1) bekezdés, mind a 27. § szerinti kérelem tekintetében – érintettnek tekinthető.
- [27] 2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, így I. cikk (1) és (4) bekezdéseit, II. cikkét, III. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(3) és (5) bekezdéseit, XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, XIX. cikk (1)–(2), (4) bekezdéseit, XX. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; megjelölte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítéletét, valamint az Mmtv. 2. § (1) bekezdését és a Tbj. 5. §-át mint amelyet alaptörvény-ellenesnek tart [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a fentiek megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [28] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében az alkotmányjogi panaszban meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint az e) pontnak megfelelően az alkotmányjogi panasznak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.1752/2015/7. számú ítélete ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményeinek nem felel meg. Az indítványozó kérelméből hiánypótlási felhívásra történt kiegészíté-

tését követően sem állapítható meg, hogy – az általánosságban előadott aggályokon túl – a bírói döntés alkotmányossági vizsgálatát az Alaptörvény mely rendelkezéseivel összefüggésben és milyen indokkal kéri. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra nem alkalmas, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [30] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott, a Tbj. 5. §-a, valamint az Mmtv. 2. § (1) bekezdése alkotmányossági vizsgálatára irányuló kérelemmel összefüggésben a következőket állapította meg.
- [31] 4.1. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény I. cikk (1) és (4) bekezdését, XX. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését, azonban alkotmányjogi panasz a e rendelkezésekre vonatkozóan indokolást nem tartalmaz, így ezek vonatkozásában az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjának nem felel meg, ezért érdemben nem bírálható el. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [32] 4.2. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az indítványozó által a Tbj. 5. §-ára vonatkozóan előadottakat, és megállapította, hogy e rendelkezés alaptörvény-ellenességét állító indítványelem sem felel meg a határozott kérelem követelményeinek: az alkotmányjogi panaszból nem állapítható meg, hogy az indítványozó szerint a Tbj. 5. §-a az Alaptörvény mely rendelkezését sérti.
- [33] Az Alkotmánybíróság továbbá az alábbiakra mutat rá: az indítványozó a Tbj. 5. §-ával kapcsolatban azt tartja aggályosnak, hogy a gyermekgondozási segély és az ápolási díj igénybevétele nem teremt biztosítási jogviszonyt, így ő ezek igénybevételeinek ideje alatt nem tekinthető biztosítottnak. Valójában tehát az indítványozó feltehető szándéka a biztosítottak felsorolásának kiegészítésére irányul. Az a kérdés viszont, hogy valamely ellátás nem teremt biztosítási jogviszonyt, és ennek következtében az indítványozó nem jut biztosítási alapon ellátáshoz, tartalmát tekintve mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló kérelemnek tekinthető. Mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának indítványozására a indítványozó nem jogosult, erre az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében kizárólag hivatalból („hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásban”) – amennyiben az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes helyzetet észleli – van mód {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]–[100]; 3251/2016. (XI. 28.) végzés, Indokolás [20]–[21]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [72]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében mint nem jogosulttól származót, az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította.
- [34] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Mmtv. 2. § (3) bekezdése meghatároz bizonyos ellátási, támogatási formákat, melyek folyósítási idejét a biztosítási időbe be kell számítani, annak ellenére, hogy azok folyósításának tartama alatt a biztosítási jogviszony egyébként szünetel (Tbj. 8. §), azonban az ápolási díj és a gyermekgondozási segély itt sem szerepel. Ugyanakkor akár a Tbj. támadott rendelkezésének, akár az Mmtv. – egyébként nem támadott – 2. § (3) bekezdésének a megsemmisítésével sem érné el az indítványozó az általa kívánt célt, hiszen ő maga ezáltal sem kerülne a biztosított körbe.
- [35] 4.3. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikke, III. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikke tekintetében lényegét tekintve azonos indokolást tartalmaz: az indítványozó arra hivatkozik, hogy gyermekének joga van az emberi méltósághoz, illetőleg vele szemben embertelen bánásmódot jelentene, ha bentlakásos intézménybe adná; neki pedig szülőként kötelessége a gyermekéről való gondoskodás.
- [36] Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Mmtv. támadott rendelkezése a megváltozott munkaképességűek ellátásának jogosultsági feltételeit határozza meg. Eszerint az ellátás igénybevételehez biztosításban töltött idő szükséges, továbbá az igénylő keresőtevékenységet nem folytathat, és rendszeres pénzellátásban nem részesülhet.
- [37] Az Alkotmánybíróság szerint a gyermek emberi méltóságának és egészséghez való jogának a sérelme, valamint a feltételezett, köznyelvi értelemben vett kínzás, illetőleg embertelen bánásmód tilalma körében előadott indítványozói érvelés nem hozható összefüggésbe az Mmtv. 2. § (1) bekezdésével. A jogalkotó éppen a gyermekgondozási segély, illetőleg az ápolási díj (illetve más szociális alapú ellátási forma) biztosításával teszi lehetővé,

hogy az indítványozó, illetőleg más, hozzá hasonló helyzetben levő beteg gyermeket ápoló személynek választási lehetősége legyen, és az otthoni ápolás mellett dönthessen. Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a gyermek emberi méltóságának, illetőleg az Alaptörvény XVI. cikkének a sérelme alappal abban az esetben vetődhetne fel, ha az indítványozónak semmiféle választási lehetősége nem lenne, és gyermekét bentlakásos vagy nappali gondoskodást nyújtó intézménybe kellene adnia, ellenkező szándéka ellenére. Mivel azonban az indítványozó – az ápolási díj és a gyermekgondozási segély igénybevétele mellett – az otthoni ápolással biztosította a gyermek számára azt a gondoskodást, megfelelő bánásmódot, amit a lehető legjobbnak tartott számára, így e tekintetben a gyermek emberi méltósága sem sérülhetett. Az, hogy ezalatt az idő alatt nem szerzett biztosítási időt, és ezáltal saját egészsége romlásakor nem lehet jogosult bármely ellátásra, az Alaptörvény felsorolt rendelkezéseivel nem hozható összefüggésbe. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően az alkotmányjogi összefüggés hiánya az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának akadálya. Ebből következően az alkotmányjogi panasz e tekintetben nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményének. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Mmtv. 2. § (1) bekezdését az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével, valamint XVI. cikkével összefüggésben érdemben nem vizsgálta.

- [38] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság tanácsa az indítványozó által felvetett aggályokat – nevezetesen azt, hogy egy fogyatékkal élő gyermeket nevelő anya, aki maga is egészségromlást szenvedett el, kerülhet-e olyan helyzetbe, hogy semmilyen ellátásra nem lesz jogosult, figyelembe véve a gyermek jogát is arra, hogy családban nevelkedjen – alapvető jelentőségű kérdésnek ítélte. Ennek megfelelően a befogadási eljárás során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz – a fent ismertetett indítványi elemek kivételével – megfelel az Abtv.-ben foglalt követelményeknek, ezért azt a 2016. október 18-i tanácsülésen befogadta.

IV.

- [40] 1. Az alkotmányjogi panaszban foglaltaknak megfelelően az Alkotmánybíróság érdemben azt vizsgálta, hogy az Mmtv. 2. § (1) bekezdése sérti-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében deklarált szociális biztonságot. Az adott ügy indítványozója azt érezte aggályosnak és magára nézve sérelmesnek, hogy a megváltozott munkaképességűek ellátásaitól azért esik el, mert gyermeke otthoni ápolása mellett döntött, így viszont – a gyermekgondozási segély, illetőleg az ápolási díj folyósításának tartama alatt – biztosítási időt nem szerzett. Ezen ellátások nem teszik az ellátásban részesülőt biztosítottá, annak ellenére, hogy társadalmilag rendkívül hasznos tevékenységet végez, és lényegében az ellátórendszer egyes feladatait veszi magára.
- [41] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között {lásd például: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján a tilalom elsősorban az alapvető jogok tekintetében fennálló megkülönböztetésekre vonatkozik, ugyanakkor kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mivel „az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszere (mérceje) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes {erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás

- [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvénysértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne; azaz alaptörvény-ellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható helyzetben levő jogosultak és kötelezettek között vethető fel. Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis önkényes {összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [45] 3. Az Alkotmánybíróságnak az ismertetett gyakorlatára figyelemmel a konkrét ügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a támadott rendelkezés szempontjából kiket kell homogén csoportba tartozónak tekinteni. Ennek meghatározása érdekében az Alkotmánybíróság szükségesnek tartotta a megváltozott munkaképességű emberek ellátásaira vonatkozó releváns szabályok áttekintését.
- [46] Az Alkotmánybíróság 40/2012. (XII. 6.) AB határozatában az Mmtv. egyes rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálata során a megváltozott munkaképességű személyeket illető ellátásokat a következőképpen mutatta be összefoglalóan: az Mmtv. „2012. január elsejétől a megváltozott munkaképességű személyek számára nem nyugellátást, hanem egészségbiztosítási ellátást biztosít. Egyfelől pénzbeli (rehabilitációs vagy rokkantsági) ellátást, másfelől rehabilitációs szolgáltatásokat. A pénzbeli ellátások jövedelempótló jellegűek, ezért azokat csak akkor állapítják meg, ha a kedvezményezett az egészségi állapota miatt nem tud dolgozni. 2012. január elseje óta rehabilitációs ellátásra jogosult, akinek az egészségi állapota a komplex felülvizsgálat során adott minősítés alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű, és aki keresőtevékenységet nem végez, illetve rendszeres pénzelátásban nem részesül, valamint a kérelem benyújtását megelőző öt évben legalább három éven át biztosított volt. (Ez utóbbi feltétel nem vonatkozik azokra, akik 2011. december 31-én a korábbi ellátások valamelyikében részesültek.) A rehabilitációs ellátásra való jogosultság feltétele továbbá, hogy a kérelmező rehabilitálható legyen: vagy tartós foglalkoztatási rehabilitáció útján vagy oly módon, hogy foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható legyen” (lásd: Indokolás [40]–[41]).
- [47] Az Mmtv. támadott 2. § (1) bekezdése a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű egészségi állapotú, 15. életévét betöltött emberek esetében a kérelem benyújtását megelőző meghatározott időtartamon belül meghatározott ideig tartó (5 éven belül legalább 1095, 10 éven belül legalább 2555 vagy 15 éven belül legalább 3650 napon át tartó) biztosítotti jogviszonyt – vagyis járulékfizetést – követel meg. További feltételként határozza meg, hogy a kérelmező keresőtevékenységet nem folytat, és rendszeres pénzbeli ellátásra nem jogosult. Ehhez a főszabályhoz képest a (2) bekezdés meghatározott személyi kör tekintetében kedvezőbb szabályokat állapít meg, míg a (3) bekezdés értelmében az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott biztosítási időbe az ott meghatározott ellátások folyósításának idejét be kell számítani.
- [48] Az Alkotmánybíróság szerint a megváltozott munkaképességű emberek ellátásaira való jogosultság szempontjából a – járulékfizetéssel megalapozott – biztosítási jogviszony, a biztosítási elem jelenti azt a csoportképzési ismérvet, mely alapján a homogén csoport, és ezáltal az azonos szabályozási körbe tartozó személyi kör meghatározható. Az indítványozó hátrányos megkülönböztetésnek érzi magára nézve, hogy nem jogosult a megváltozott munkaképességű emberek ellátására, mivel a kérelem benyújtását megelőző 15 éven belül biztosítási időt nem szerzett, így a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított nem lett; mivel az ápolási díj és a gyermekgondozási díj folyósításának ideje a biztosítási időbe nem számít bele.
- [49] Az Alkotmánybíróság szerint az Mmtv. 2. § (1) bekezdése tekintetében az indítványozó által konstruált csoport homogenitása látszólagos: pusztán az ellátás igénylése nem teszi az azért folyamodókat azonos csoportba tartozóvá. Nem lehet azonos csoportba tartozónak tekinteni azokat az ellátásért folyamodókat, akik a támadott rendelkezésben meghatározott biztosítási időt megszerezték, és azokat, akik biztosítási időt egyáltalán nem szereztek. A jogszabály nem határozza meg azokat az okokat, amelyekből kifolyólag az ellátásért folyamodó nem válik biztosítottá (e tekintetben nincs jelentősége, hogy az ellátásért folyamodó az ápolási díj, a gyes, vagy akár a gyermeknevelési támogatás folyósítására tekintettel nem biztosított ezek folyósítási ideje alatt), ezt nem

tartja az ellátás szempontjából relevánsnak; az ellátásra való jogosultság szempontjából csak annak tulajdonít jelentőséget, hogy a kérelmező szerzett-e biztosítási időt, és ha igen, mennyit, utóbbinak az ellátás összege tekintetében lehet jelentősége. Az, hogy a jogalkotó valamely ellátás esetében biztosítási időt követel meg az ellátásért folyamodóktól, összhangban áll a társadalombiztosítási ellátásoknál érvényesülő, járulékfizetésen alapuló biztosítási elvvel.

- [50] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben előadott érveit nem találta megalapozottnak, és az alkotmányjogi panaszt e tekintetben elutasította.

V.

- [51] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt arra tekintettel fogadta be, mert szükségesnek tartotta annak érdemi vizsgálatát, hogy egy fogyatékkal élő gyermeket nevelő anya, aki maga is egészségromlást szenvedett el, kerülhet-e olyan helyzetbe, hogy semmilyen ellátásra nem lesz jogosult. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésére és a XIX. cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. A IV. pontban kifejtetteknek megfelelően az Alkotmánybíróság nem találta a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sértőnek azt, hogy valaki biztosítási jogviszony híján egy biztosítási alapú ellátásra nem válik jogosulttá. (Indokolás [40] és köv.) Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Alaptörvénynek – az indítványozó által is hivatkozott – XV. cikk (5) bekezdésére, valamint a XIX. cikk (1) bekezdésére tekintettel szükségesnek tartotta annak vizsgálatát, hogy a jogalkotó biztosított-e olyan ellátást, melyre az indítványozó és a hozzá hasonló helyzetben levők (vagyis a biztosítási jogviszony nélküli emberek) jogosultak lehetnek.
- [52] Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése értelmében Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket; míg a XIX. cikk (1) bekezdése deklarálja, hogy minden magyar állampolgár – az ott felsorolt élethelyzetekben, így anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén – törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
- [53] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a 2/2018. (IV. 6.) AB határozatában a következőket állapította meg: „[a]z Alaptörvény XIX. cikkének normaszöveg-javaslatához fűzött indokolása szerint a XIX. cikk »[r]ögzíti az állam azon szándékát, hogy minden magyar állampolgárnak megteremtse a biztonságot. Ennek érdekében azon élethelyzetekben, amikor – gyermekének születése, egészségi állapotának időleges vagy végleges romlása, hozzátartozójának vagy munkalehetőségének elvesztése miatt – a megélhetéséhez szükséges javak előteremtésére nem képes, valamennyi állampolgár jogosult törvény szerinti állami segítséget igénybe venni.« Az Alaptörvény XIX. cikke két esetben jogosultságról szól: a XIX. cikk (4) bekezdése állami nyugdíjra való jogosultságot említ, melynek feltételeit törvény állapítja meg, míg a XIX. cikk (1) bekezdésének idézett második mondata pedig egyes speciális élethelyzetek fennállása esetén törvényben alanyi jogon járó juttatásokat kell bevezetni, illetve fenntartani. Ebből következik, hogy bár a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttér ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. A törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei, mint konkrét részletszabályok nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered {28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]}. Mindez azt jelenti, hogy az állampolgárok még az Alaptörvényben nevesített speciális élethelyzetek fennállása esetén is csak törvényben meghatározott mértékű támogatásra jogosultak, az egyes támogatások konkrét formáját és mértékét a törvényhozó szabadon határozza meg {3217/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ideértve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) az Alaptörvény keretei között a jogalkotó szabadon alakíthatja {3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]}” (Indokolás [12]–[13]).
- [54] Az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) megalkotására – a preambulumban foglaltak szerint – „a szociális jogok érvényre juttatása érdekében, a társadalmi szolidaritás alapján, valamint a jövő nemzedékért és a szociális segítségre szorulókért érzett felelősségtől vezérelve” került sor. E törvény a szociális ellátások körében a szociális rászorultságtól függően pénzben, illetőleg természetben nyújtható ellátásokat ismer. A pénzbeli ellátások a következők: időskorúak járadéka, aktívkorúak ellátása, ápolási díj, tartós ápolást végzők időskori támogatása és a települési támogatás. Ezen ellátások egy része éppen az indítványozóhoz hasonló helyzetben levő emberek

részére biztosít a jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátást. A fentiekén túl az állam, illetve az önkormányzat a szociális szolgáltatások körében is számos személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatást, ellátást biztosít a biztosítási jogviszonnyal nem rendelkezők számára.

[55] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt e tekintetben is elutasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/9/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2018. (VII. 2.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 2017. december 31. napjáig hatályos 100. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) két bírója két-két esetben (a 15.K.27.039/2017/27., a 15.K.27.051/2017/27., a 17.K.27.047/2017/28. és a 17.K.27.005/2017/41. számú perekben) egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján. Az Alkotmánybíróság együttes vizsgálat és elbírálás végett az ügyeket egyesítette tárgyuk azonosságára való tekintettel.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezésekre okot adó ügyek lényege a következők szerint foglalható össze.
- [3] 1.2. Az elsőfokú adóhatóság pénzüsszeg kiutalása előtti ellenőrzést folytatott le általános forgalmi adó (a továbbiakban: áfa) adónemben a jogi személyiséggel rendelkező adózókkal szemben. Az elsőfokú határozatokban az adózók terhére a következő időszakra átvihető követeléssel összefüggésben megállapított különbözetet, illetve jogosulatlan visszaigénylést tárt fel, és adóbírságot szabott ki az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) irányadó rendelkezései értelmében.
- [4] Az elsőfokú adóhatóság a tényállások tisztázása során felhasználta más adózókkal szemben lefolytatott kapcsolódó ellenőrzések iratanyagait is. Ezeket az iratanyagokat az adóhatóság zártan kezelte, azokat a jegyzőkönyvhöz nem mellékelte. A más adózóknál lefolytatott vizsgálatok eredményeit az adózókat érintő részekben az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyvekben, illetőleg a határozatokban ismertette az Art. 100. § (4) bekezdése értelmében. Az adózók fellebbezése nyomán eljáró másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatokat helyben hagyta.
- [5] 1.3. Az adózók felperesként kereseti kérelmeket terjesztettek elő a közigazgatási bíróságnál, amelyekben az első- és másodfokú adóhatósági határozatok hatályon kívül helyezését kérték. Kereseteikben előadták azt is, hogy az adóhatóság jogszerűtlenül korlátozta iratbetekintési jogukat. Érvelésük szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból ugyanis az vezethető le, hogy a kapcsolódó vizsgálat iratanyagát, amelyet az adóhatóság bizonyítékként vett figyelembe, az adózók teljes körűen meg kell, hogy ismerhessék az adóigazgatási eljárásban.
- [6] 2. A közigazgatási bíróság az előtte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) alapján folyamatban lévő négy közigazgatási pert felfüggesztette, és mind a négy esetben az Alkotmánybírósághoz fordult. A bírói kezdeményezések értelmében az Art. 100. § (4) bekezdése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését (a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot) és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését (a jogorvoslathoz való jogot) a következők miatt.

- [7] 2.1. A támadott szabály azon oknál fogva sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését az indítványokban előadottak szerint, hogy előfordulhat, az adóhatósági eljárás során rendelkezésre álló bizonyítékok közül esetlegesen nem kerül felhasználásra az adózók számára előnyös bizonyíték. Ez azért történhet meg, mert az adózók nem tudják kontrollálni, hogy az adóhatóság eleget tett-e az Art. 97. § (6) bekezdésének, miszerint az adóhatóság a tényállás tisztázása során az adózó javára szolgáló tényeket is köteles feltárni. Az adózók a zártan kezelt iratokat, amelyek jellemzően adótitkot tartalmaznak, az adóhatósági eljárás során nem ismerhetik meg. Ezen iratoknak a megismerésére az adózóknak abban az esetben van lehetőségük, ha a jogerős másodfokú adóhatósági határozattal szemben keresetet indítanak, hiszen a polgári eljárás kontradiktórius jellege megköveteli a fegyveregyenlőség elvének érvényesülését, amely csak akkor garantálható, ha a felperes kivétel nélkül minden – az adóhatóság által korábban zártan kezelt iratot is – megismerhet. Ennek technikai érvényesülése az adóperekben a felperes által tett – adótitok megőrzésére vonatkozó – kötelezettségvállaló nyilatkozaton keresztül biztosított, így garantálva mind a hatékony jogorvoslathoz való jogot, mind pedig az adótitok védelmét.
- [8] 2.2. A kezdeményező bíróság a támadott szabály alaptörvény-ellenességét azzal támasztotta alá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése körében, hogy a felperesi nyilatkozat ellenére nem állítható általános érvénnyel, hogy a közigazgatási perben már évek óta jól működő gyakorlat által érvényesülne az adózó hatékony jogorvoslathoz való joga. Az adóhatósági eljárásoknak csak egy töredéke jut el a peres szakaszba, vagyis azokban az esetekben, ahol az adózók nem indítanak közigazgatási pert az adóhatározat bírósági felülvizsgálata iránt, nem érvényesül a hatékony jogorvoslathoz való jog az elsőfokú határozattal szemben az Art. 100. § (4) bekezdésének rendelkezései miatt.
- [9] A bíróság álláspontja szerint jelen esetben konkurál egymással a hatékony jogorvoslathoz való jog, valamint a személyes adatok védelméhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése], amelyek közül a jogalkotó az Art. 100. § (4) bekezdésében lefektetett szabályozás alapján egyértelműen a személyes adatok védelméhez – konkrétan pedig az adótitkokhoz – való jog védelmét helyezte előtérbe.
- [10] A közigazgatási bíróság arra is rámutatott, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság az indítványnak helyt adna, a kezdeményező bíróságnak meg kellene állapítania az iratbetekintési jog sérelmét, a keresettel támadott határozatokat hatályon kívül kellene helyeznie és az iratbetekintés jogát a felperesek már a megismételt adóhatósági eljárásokban gyakorolhatnák. „Ezáltal mintegy helyrebillenne az egyensúly, és az adózó hatékony jogorvoslathoz való joga érvényre jutna már az elsőfokú adóhatósági eljárásban.”

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [12] 2. Az Art. sérelmezett, 2017. december 31. napjáig hatályos rendelkezése:

„100. § (4) Ha az adóhatóság a vizsgálat megállapításait más adózónál végzett kapcsolódó vizsgálat eredményével vagy ennek során beszerzett adatokkal, bizonyítékokkal támasztja alá, az erről szóló jegyzőkönyvnek, határozatnak, illetve a kapcsolódó vizsgálat során feltárt adatoknak, bizonyítékoknak adózót érintő részét az adózóval részletesen ismertetni kell.”

III.

- [13] A bírói kezdeményezések alkalmasak az érdemi vizsgálatra az alábbiak szerint.
- [14] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján bírói kezdeményezésre az Alkotmánybíróság felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Ehhez képest az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének első mondata felülvizsgálati korlátozást fogalmaz meg. „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés *b)*–*e)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg”.
- [15] A közigazgatási bíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmére alapította indítványát egy adószabállyal szemben. Az Alkotmánybíróság ezért saját hatáskörének a terjedelmét vizsgálta meg először.
- [16] Az adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényállásához függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található {lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]}. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik.
- [17] A jelen ügyben támadott norma az adózók iratbetekintési jogát korlátozó eljárási szabály, ami nem képezi részét központi vagy helyi adónem tartalmának, hiszen az adótényállás egyik elemére sem vonatkozik. Ennek megfelelően az Art. 100. § (4) bekezdése adóeljárást érintő kérdést szabályoz, és ezért nem áll az Alaptörvény 37. § (4) bekezdésének a hatálya alatt. Ebből következően az Alkotmánybíróság hatásköri korlátozás nélkül felülvizsgálhatta a támadott szabályt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének állítólagos sérelme okán.
- [18] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói indítványok megfelelnek-e az Abtv. 25. §-ában lefektetett kritériumoknak, amelyeket már több ügyben összefoglalt a testület {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28], 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közigazgatási bíróság az eljárások felfüggesztése mellett végzésekben fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyekben konkrét, részletesen indokolt kérelmeket terjesztett elő mind a négy esetben.
- [19] Az Alkotmánybíróság – annak biztosítása érdekében, hogy a bírói kezdeményezés egyedi/konkrét norma-kontroll jellege megmaradjon – követelményként határozza meg, hogy olyan előírásról legyen szó, amelynek alkalmazásától a bíróság előtt fekvő egyedi ügy eldöntése függ, vagy amely a felek eljárási helyzetét lényegesen befolyásolja {lásd pl.: 3016/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [14]; 3049/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [19]}. A sérelmezett norma megfelel ezeknek a feltételeknek.
- [20] Bírói kezdeményezés esetében az ügyben alkalmazandónak tekintendő az a norma, amelyet ugyan a közigazgatási eljárásban a hatóság alkalmazott, de a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata során a felperes peresített kérelmei között szerepel olyan előadás részeként, amely alátámasztja az alperesi határozat állítólagos jogszerűtlenségét, illetve amelyre tekintettel az eljáró bíróságnak a felülvizsgálatot le kell folytatnia. Ilyen esetekben ugyanis a bíróság „az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során” alkalmazza a sérelmezett szabályt a közigazgatási perben. Ez kielégíti az Abtv. 25. § (1) bekezdésének bevezető, előbb idézett fordulatát. A bírói indítványok utaltak is arra, hogy a támadott norma miként billenti félre az egyensúlyt az elsőfokú adóhatósági határozatokkal szemben előterjesztett fellebbezések során. Ha az Art. 100. § (4) bekezdését nem kellene alkalmazniuk – szóltak az indítványok – az egyensúly már „helyrebillenne [...] az elsőfokú adóhatósági eljárásban”.
- [21] Mindezek miatt nem volt akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésekben foglaltakat érdemben megvizsgálja.

[22] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sérelmezett szabály – ahogyan az Art. egésze – 2018. január 1-jétől hatálytalan az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 138. §-a alapján. Ennek ellenére az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezéseket elbírálta, mert a folyamatban lévő ügyekben – ahogyan az előző pontban szerepel – még alkalmazandó normának minősül az Art. 100. § (4) bekezdése.

IV.

[23] A bírói kezdeményezések nem megalapozottak.

[24] 1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a támadott szabály sérti-e az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését. Ennek érdekében az Alkotmánybíróság áttekintette a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal és a titokvédelemmel kapcsolatos alaptörvényi rendelkezések tartalmát, feltárta a sérelmezett és az ahhoz szorosan kapcsolódó szabályozást, végül ütköztette azokat az Art. 100. § (4) bekezdésével. Ezt követően bírálta el a támadott törvényi szabály alkotmányosságát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének függvényében.

[25] 1.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.” A *fair* avagy kiegyensúlyozott bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiterjedt gyakorlattal rendelkezik. A testület által kimunkált és következetesen érvényesített alkotmányos mérce értelmében a tisztességes bírósági eljárás követelménye „az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; legutóbb: 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]}.

[26] A *fair* bírósági eljáráshoz való jog mindazonáltal több részjogosítványból épül fel, amelyek egyike a fegyverek egyenlősége. A valamennyi peres eljárásban érvényesülő fegyveregyenlőség részjogosultságát a testület közvetlenül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vezette vissza {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [173]–[177]}.

[27] Utalni kell arra is, hogy míg a bírósági eljárás kiegyensúlyozottságához fűződő jog abszolút, azaz korlátozhatatlan, addig az egyes részjogosultságok más alapjogok vagy alaptörvényi értékek viszonylatában a szükségesség/arányosság kritériumrendszerében érvényesülnek [lásd például: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [142]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [46]–[53]}.

[28] Jogállami keretek között a „tisztességes” karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is meg kell jelennie a *fair* eljárás követelményeinek, amely követelményeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig mércéje.

[29] A fentiek szerinti jogállami követelményrendszernek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a *fair* hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi jogvédelem kiterjed a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és ésszerű határidőn belüli ügyintézésére, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására [XXIV. cikk (1) bekezdés], valamint a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére [XXIV. cikk (2) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában meghozandó döntés alapja a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tartalom.

[30] 1.2. Szükséges emlékeztetni a hatósági eljárások sajátos jellemzőjére is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya alatt is fenntartotta azon megállapítását, miszerint „a hatósági eljárások a közhatalom birtokában lévő állami szerv által folytatott, célhoz kötött, vizsgálati jellegű eljárások” {165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 520.; idézi: 3342/2012. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az idézett döntésben a testület a hivatalbóli eljárás sajátosságaival jellemezte a hatósági eljárást és a jogszabályokban megnyilvánuló közérdek

közhatalom útján történő érvényesítését. Megállapította, hogy a kötelező vizsgálati jelleg különbözteti meg a közigazgatási eljárást a polgári, avagy a büntetőeljárás sajátosságaitól: a döntés alapját képező tényállást és annak valóságát az eljárásban egyéni érdekeltség nélküli, de a köz érdekében fellépő hatóság köteles feltárni és bizonyítani. A közigazgatási szerv dönti el, hogy melyek a döntés meghozatalához szükséges, és melyek az irreleváns tényállási elemek. Jogállami körülmények között ugyanakkor a jogalkotó a közigazgatási hatósági eljárások esetében nem írhat elő a *fair* eljáráshoz való joggal ellentétes, az ügyfél és más érintett személy érdekeit teljes mértékben figyelmen kívül hagyó eljárási rendet [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 520.].

- [31] A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásaiban sem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya alatt is alapelveként kezelte a közigazgatás jognak alárendelt tevékenységére vonatkozó jogállami parancsot {5/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [37]; 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [20]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [85]}. Ellentétben a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a tartalmával, a testület rendszerszintű, és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot eleddig gyakorlatában nem azonosított a tisztességes ügyintézéshez való alapjog kapcsán. Ugyanakkor megállapította számos olyan, az alapjog tartalmához tartozó részjogosítvány – korábban törvényben garantált jog – alapjogi jellegét, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése, a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni. E részjogosítványok a korlátozhatóság szempontjából az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti rezsim alá tartoznak.
- [33] Ilyen, az észszerű határidőben meghozott döntéshez való részjogosítványként tekintett az Alkotmánybíróság a hatóság eljárásának időbeli dimenziójára {3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [71]–[77]; 17/2015. (VI. 5.) AB határozat Indokolás [108]}. A hatósági eljárás alapjogilag is értékelt elemének minősítette a határozat közlését {6/2017. (III. 10.) AB határozat, Indokolás [37]–[39]} és a közlés módját {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [109], megerősítette: 35/2015. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [27]}. Végül a testület a XXIV. cikk (1) bekezdésének részeként nevezte meg a fegyveregyenlőség jogát is az olyan hatósági eljárásokban, amelyek ellenérdekű ügyfelek részvételével zajlanak {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]–[63]}.
- [34] 1.3. A tisztességes hatósági eljárás követelménye egyetlen hatósági eljárásban sem sérülhet, jóllehet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményrendszer eltérő lehet az egyes szakigazgatási eljárásokban, azok sajátosságaira tekintettel. Az Alaptörvényből levezethető követelményeknek tehát figyelemmel kell lenniük az egyes szakigazgatási eljárások speciális vonásaira.
- [35] A jelen eljárásban sérelmezett norma nem a bírósági eljárásra vonatkozik, hanem kifejezetten a közigazgatási hatósági eljárások egyik szakosított változatában, az adóigazgatási eljárásban érvényesül, amely ugyanakkor – a közigazgatási eljárásokra jellemző módon – vizsgálati típusú eljárást jelent az adóhatóság és az ellenőrzésre kiválasztott adózó viszonylatában. Összességében tehát az Alkotmánybíróságnak a jelen vizsgálata során nem az ellenérdekű felek viszonylatára épülő bírósági peres eljárásokra vonatkozó XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti mércét kellett alkalmaznia. A jelen ügy keretei között azt kellett megítélni, hogy az iratbetekintéshez való jog visszavezethető-e az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére. Igenlő válasz esetén annak a titokvédelmet szolgáló Art. 100. § (4) bekezdés szerinti korlátozása összhangban áll-e a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal.
- [36] 2. Az iratbetekintés ahhoz a követelményhez igazodik, hogy az ügyfél jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja. A vizsgálati típusú eljárásokban e jog biztosítja, hogy a hatóság jogi álláspontjával szemben az ügyfél szükség szerint ki tudja alakítani a nyilatkozatai, észrevételei, indítványai tartalmát, a hivatalból indított, felelősséget megállapító hatósági eljárásokban pedig védekezését. Ennek megfelelően a tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak szerves részét képezi a nyilatkozattételhez és – olyan szakigazgatási eljárásokban, amelyek retrospektív szemléletű ellenőrzést folytatnak le és bírság kiszabásához is vezethetnek – a védekezéshez való jog. E nyilatkozattételhez és védekezéshez való jog érvényesülése feltételezi, hogy az ügyfél (adózó) megismerhesse a hatóság bizonyítási eljárását, az annak keretében beszerzett okirati és egyéb bizonyítékokat, amelyekre a hatóság az ügyfelet érintő döntéseit alapozza.
- [37] A megismerés hiánya az adott esetben akár ki is zárhatja, hogy az ügyfél már az eljárás folyamán észrevételt tehesen a tényállás feltáratlanságára, avagy a későbbiekben a hatósági határozat iratellenességére. Márpedig az Alaptörvény emberképével nem áll összhangban az a hatósági működés, amelyben az ügyfél a hatóság

közérdekvédelmének „elszenvedője”, avagy amelyben a szubjektív jogvédelem méltatlanul háttérbe szorul. Következésképpen az iratbetekintés törvényben biztosított jogának a sérelme annyiban jelenti a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog korlátozását, amennyiben az ügyfél (adózó) nyilatkozattételhez és védekezéshez való jogát csorbítja. Az iratbetekintés a közigazgatási szerv jogszerű működésének egyik törvényi garanciája és emellett az ügyfelek hatósági eljárásban való hatékony részvételének lehetőségét alapozza meg. Emiatt a nyilatkozattételhez és védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához is szükségképpen hozzátartozik.

- [38] 3. A továbbiakban az Alkotmánybíróság az iratbetekintési jog korlátozását lehetővé tevő titokvédelmi szabályozás tartalmát vizsgálta.
- [39] 3.1. A titokvédelem a jogrendben olyan anyagi és eljárási garanciarendszert alkot, amely a személy(ek) bizonyos ismereteinek, a jogi személy működése során szerzett tapasztalatainak a közösségtől való távoltartását biztosítja mindaddig, amíg azt a személy, jogi személy szükségesnek ítéli. A jogi védelem tárgya tehát meghatározott adatok, „titkok” feletti rendelkezés lehetősége. A természetes és jogi személyek esetében a megőrizni kívánt tudattartalom, a „titok” a magánélet részét képezi. Abba a szférába tartozik, amely a közösség, az állam, illetve a közhatalom előtt csak meghatározott körülmények között, a szükségesség indokolt és elfogadható esetében és a szükségesség által feltétlenül diktált arányban nyílik meg.
- [40] A jogrend számtalan adat, ismeret feletti rendelkezési jogot véd. Sajátos logikája szerint értékeli és részesíti védelemben a magántitkot, a levéltitkot, az orvosi, a gyónási és az ügyvédi titkot. Garantálja az üzleti titok, a *know-how* közösség előli, vagy sokkal inkább a piac más szereplői előtti megőrzését. Hasonló okok szólnak a gazdasági jogban védett, úgynevezett gazdasági titkok, ezen belül a banktitok, értékpapírtitok, avagy biztosítási titok védelme mellett. A teljesség kedvéért érdemes utalni arra is, hogy a korábban államtitoknak és szolgálati titoknak minősített adatösszességek annak a megfontolásnak a mentén kerültek új rezsim alá, hogy azok zártan kezelését a közösség érdeke és nem az állam sajátos, a közösségtől elkülönült érdeke indokolja.
- [41] Összességében megállapítható, hogy e tudattartalmak, sajátos információk és adatok több jogág általi védelme az állammal, a közhatalommal szemben is érvényesíthető, ugyanakkor a magánjogi, gazdasági és a piaci szereplők közötti viszonyrendszerben is védettséget élveznek.
- [42] Az Alkotmánybíróság több döntésében megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikke a magánszférát szélesebb körben védi, mint az előző Alkotmány és a két alkotmányszöveg közti eltérések nem zárják ki a korábbi határozatokban lefektetett elvek megfelelő alkalmazását {3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [17]; megerősítette: 29/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [33]}. A VI. cikk a lényegét tekintve titokvédelmi szabály” {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [19]}. „[Á]tfogóan védi a magánszférát, amelybe az egyes nevesített jogosultságokon – így a magánélet és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogon – keresztül a magántitok, levéltitok védelme is beletartozik” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [43] A gazdasági tevékenységre visszavezethető közteherviseléssel áll kapcsolatban az adótitok. Az Alkotmánybíróság – az Alkotmány 59. § (1) bekezdéséhez fűzött értelmezése során – megállapította, hogy „[a]z adótitok szabályozásának elsődleges indoka a magántitok és az üzleti titok védelme. Az adótitok célja, hogy az adózói magánszférát érintő, viszonylag nagyszámú adat ne juthasson illetéktelen személy tudomására. Az adótitok szigorú szabályozása, az adóadatoknak a nyilvánosság és általában harmadik személy elől történő elzárása biztosíték, mert az adóhatóság szükségszerűen igen fontos adatok birtokába jut a bevallások, az adatszolgáltatás és az ellenőrzés útján. Az adótitok megsértését a jogrendszer végső soron büntetőjogi felelősség megállapításának lehetőségével is szankcionálja. Az adótitok megőrzésére mindazok kötelesek, akik az adóadatok feldolgozása, az adó és előleg levonása stb. során adózást érintő adótitok birtokába kerülnek” [26/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 398, 421].
- [44] 3.2. Ugyanakkor utalni kell arra a tényre is, hogy az adótitok és az adózók alanyi köre nem szűkül a természetes személyekre, ezért az Alkotmánybíróságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a részét képező magántitok-védelem az emberen kívül megilleti-e a nem természetes személyeket is. Kiemelendő, hogy mindegyik bírói indítványban, amely a jelen ügy alapját képezi, jogi személyiséggel rendelkező szervezet szerepel felperesként a perben.
- [45] Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem

csak az emberre vonatkoznak. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében lefektetett – a magánszférához való jog részét képező – titokvédelmi szabály védi-e a szervezetek adótitkait.

- [46] A magánszférához való jogot és annak építőelemeit, mint amilyen például a titokvédelem, az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való joggal kapcsolta össze. „A 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglaltak szerint: [...] »A magánszféra lényege tekintetében azonban továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítás, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]«” {idézi: 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [47] Értelemszerű, hogy a szervezetek nem hivatkozhatnak az emberi minőséget kifejező alapjogokra, ahogyan azt az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése kifejezésre is juttatja. Ezzel szemben a szervezetek is jogot formálhatnak arra, hogy tevékenységükkel összefüggő, adójogi kötelezettségeikkel kapcsolatos adataikat fő szabály szerint akarataik ellenére mások ne ismerhessék meg, azaz a jog által létrehozott személyeket is megilleti az adótitokvédelem. Az adótitok fogalma semleges a titokgazda személye szempontjából. A természetes személyeket és a szervezeteket e minőségükre való tekintet nélkül egyaránt azért illeti meg, mert adózói minőségben jelennek meg az adójogviszonyokban. Mindkét alanyi kör végezhet adóköteles tevékenységet, ami kapcsán olyan információk keletkeznek, amelyek titokban tartása érdekükben áll; amelyek felett ők/ezek rendelkeznek döntésük szerint. Ahogy arra a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat a médiatartalom-szolgáltató jogi személyek esetében utalt, az adótitok is olyan információk összessége, amely – az üzleti titkokkal együtt – a gazdálkodó szervezet gazdasági, pénzügyi stratégiájának, döntéseinek megalapozását szolgálja. Az ilyen információk illetéktelen feltárása, nyilvánosságra hozatala gazdasági hátrányt jelenthet. [ABH 2011, 478, 531.] Az adózással kapcsolatos titokvédelmi szabályok tehát – az üzleti titkokkal együtt – a magántitok védelméhez való alkotmányos jogban gyökereznek.
- [48] Összességében tehát az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a szövegezése nem arra irányul, hogy az Alkotmány 59. § (1) bekezdésére visszavezetett titokvédelmi szabályozás hatálya alól kirekessze a szervezeteket.
- [49] 3.3. Az iratbetekintési jog és annak titokvédelemre tekintettel történő korlátozása törvényi szinten széles körben alkalmazott megoldás.
- [50] A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) az eljárási alapelvek egyikeként rendelkezett az iratbetekintési jogról. [Ket. 5. § (4) bekezdés; a részletszabályokat lásd: Ket. 68–69/B. §] A Ket. helyébe lépő, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szintén biztosítja az iratbetekintési jogot (Ákr. 33–34. §), jóllehet az adatkezelés szabályai között a hatóság kötelezettségévé teszi a védett titkok megőrzését (Ákr. 27. §).
- [51] Ehhez képest az adóigazgatási eljárásra az Art. hatálya alatt sem a Ket. iratbetekintési szabályait kellett alkalmazni, hanem az Art. *lex specialis* rendelkezéseit. Az Art. hatályon kívül helyezését követően a hatályos jog részeként az Air. 42–43. §-ai szólnak az iratbetekintésről az adóigazgatási eljárásban. Az Air. 43. § (1) bekezdés g) pontja szerint nem lehet betekinteni az iratnak azon részébe, amelynek megismerése a más személyre vonatkozó, adótitkot érintő rendelkezésbe ütközik.
- [52] Az adóigazgatási eljárást szabályozó kódex 2017. december 31-ig az Art. volt, amelynek 12. § (1) bekezdése kiemelt adózói jogként nevesítette az iratbetekintést. Az iratbetekintési jog adótitokra tekintettel történő korlátozása az Art. 12. §-ának szabályai között szerepelt a kódex kihirdetésétől kezdve. Az adózó nem tekinthetett be az iratnak azon részébe, amelynek megismerése a más személyre vonatkozó, adótitkot érintő rendelkezésbe ütközik.
- [53] Az adóhatóság hatáskörében eljárva az ellenőrzés során az adózóval szerződéses kapcsolatban álló más adózónál kapcsolódó vizsgálatot végezhet [Art. 98. § (1) bekezdés h) pont]. A kapcsolódó vizsgálat az Art. 92. § (11) bekezdése értelmében az ellenőrzés azon esete, amikor az adóhatóság az ellenőrzésre eredetileg kiválasztott adózó ellenőrzése során a tényállás tisztázása érdekében más adózó ellenőrzését rendeli el. A kapcsolódó vizsgálat célja az alapügy, azaz az eredeti ellenőrzéssel érintett adózó ügyének a tisztázása, a tényállás alapos feltárása. Az előbbi bekezdés második mondata értelmében a kapcsolódó vizsgálat egy tekintet alá esett az adózónál vagy a vele szerződéses kapcsolatban állt vagy álló adózónál már folyamatban lévő ellenőrzés, ha annak eredménye a tényállás tisztázásához volt szükséges.

- [54] A kapcsolódó vizsgálat iratanyagába való betekintés korlátját az Art. a kihirdetésétől kezdve tartalmazta. A bírói indítvánnyal támadott normaszöveg szerint „ha az adóhatóság a vizsgálat megállapításait más adózónál végzett kapcsolódó vizsgálat eredményével vagy ennek során beszerzett adatokkal, bizonyítékokkal támasztja alá, az erről szóló jegyzőkönyvnek, határozatnak, illetve a kapcsolódó vizsgálat során feltárt adatoknak, bizonyítékoknak adózót érintő részét az adózóval részletesen ismertetni kell.” Következésképpen csak akkor kell ismertetni a kapcsolódó vizsgálat során feltárt adatokat az adózóval, ha a vizsgálat megállapításait azokkal támasztja alá az adóhatóság, tehát felhasználja azokat az adózóval szembeni megállapítások alátámasztására. Ebben az esetben az ismertetéssel szembeni követelmény, hogy részletes, azaz alapos legyen. A hatályos jogban az Air. 97. § (3) bekezdése tartalmaz az előbbivel szó szerint megegyező rendelkezést.
- [55] A kapcsolódó vizsgálat iratanyagának a felhasználására is irányadó volt az Art. 97. § (6) bekezdése, miszerint „[a]z adóhatóság a tényállás tisztázása során az adózó javára szolgáló tényeket is köteles feltárni.” Az Art. – az adóellenőrzés foganatosításakor hatályos – fogalom-meghatározása szerint „[a]dóitok az adózást érintő tény, adat, körülmény, határozat, végzés, igazolás vagy más irat [Art. 53. § (1) bekezdés]. Az adóhatóságot a hivatali eljárása során tudomására jutott minden irat, adat, tény, körülmény tekintetében titoktartási kötelezettség terheli. Az adóitok csak alapos okkal használható fel. Ezek közé tartozik például a felhasználás, ha adó vagy költségvetési támogatás ellenőrzését, az adóhatóság hatáskörébe tartozó eljárás megindítását, lefolytatását szolgálja, törvény előírja vagy megengedi [Art. 53. § (2) és (3) bekezdés, 54. § (1) bekezdés a)–b) pontja].
- [56] Az Alaptörvényben elismert tisztességes hatósági eljárás joga, valamint a törvényi szabályozás áttekintése alapján megállapítható, hogy az adóhatóság kettős elvárással szembesül az adóigazgatási eljárásban: közérdekű közhatalmi tevékenysége körében úgy kell a közpénzek hatékony behajtásáról gondoskodnia (közérdekvédelmi funkció), hogy eközben eljárása biztosítsa az ügyfél részvételi jogait, és garantálja az ügyfél, valamint harmadik személyek (alap)jogainak érvényesülését is (szubjektív jogvédelem).
- [57] 4. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti alapjog alanya a fentiekben kifejtettek szerint az ügyfél, azaz az a természetes vagy jogi személy, illetve szervezet, akinek/amelynek a jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Adóigazgatási eljárásban az ügyfél az adózó. E jog kötelezettje a közigazgatási hatóság; adóigazgatási eljárásban az adóhatóság. Az alapjog rendeltetése, hogy ügyfélközpontú megközelítésben biztosítsa a közérdek és a szubjektív jogvédelem közötti egyensúlyt, az anyagi jog érvényesülését, végső fokon a hatóság jogszerű működését. Tartalmát tekintve a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja azokat a részjogosítványokat, amelyek az ügyfél részvételi jogainak biztosítása megkövetel. Összetevői közé tartozik ezért egyebek mellett a nyilatkozattétel és a szankció-megállapítással végződő közigazgatási eljárásokban a hatékony védekezéshez való jog. Mindkettő feltételezi az ügyfélnyilvánossághoz tartozó jogok érvényesülését.
- [58] A jelen eljárással érintett iratbetekintési jogot magában foglaló nyilatkozattételhez és védekezéshez való jog is korlátozható azonban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében lefektetett tesztnek megfelelően. Eszerint: „[a] lapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható”.
- [59] 4.1. Normakontroll eljárásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálja meg, hogy megfelel-e a sérelmezett rendelkezés tartalma a szükségességi-arányossági tesztnek. Ehhez azt kellett mérlegelnie, hogy az ellenőrzés alá vont adózó hatékony védekezéshez való jogát – amely a tisztességes hatósági eljárás részjogosítványa – mennyiben korlátozhatja a kapcsolódó ellenőrzéssel érintett másik adózó magántitokhoz való alapjoga. Az Alkotmánybíróság normakontroll eljárásában tehát azt vizsgálta, hogy a tisztességes hatósági eljárásra vonatkozó törvényi szabályozás egyik építőeleme *in abstracto* korlátozható-e úgy, ahogyan az az Art. 100. § (4) bekezdéséből következik.
- [60] Az adózó iratbetekintési jogának a korlátozását az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére visszavezethető magántitok védelme tette szükségessé. A kapcsolódó vizsgálat iratanyaga a kapcsolódó vizsgálat hatálya alatt álló adózók adóitkait olyan körben tartalmazhatja, amely megismeréséhez joga vagy jogos érdeke nem fűződik az ellenőrzés hatálya alatt álló adózónak. Egyfelől azért nem, mert a kapcsolódó vizsgálat nem feltétlenül tár fel az alapellenőrzés szempontjából új, releváns adatot. Másfelől azért nem, mert a kapcsolódó vizsgálat az alapellenőrzéssel érintett tényállás feltárásához szükséges információknál több adatot, bizonyítékot is rögzíthet, amelyet az adóhatóság nem használ fel az adózóval szembeni megállapítások alátámasztására. Ez utóbbi eset főként akkor fordulhat elő, amikor az adózóval szerződéses kapcsolatban állt vagy álló adózónál már fo-

lyamatban lévő ellenőrzés minősül kapcsolódó ellenőrzésnek az Art. 92. § (11) bekezdés második mondata alapján. Ezeknek a magán- és/vagy adótitkoknak a megismerésére az ellenőrzésre kiválasztott adózó jogot nem formálhat, mert ezek nem érintik azt az adójogviszonyt, amelyben az adózó szerepel. Ebből az következik, hogy az iratbetekintési jog korlátozása szükséges a magántitkokhoz való jogra tekintettel.

- [61] 4.2. Az iratbetekintési jogot az Art. 100. § (4) bekezdése arányos mértékben korlátozta. A fentiekben megállapítottak értelmében az adóhatóság vizsgálati típusú eljárásához épp úgy hozzátartozik az adókötelezettségek hatékony érvényesítése (közhatalmi funkció), mint az adózók jogainak a tiszteletben tartása (egyéni jog- és érdekvédelmi funkció). Köteles a tényállást tisztázni, miközben az adózók javára szolgáló tényeket is fel kell tárnia, és meg kell őriznie a megismert titkokat.
- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a támadott szabályozás teljes körű érvényesülése nem okoz jog- vagy érdeksérelmet az adózónak. Az adóhatóság ugyanis köteles a kapcsolódó vizsgálat felhasznált anyagát az adózóra vonatkozó részében részletesen ismertetni, így az adózónak a szankció kiszabását lehetővé tevő adóigazgatási eljárásban módjában áll érdemi védekezését előkészíteni, tehát a védekezéshez való alapjogát hatékonyan tudja gyakorolni. Az adózó joga akkor szenvedne csorbát, ha – az Art. 100. § (4) bekezdésének a megsértésével – az adóhatóság nem ismertetné részletesen a kapcsolódó vizsgálat során feltárt és felhasznált adatoknak, bizonyítékoknak adózót érintő részét. A jogállami működés keretei között a jogbiztonság alkotmányos elve nem építhető arra a vélelemre, hogy a hatóságok jogsértéssel hozzák meg döntéseiket. Ugyanakkor nem zárható ki jogállami működés keretei között sem, hogy egyes ügyekben a hatóságok jogszerűtlenül járnak el. Ezért alkotmányos követelmény és alapjog, hogy a jogsérelem jogorvoslati úton orvosolható legyen.
- [63] 4.3. Összességében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a nyilatkozattétel és védekezés a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogra visszavezethető részjogosultság. Ennek iratbetekintésen keresztül történő korlátozása szükségesnek és arányosnak minősül az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése részét képező, minden érintett személyt megillető adótitok-védelemre tekintettel.

V.

- [64] 1. A bírói kezdeményezés alapján vizsgálni kellett azt is, hogy a támadott szabály sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését. Ennek érdekében az Alkotmánybíróság áttekintette a jogorvoslathoz való joggal és a normához fűzött bírói jogértelmezéssel kapcsolatos releváns gyakorlatát.
- [65] 1.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint a jogorvoslathoz való jog mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog tartalmát kifejezetten adóhatározatokkal összefüggésben is és más vonatkozásokban is vizsgálta már.
- [66] Ezek szerint „a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e [részletesen például 1636/D/ 1991. AB határozat, ABH 1992, 515, 516.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502.]. Abban is egyértelmű a gyakorlat, hogy a jogorvoslathoz való jogból mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik (1319/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 690, 691.)” {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; megerősítette: 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [67] Az Alkotmánybíróság a 2/2013. (I. 23.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a jogorvoslathoz való jog érvényesülésének két eleme van: egyrészt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják-e jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljes körűsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35] és [37]; megerősítette: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}.

- [68] Szükséges ismét utalni arra, hogy „[a]z Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslat rendszere. A jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó törvényi szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket és azok igénybevételének a módját. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [69] Az Alaptörvényből azonban a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságának az igénye következik, vagyis hogy képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Ezt az Alkotmánybíróság úgy fogalmazta meg, hogy „[m]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}. Nem az következik azonban a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, hogy „a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [70] Végül az Alkotmánybíróság egyik legutóbbi döntésében megállapította azt is, hogy a hatékony jogorvoslatnak nem feltétlenül a közigazgatás szervezetrendszerén belül kell megvalósulnia. „A nem támogató vélemény az államigazgatás körében eljáró hatóságokat köti (ellenkező esetben nem lehetne önkormányzati hatáskörnek tekinteni), azonban a bíróság előtt már eredményesen vitatható. A bírónak van lehetősége arra, hogy jogszabálysértés esetén a polgármester véleményét érdemben felülvizsgálja, ugyanis a bírósági felülvizsgálat nem csak az ügy érdemében hozott döntésre terjed ki, hanem az azt megalapozó településképi véleményre is” {3148/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [31]}. Ezzel az indokolással utasította el az Alkotmánybíróság az előbbi ügyben azt a bírói kezdeményezést, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét állította.
- [71] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogorvoslati jog sérelmét az indítványok a jelen ügyben is abban jelölték meg, hogy az elsőfokú közigazgatási döntéssel szemben nincs hatékony jogorvoslati lehetőség a közigazgatási szervezetrendszeren belül fellebbezés formájában a támadott norma tartalma következtében. Azt is előadták továbbá, hogy a bírósághoz fordulás biztosítja a hatékony jogorvoslatot. Ezen indítványi elemek tükrében összefoglalva a fentieket, az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatából a következő megállapítások vonhatók le a konkrét ügyre vonatkoztatva.
- [72] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az a követelmény vezethető le alapjogként, hogy az alkotmányjogi értelemben vett érdemi adóhatósági döntéssel szemben legalább egy rendes jogorvoslati lehetőség az adózók rendelkezésére álljon, amely abban az értelemben hatékony jogorvoslatot biztosít számukra, hogy másik szervezeti egységhez vagy szervhez fordulhatnak, igénybevételét nem gátolják jogszabályi előírások és a jogorvoslatot elbíráló fórum megfelelő hatáskörrel (döntési lehetőségekkel) rendelkezik orvosolni a hatósági jogsértést. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését tehát kielégíti az a jogorvoslati rezsím, amely a jogorvoslati rendszerben legalább egy ponton az előbbieknél megfelelő jogorvoslati eszközt, fórumot és hatáskört intézményesít.
- [73] Nem vezethető le az Alaptörvényből az, hogy az adóhatósági döntéssel szemben az előbbieket a közigazgatási szervezetrendszeren belül köteles biztosítani a jogalkotó. A jogorvoslati jog sérelmére önmagában az nem vezet, hogy az adekvát jogorvoslati eszközt, fórumot és hatáskört a bírósághoz fordulás, azaz a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránti kérelem (keresetlevél) benyújtása testesíti meg. Ezen bírósági eljárás minőségével kapcsolatos kritériumok, amelyek a kiegyensúlyozott, „tisztességes” bírósági eljárás biztosítékát jelentik, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből vezethetők le, nem pedig a jogorvoslati jogból {a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmával kapcsolatban lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [23]–[34]; 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]–[27]}.
- [74] 1.2. Annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság feltárja a jogorvoslati jog sérelmét, avagy éppen annak érvényesülését állapítsa meg, figyelembe vette az adóhatósági határozatok bírósági felülvizsgálata során követett bírósági gyakorlatot.
- [75] Az adóitók közigazgatási perben való megismerhetőségével kapcsolatos bírói gyakorlatot a Kúria 1/2013. számú KMJE határozata (a továbbiakban: KMJE) egységesítette. Eszerint „a közigazgatási perekben a felek részére a bíróság által felülvizsgált határozatokban felhasznált adóitók teljes körű megismerését biztosítani kell. Amenny-

nyiben ezt nem teszik lehetővé, úgy a meg nem ismerhető adótitok bizonyítékként nem használható fel” (KMJE rendelkező rész harmadik és negyedik mondata).

- [76] A KMJE indokolása szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megköveteli a felek részére biztosítandó esélyegyenlőséget, azaz – az indokolás [25]–[29] bekezdéseiben ismertetett alkotmánybírósági értelmezéssel összhangban – a fegyverek egyenlőségét az adóperben. A KMJE indokolása úgy folytatódik, hogy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló per nem dönthető el érdemben olyan bizonyítékok alapján, amelyekről a bíróság nem tud számot adni, melyeket a peres eljárás során a felek valamelyike, vagy akár egyik sem tekinthetett, vagy tekinthetett volna meg (KMJE Indokolás V. pont hetedik és nyolcadik bekezdése).
- [77] 2. A jogorvoslathoz való jog tartalmából és az adótitok adóperben való megismerhetőségéből kifolyólag az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Art. 100. § (4) bekezdése nem áll ellentétben a jogorvoslathoz való joggal.
- [78] Amint arra az Alkotmánybíróság fentebb rámutatott: nem vezet a jogorvoslathoz való jog sérelmére önmagában az, hogy az adekvát jogorvoslati eszközt, fórumot és hatáskört a bírósághoz fordulás, azaz a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránti kérelem (keresetlevél) benyújtása testesíti meg. Az azonban követelmény, hogy legalább egy ponton rendelkezésre álljon a hatékony jogorvoslathoz való jogot kielégítő jogorvoslati lehetőség az adózók számára. Ezt a követelményt a jogorvoslati fórumrendszer biztosítja. E fórumrendszer ugyanis egy több elemből összeállított hálót alkot, amelynek a maga egészében kell alkalmasnak lennie arra, hogy kiszűrje a jogállami keretek között is előforduló jogszerűtlen hatósági döntéseket.
- [79] A KMJE tartalma a támadott normához, a joggyakorlat egységesítésének szándékával fűzött értelmezés. A keresetlevelet előterjesztő felperes jogosult a peranyag részét képező adótitok megismerésére. Az Art. 100. § (4) bekezdése nem vezet ahhoz, hogy az adózók a jogorvoslati fórumrendszer minden pontján csak az adóhatóság szűrőjén keresztül ismerhetik meg a zártan kezelt iratok tartalmát. Ez a szabály nem gátolja, hogy a bírósági eljárásban a felperesek saját maguk vagy képviselőik útján is tanulmányozhassák az adótitkokat is tartalmazó iratokat. Ennek következtében az adózók felperesi minőségükben a peranyag teljes körű ismeretének a birtokába kerülhetnek.
- [80] Ismét rámutat az Alkotmánybíróság arra, hogy a jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesülését az adóigazgatási eljárásban is csak akkor érinti a sérelmezett norma, ha az adóhatóság jogszerűtlenül jár el. A támadott szabály azonban nem lehetetleníti el, hogy az adózók hatékony jogorvoslatot nyerjenek az adóperben vagy úgy, hogy a bíróság levonja az ügy érdemére is kiható súlyos eljárási szabálysértés jogkövetkezményeit, vagy úgy, hogy a ténylegesen meg nem ismerhető bizonyítékot kizárja a perből. Az pedig nem áll ellentétben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével, hogy az adóhatósági határozatok feletti hatékony jogorvoslat a közigazgatás szervezetrendszerén kívül valósuljon meg.
- [81] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Art. 100. § (4) bekezdése nem sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését (a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot) és a XXVIII. cikk (7) bekezdését (a jogorvoslathoz való jogot). Az Alkotmánybíróság ennek következtében az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva, az Abtv. 63. § (1) bekezdése és 65. § (1) bekezdése értelmében a határozat rendelkező részében írtak szerint döntött.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/413/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3224/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.601/2017/6. számú végzése és a Szegedi Ítéltábla Bf.I.237/2015/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2017. október 25-én meghozott Bfv.II.601/2017/6. számú végzése és a Szegedi Ítéltábla 2015. szeptember 23-án meghozott Bf.I.237/2015/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. Az indítványozót az elsőfokú bíróság adócsalás büntetőjében bűnösnek mondta ki. A másodfokú bíróság az ítéletet megváltoztatta a minősítés tekintetében. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mivel a jogerős ítéletet hozó tanács tagjaként olyan bíró vett részt, aki korábban az előzetes letartóztatásával kapcsolatos eljárásban eljárta. Az indítványozó hivatkozik az Alkotmánybíróság 34/2013. (XI. 22.) AB határozatában, illetve 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában foglaltakra, mely döntésekben foglaltakat a Kúria nem vette figyelembe, így sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga is.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [4] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [5] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány ugyanakkor nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [6] A 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat már értelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket az ítélező tanácsok összetételére vonatkozóan. E két döntést egészítette ki a 25/2017. (X. 17.) AB határozat a büntető eljárásról szóló törvény időközbeni módosítása és annak eredményeként az alkotmányos követelmény alkalmazhatósága vonatkozásában. E tekintetben az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.

- [7] Az, hogy ezen határozatokban megfogalmazott követelmények mennyiben érvényesültek a konkrét ügyben, szintén nem vet fel sem új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban kimondta, hogy a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel. Azt is ki kell emelni ugyanakkor, hogy az abban meghatározott alkotmányos követelmény köti az eljáró bíróságokat. Az alkotmányos követelmény figyelembe vételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre állapítja meg {Indokolás [32]–[34]}. E döntést követően semmisített meg az Alkotmánybíróság a 3354/2017. (XII. 22.) AB határozatával egy olyan ítéletet, melynek meghozatalában kizárt bírók jártak el.
- [8] Az Alkotmánybíróság a 3355/2017. (XII. 22.) AB határozatában olyan ügyet vizsgált, ahol a másodfokú tanács tagját érintette kizárás. E döntésében – figyelemmel a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglaltakra is – annak tulajdonított kiemelkedő jelentőséget, hogy sor került azon döntés revíziójára, amelynek meghozatalában kizárással érintett bíró vett részt, az eljáró tanács egyetlen tagját sem érintette a vizsgált kizárási szabály, illetve az akkori bírói gyakorlat szerint nem minősült kizártnak az első fokon eljáró bíró. Minderre együttesen figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőügyben hozott bírói döntéseket az alkotmányjogi panaszokban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme a büntető ügyben nem volt megállapítható (Indokolás [11]). E megállapítások jelen ügyben is alkalmazandóak, a támadott jogerős döntést a Kúria két alkalommal is felülvizsgálta, egyszer az indítványozó jogi képviselője, majd pedig az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán, az ezen ügyekben eljáró bírók vonatkozásában nem merült fel kizárási ok és a jogerős döntés meghozatalakor irányadó bírói gyakorlat szerint az eljáró bírók kizártsága sem merült fel. Mindezeket összességében figyelembe véve az alkotmányjogi panasz befogadására az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való joggal összefüggésben nem volt lehetőség.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog a kúriai eljárások vonatkozásában nem hívható fel, az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint ugyanis a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {pl. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [10] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [11] Az indítvány visszautasításával egyetértek, de a többségi végzéshez képest eltérő indokkal.
- [12] A végzés az indítvány vizsgálatánál a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatból, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatból indul ki, amelyek alkotmányos követelményként állapítottak meg egy – a törvényből korábban hiányzó – kizárási okot, ti. hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el.
- [13] A végzés ezzel összefüggésben hivatkozik továbbá a 25/2017. (X. 17.) AB határozatra, amely hangsúlyozza, hogy „az alkotmányos követelmény figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezménye az említett kényszerítő körülményen alapuló egészen kivételes esetektől eltekintve – ha az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében

biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésére hivatkozó alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. előírásainak és megalapozottnak bizonyul – csak az érintett bírósági döntés megsemmisítése lehet”. Ehhez a megállapításhoz képest megengedőbb megközelítést alkalmaz a végzés által szintén hivatkozott 3355/2017. (XII. 22.) AB határozat. Ennek a megállapításai a végzés szerint „a jelen ügyben is alkalmazandóak”, ám a többségi indokolás nem fejt ki – számomra – kellő részletességgel, hogy a jelenlegi ügyek mennyiben tekinthetők analógnak az utóbbival, s hogy az alkotmányos követelmény teljesítésének ellenőrzése pontosan miért ne jelenthetne a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [14] A visszautasítást mindazonáltal el tudom fogadni, mert a korábbi döntésekben foglalt alkotmányos követelmények megállapításával eleve nem értettem egyet, ezért nem tartom szükségesnek azoknak a jelen ügyre történő alkalmazását, következésképpen az érintett bírói döntésekről az ezek alapján történő érdemi állásfoglalást sem.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/199/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3225/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.191/2017/8. sorszámú végzése, a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.239/2016/29. sorszámú ítélete, és a Keszthelyi Járásbíróság 2.B.127/2013/392. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2017. június 20-án meghozott Bfv.I.191/2017/8. sorszámú végzése, a Zalaegerszegi Törvényszék 2016. szeptember 23-án meghozott Bf.239/2016/29. sorszámú ítélete, és a Keszthelyi Járásbíróság 2016. február 3-án meghozott 2.B.127/2013/392. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény IV. cikk (2) és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Keszthelyi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Nyomozó Alosztály Gépjárműfelderítési Csoport előtt 20040/2978/2009. számú bűnügyi nyomozás során nyomozási bíróként ugyanaz a bíró járt el, mint aki utóbb, a másodfokú eljárásban a Zalaegerszegi Törvényszéken indított Bf.239/2016/29. számú ítélet meghozatalában tanácselnökként. Ebből fakadóan, az ítéletből is jól látható módon a másodfokú ítéletet nem részrehajlás nélkül, nem pártatlanul hozta meg, hanem mintegy második vádlóként az állami büntetőhatalom érvényesítőjeként működött közre, ezért a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdés szerinti szabadságtól való megfosztás jogával. Ugyanezen okból ellentétesek a támadott ítéletek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való joggal is. Az indítványozó 2016. december 30. napján a Kúriához fordult felülvizsgálati kérelemmel, azonban a Kúria Bfv.I.191/2017/8. sorszámú végzésében az felülvizsgálati kérelmet elutasította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [4] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [5] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány ugyanakkor nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [6] Az indítványozó arra alapozza mindkét, az alkotmányjogi panaszban nevesített alapjog sérelmét, hogy ügyben másodfokon kizárt bíró járt el. Az Alkotmánybíróság a pártatlanság követelményének érvényesülését és ennek részeként a kizárási szabályok alkalmazását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik összetevőjének tekinti. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, illetve a 21/2016.

(XI. 30.) AB határozat már értelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket az ítélező tanácsok összetételére vonatkozóan. E két döntést egészítette ki a 25/2017. (X. 17.) AB határozat a büntető eljárásról szóló törvény időközbeni módosítása és annak eredményeként az alkotmányos követelmény alkalmazhatósága vonatkozásában. E tekintetben az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.

- [7] Az, hogy ezen határozatokban megfogalmazott követelmények mennyiben érvényesültek a konkrét ügyben, szintén nem vet fel sem új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban kimondta, hogy a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel. Azt is ki kell emelni ugyanakkor, hogy az abban meghatározott alkotmányos követelmény köti az eljáró bíróságokat. Az alkotmányos követelmény figyelembe vételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre állapítja meg {Indokolás [32]–[34]}.
- [8] A 3355/2017. (XII. 22.) AB határozatában már vizsgált olyan ügyet, ahol az elsőfokú tanács tagját érintette kizárás. E döntésében annak tulajdonított kiemelkedő jelentőséget, hogy sor került azon döntés revíziójára, amelynek meghozatalában kizárással érintett bíró vett részt, az eljáró tanács egyetlen tagját sem érintette a vizsgált kizárási szabály, illetve az akkori bírói gyakorlat szerint nem minősült kizártnak az első fokon eljáró bíró. Minderre együttesen figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőügyben hozott bírói döntéseket az alkotmányjogi panaszokban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme a büntető ügyben nem volt megállapítható (Indokolás [11]). E megállapítások jelen ügyben is alkalmazandóak, ezért az alkotmányjogi panasz befogadására sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való jog, sem ahhoz kapcsolódóan a IV. cikk (2) bekezdés szerinti szabadságtól való megfosztás jogával összefüggésben nincs lehetőség.
- [9] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [10] Az indítvány visszautasításával egyetértek, de a többségi végzéshez képest eltérő indokkal.
- [11] A végzés az indítvány vizsgálatánál a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatból, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatból indul ki, amelyek alkotmányos követelményként állapítottak meg egy – a törvényből korábban hiányzó – kizárási okot, ti. hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el.
- [12] A végzés ezzel összefüggésben hivatkozik továbbá a 25/2017. (X. 17.) AB határozatra, amely hangsúlyozza, hogy „az alkotmányos követelmény figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezménye az említett kényszerítő körülményen alapuló egészen kivételes esetektől eltekintve – ha az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésére hivatkozó alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. előírásainak és megalapozottnak bizonyul – csak az érintett bírósági döntés megsemmisítése lehet”. Ehhez a megállapításhoz képest megengedőbb megközelítést alkalmaz a végzés által szintén hivatkozott 3355/2017. (XII. 22.) AB határozat. Ennek a megállapításai a végzés szerint „a jelen ügyben is alkalmazandóak”, ám a többségi indokolás nem fejt ki – számomra – kellő részletességgel, hogy a jelenlegi ügyek mennyiben

tekinthetőek analógnak az utóbbival, s hogy az alkotmányos követelmény teljesítésének ellenőrzése pontosan miért ne jelenthetne a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [13] A visszautasítást mindazonáltal el tudom fogadni, mert a korábbi döntésekben foglalt alkotmányos követelmények megállapításával eleve nem értettem egyet, ezért nem tartom szükségesnek azoknak a jelen ügyre történő alkalmazását, következésképpen az érintett bírói döntésekről az ezek alapján történő érdemi állásfoglalást sem.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1533/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.265/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2017. június 8-án jogi képviselővel (dr. Galambos Károly, 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.) eljárva, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására 2017. november 21-én kiegészített.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Törvényszék 4 Mf.680.265/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2012. június 18-án létesített határozatlan idejű munkaviszonyt munkáltatójával, ahol pénzügyi vezető munkakörben dolgozott. Az indítványozó egy olyan nyilvántartási rendszert vezetett be, amely a teljes rendelkezésre álló anyag feldolgozását követően pénzügyi adatok különböző szempontok alapján való naprakész lekérdezését tette lehetővé. Munkájához szükség volt rendszeres egyeztetésre a vezetőséggel, amit elsősorban az ügyvezetővel valósított meg. A kommunikáció történt szóban és írásban egyaránt. Az ügyvezető reggelente, amennyiben az irodában kezdett, kezét fogott lehetőség szerint mindenkivel és egyben alkalmat adott a munkavállalóknak a szükséges egyeztetésekre. Kézfogásra, illetve a rövid beszélgetésre nem mindenkivel és nem minden nap került sor, ez az aznapi munka mennyiségétől, a munka helyszínétől, a sürgős teendőktől is függött.
- [4] 2012. december 20-án a munkahelyi karácsonyi parti az éttermi vacsorát követően az indítványozó lakásán folytatódott. A munkáltató szinte minden munkavállalója részt vett a partin, arról az egyik alkalmazott és az ügyvezető együtt távozott utolsóként. A karácsonyi partit követő időszakban egy alkalommal az ügyvezető egy nagyobb méretű autót bocsátott az indítványozó rendelkezésére magánéleti ügyeinek intézése céljából. Az ügyvezető 2014 márciusában a gyesről visszatérő pénzügyes kolléganő jogviszonyát megszüntette, mert az ő munkáját ellátó indítványozó további foglalkoztatása mellett döntött.
- [5] Ezt követően 2014. június 30-án a felek a munkaviszonyt közös megegyezéssel megszüntették. A megállapodás aláírásakor az ügyvezető és az indítványozó voltak jelen. Az indítványozó pár hét múlva ügyvédhez fordult, aki 2014. augusztus 22-én az ügyvezetőnek küldött levélben érvénytelenség okán támadta a felek között kelt közös megegyezést érvénytelenség okán. Az ügyvezető levelében utasította vissza a kártérítési igényeket.
- [6] Az indítványozó ezután a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz fordult. Keresetében a közös megegyezésre vonatkozó okirat érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozva, hogy annak aláírásakor fenyegetés hatása alatt állt. Fizikailag érezte magát fenyegetve az aláírás helyszínén, ezért inkább aláírta a megállapodást, hogy a szobából minél előbb távozhasson. Kérte annak megállapítását is, hogy a munkaviszonya közös megegyezéssel történt megszüntetéséről szóló megállapodás az egyenlő bánásmód követelményébe is ütközik, így ennek jogkövetkezményeként kérte a munkaviszony helyreállítását, továbbá ezen időpontig havi 406 000 Ft elmaradt munkabér és ennek kamatai megfizetésére kötelezni a munkáltatót.
- [7] Előadta, hogy 2012. december 20-án, a karácsonyi parti végén az ügyvezető szexuális felhívást intézett hozzá, amikor már csak ketten maradtak. Az indítványozó a szexuális felhívásnak ismételt kérdésre is nemet mondott. Az ügyvezetővel való kapcsolata ezt követően megváltozott: a kézfogások és a személyes egyeztetések elmaradtak, sok feladatot csak a munkaidő végén kapott meg, ami túlórázást eredményezett. Állítása szerint ezek a magatartások emberi méltóságában és becsületében is sértették. Ezért keresetében kérte annak megállapítását is, hogy az ügyvezető a személyiségi jogát megsértette a szexuális tevékenységre történő felhívásával, továbbá

ezzel összefüggésben a munkaviszony fennállása alatt, 2013. január 1-jétől 2014. június 30-ig az emberi méltóságát és az egyenlő bánásmód követelményét sértő magatartást tanúsított, ezért nem vagyoni kártérítés és kamatai, illetve sérelemdíj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni a munkáltatót.

- [8] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította.
- [9] Az ítélet indokolásában a bíróság rámutatott, hogy a fenyegetés megszűnésétől kezdődő harminc napon belül, írásban kell közölni a másik féllel a megtámadás tényét, azonban ezt a jogvesztő határidőt az indítványozó elmulasztotta. A nem vagyoni kárigénnyel összefüggésben a bíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó terhe volt bizonyítani a munkáltató károkozó magatartása tényét, illetve a jogellenes magatartással összefüggésben számára bekövetkezett hátrányt és annak mértékét. Az indítványozó azonban a perben sem károkozó magatartást, sem bekövetkezett hátrányt nem bizonyított.
- [10] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.265/2017/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] A másodfokú bíróság ítélete indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó a jogvesztő határidő leteltét követően közölte a megállapodás megtámadását, ezért az elsőfokú bíróság alappal utasította el a megállapodás érvénytelenségének megállapítására és ennek jogkövetkezményeként a munkaviszony helyreállítására, valamint elmaradt munkabér és kamatai megfizetésére irányuló kereseti kérelmet.
- [12] A másodfokú bíróság – miután megállapította, hogy a jogvesztő határidő elmulasztása miatt a kereset érdemben nem volt vizsgálható – a periratokra hivatkozva megjegyezte, hogy az indítványozó a munkaviszony közös megegyezéssel történt megszüntetésének támadását lényegében arra alapította, hogy az jogorvoslati kiiktatást nem tartalmazott, és a fenyegetésről mint a keresetlevélben hivatkozott megtámadási okról, illetve az utóbb eloadott egyéb körülményekről említést sem tett.
- [13] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges és egyben elégséges bizonyítást lefolytatta, annak alapján a tényállást helyesen állapította meg és helytálló az abból levont következtetése és érdemi döntése is.
- [14] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény II. cikkének, IV. cikk (1) bekezdésének, XII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére hivatkozva.
- [15] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogának sérelmét abban látta, hogy a munkaviszony megszüntetésére kényszer hatása alatt került sor, ezért az indítványozó szabadsága nem érvényesült. Továbbá azt sérelmezte, hogy a munkaviszony közös megegyezéssel való megszüntetése során a munkáltató nem oktatta ki jogorvoslati lehetőségeiről.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével összefüggésben azt állította az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok az ügy körülményeit, ténybeli eseményeit nem tárták fel, és nem tették lehetővé, hogy bizonyíthassa az őt ért szexuális zaklatást.
- [17] Az Alaptörvény II. cikkének és a XV. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmét az indítványozó arra alapította, hogy az ügyvezető hátrányos megkülönböztetésben részesítette, mellőzte, részére indokolatlan feladatokat adott, illetve szexuális támadást intézett ellene.
- [18] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőség megsértésére amiatt is hivatkozott az indítványozó, hogy az általa kezdeményezett tanúk meghallgatását kizárták a bíróságok.
- [19] Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében biztosított szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogának sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a szükséges bizonyítások lefolytatásának hiányában nem kapott támogatást az eljáró bíróságoktól, holott az elharapózott szexuális atrocitás elleni fellépés érdekében más mércét kellett volna alkalmazniuk.
- [20] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.

- [22] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. hivatkozott rendelkezése alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [23] A Fővárosi Törvényszék ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [24] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [25] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [26] 2.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, azonban nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [27] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § a) pontjának, valamint az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglaltaknak nem felel meg.
- [28] 2.3. Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [29] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1826/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 2015. július 1-jétől hatályos 247/E. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Zakar Gergely (a továbbiakban: indítványozó) 2018. március 21-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 2015. július 1-jétől hatályos 247/E. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását kezdeményezte. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése felhívásával kérte a jogszabály megsemmisítését, és a 2015. június 30-ai állapot visszaállítását. A kiegészített, módosított indítvány szerint a leszerelési segélynek az altiszti és tiszt állományú szerződéses katonák esetében végkielégítéssé alakítása 2015. július 1-jétől – az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény végkielégítési különadóra vonatkozó szabályaira tekintettel – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény XVII. cikkében foglalt munkavállalót megillető jogot, az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését és a B) cikk (1) bekezdését sértik.
- [2] 2. A Hjt. 247/E. § (4) bekezdése szerint, ha a 2015. június 30-án szerződéses állományban lévő tiszt, altiszt szerződéses jogviszonyának megszűnésekor jogosult e törvény alapján végkielégítésre, akkor
- a) a szerződéses jogviszonyának megszűnésekor hatályos szabályok szerint megállapított, és a szerződéses szolgálati viszonyának megszűnéséig részére kifizetett szerződés-hosszabbítási díj, valamint jubileumi jutalom mértékével csökkentett mértékű, vagy
- b) a jogviszony megszűnéséig megszerzett szerződéses szolgálati idő figyelembevételével a 2015. június 30-án hatályos 74. § szerinti jogosultsági szabályok alapján számított – a szolgálati viszony alatt részére korábban kifizetésre került jubileumi jutalom mértékével csökkentett – leszerelési segély-mérték és a 2015. június 30-án érvényes illetményből képzett távolléti díj szorzatának megfelelő összegű végkielégítésre jogosult azzal, hogy az a) és a b) pontok alapján megállapított összegek közül a jogosult választása szerinti összeget kell a részére kifizetni.
- [3] 3. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [4] A 30. § (4) bekezdése kimondja, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye.
- [5] A jelen esetben a Hjt. támadott rendelkezése 2015. július 1-jén lépett hatályba, a panaszt az indítványozó 2018. március 21-én nyújtotta be.
- [6] Az Ügyrend 28. § (1) bekezdése szerint a beadványt a benyújtására nyitva álló törvényi határidőben kell az érkeztetésére az Abtv. alapján jogosult szervhez személyesen benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. A (2) bekezdés úgy szól, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint meghatározott határidő a jogszabály hatályba lépését követő napon kezdődik. A jogszabály hatályba lépését követő naptól számított száznolcvan nap 2015. december 29-én eltelt. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó elkésztetten terjesztette elő, ezért az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján visszautasí-

totta {az Alkotmánybíróság hasonlóan járt a 3218/2012. (IX. 17.) AB végzéssel lezárt ügyben, Indokolás [5]–[7] bekezdés}.

- [7] 4. Az Alkotmánybíróság a végkielégítési különadó többször módosított egyes szabályai alaptörvény-ellenességét és nemzetközi szerződésbe ütközését számos alkalommal vizsgálta, legutóbb a 3146/2016. (VII. 22.) AB határozatban. Az Alkotmánybíróság a különadó jövőre szóló, módosított rendelkezéseit nem találta alaptörvény-ellenesnek vagy nemzetközi egyezménybe ütközőnek.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/503/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.081/2017/7. számú, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.075/2016/5/II. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 22.P.22.844/2014/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Gaudi-Nagy Tamás, 1095 Budapest Gabona utca 10. II. emelet 1.) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.081/2017/7. számú, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.075/2016/5/II. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 22.P.22.844/2014/23. számú ítéleteinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági ítéletek az indítvány szerint sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2007 decembere és 2009 áprilisa között több országgyűlési képviselő ingatlana, szórakozóhelyek és egy jegyiroda ellen követtek el támadást, 2007. december 11-én pedig a Hír Televízió egy korábbi munkatársát bántalmazták ismeretlenek. Az ügyekben a nyomozást a Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: NNI), majd a Központi Nyomozó Főügyészség (a továbbiakban: KNYF) folytatta. Az ügyekben először 2009. április 9-én adott ki sajtóközleményt a KNYF, amelyben négy ember őrizetbe vételéről tájékoztatott, akiket többek között terrorcselekmény, emberölés előkészülete, valamint robbanóanyaggal visszaélés és lőszerral visszaélés bűntette elkövetésével gyanúsítottak. Ezt követően is folyamatosan tájékoztatta a KNYF a közvéleményt a nyomozás állásáról, így pl. 2009. május 15-én „Őrizetben a bombagyáros” címmel jelent meg egy főügyészi sajtóközlemény az újabb őrizetbe vételről – ismertetve abban a gyanúsítás okát és körülményeit. 2009. június 4-én pedig „Ügyészségi eljárás a dr. Szilvási György sérelmére elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban” címmel adott ki közleményt az ügyészség. Az indítványozót 2009. június 17-én tartóztatták le, és a másnap kelt sajtóközlemény azzal a tartalommal jelent meg, hogy „[a] terrorcselekmény bűntette és más bűncselekmények miatt a Központi Nyomozó Főügyészség előtt folyamatban lévő büntető ügyben a főügyészségünk – a rendőrséggel közreműködve – a tegnapi napon őrizetbe vette Budaházy Györgyöt, akit gyanúsítottként hallgatott ki.” A sajtóközlemény szerint az indítványozóval szemben megalapozott gyanú áll fenn, hogy az ő utasítására hajtották végre a politikusok elleni merényleteket, amelyeket a gyanú szerint figyelmeztetésnek szántak, azzal a céllal, hogy az érintett képviselők nemmel szavazzanak egy parlamenti vita során. Emellett több – a fentiekben részletezett – bűncselekmény felbujtójaként gyanúsította meg a KNYF az indítványozót. Mindezeket követően 2009. július 14-én is közleményt adott ki a KNYF „Újabb gyanúsítottak a terrorcselekmény bűntette és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő eljárásban” címmel, amely három újabb személy őrizetbe vételéről, kihallgatásáról és gyanúsításáról tájékoztatott. E közleményben a KNYF ismételen kiemelte, hogy az indítványozót gyanúsítják a képviselők elleni támadások kivitelezésével terhelt csoport létrehozásával. 2009. július 24-én egy sajtótájékoztató keretében videó-felvételt mutatott be az ügyészség, amelyen látható robbantással is a Magyarok Nyilai szervezetet hozták összefüggésbe. 2009. augusztus 17-én kelt sajtóközlemény két újabb személy elfogásáról tájékoztatott, megismételve a korábbi gyanúsításokat. Hasonló tartalmú közlemény született 2009. szeptember 3-án, október 15-én – ebben a közleményben arról is tájékoztatást adott a KNYF, hogy az indítványozót több ízben is gyanúsítottként hallgatták ki, és emberölés előkészületével is gyanúsítják –, továbbá november 10-én is. 2010. január 15-én pedig a KNYF arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy az indítványozó továbbra is előzetes letartóztatásban marad, és őt további bűncselekmények elkövetésével gyanúsítják – ugyanis a gyanú szerint a merényleteket az általa létrehozott Hunnia Mozgalom tagjai hajtották végre.

- [3] 2009. április 6-án az alkotmányjogi panaszban támadott alapügy II. rendű alperese kihallgatásra jelentkezett a NNI-nél, és arról tájékoztatta a nyomozóhatóságot, hogy tudomással rendelkezik egy csoportról, amely a gyanúsítás tárgyává tett cselekményeket elkövette. Információit arra alapozta, hogy ismer egy személyt a csoportból, akivel sokat beszélgetett, és beszélgetéseiket egy idő után a telefonjával is rögzítette. Ezt követően 2010. január 1-jén postai úton egy ismeretlen feladótól üdvözlőlapot kapott „Boldog újévet kívánnak a bebörtönzött politikai foglyok gyermekei” felirattal. Erről az alapügy II. rendű alperese bejelentést tett, mivel azt fenyegetésnek érezte. 2010. február 8-án a kurucinfo.hu portál személyes adatait is közölte mint az ügyben a le tartóztatottak ellen ténykedő emberét. Ennek hatására az RTL Klub Televízió (a továbbiakban: RTL Klub) felkereste őt, ahol az alapügy II. rendű alperese beszámolt az őt ért fenyegetésekről, és átadta az RTL Klub-nak a rendelkezésére álló hangfelvételeket.
- [4] Az alapügy I. rendű alperese – ATV Zrt. (a továbbiakban: ATV) – első alkalommal a 2010. február 27-ei Híradó című műsorában számolt be arról, hogy az alapügy II. rendű alperese nyilatkozott neki, amely során kifejtette, hogy nyilvánosan vállalja „hogy ő buktatta le a Magyarok Nyilait, vagy azt a szervezetet, amely az ügyészség gyanúja szerint több politikus ellen is merényletet követett el.” A műsor narrációja alatt a „Budaházy ellenségei” felirat futott. Az adásban megjelent a II. rendű alperes is, akinek a nyilatkozata alatt az „Életveszélyesen megfenyegették” felirat volt látható. A riport narrátora ezt követően azt az információt közölte, hogy a II. rendű alperes szerint az indítványozó vezette a Magyarok Nyilai csoportot, amely nem csupán az akkori hatalom ellen küzdött, hanem a mindenkori hatalmat akarta megfélemlíteni. E tekintetben a II. rendű alperes úgy nyilatkozott a műsorban, hogy az új hatalom is megkapta volna a saját Molotov-koktélját, robbantását, tüntetéseit. A fenti riportot követően, 2010. február 28-án a www.atv.hu internetes oldalon közzétételre került egy videó „Bármilyen kormány Molotov-koktél kapott volna a Magyarok Nyilaitól” címmel, amelyben a fenti állítások ismétlődtek meg. 2010. március 2-án az ATV Egyenes beszéd című műsorában a műsorvezető egy MSZP-s politikussal beszélgetett, aki az indítványozó tevékenységét a JOBBIK Magyarországiért Mozgalommal, annak akkori vezetőjével, és egy európai parlamenti képviselőjével hozta összefüggésbe, majd ismertette, hogy az indítványozót milyen bűncselekmények elkövetésével vádolják. A 2010. március 4-ei ATV Híradóban ismét téma volt a hangfelvétel, amellyel összefüggésben a bemondó azon állítást fogalmazta meg, hogy az Egyenes beszédben nyilatkozó politikust is meg akarta támadni a Magyarok Nyilai szervezet. Ezen riportban a KNYF vezetője is megszólalt, aki szerint a gyanúsítottak köre még bővíülhet. Ugyanezen a napon a www.atv.hu internetes oldalon is foglalkoztak a kérdéssel, ahol olyan állítások jelentek meg, mint pl. „Az MSZP elnökére is „vadásztak” az [indítványozó] emberei”. 2010. március 8-án a Jam című műsorban a műsorvezető a II. rendű alperessel beszélgetett, ahol a felvétel készüléséről és az őt ért fenyegetésekről beszélgettek. A II. rendű alperes szerint az indítványozó és társai „fejlődő terroristák voltak, de [a II. rendű alperes szerint] terroristák”. Ugyanezen műsor 2010. június 22-ei adásában is vendég volt a II. rendű alperes, ahol hasonló tartalmú beszélgetés zajlott.
- [5] Az indítványozó a fentieket követően fordult a keresettel a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék) annak érdekében, hogy az állapítsa meg, hogy az ATV és az alapügy II. rendű alperese megsértette a személyhez fűződő jogait, ezen belül a jóhírnevét, mert róla az ATV műsoraiban a II. rendű alperes valótlan tényállításokat tett, az ATV pedig ennek teret adott – így híresztelés miatt kell felelnie. Keresetét azzal indokolta, hogy az alperesek részben olyan tényeket állítottak róla, melyek valótlanok, valamint olyan cselekményekkel hozták összefüggésbe, amellyel őt meg sem gyanúsították, emellett egy folyamatban lévő ügyről úgy adtak tájékoztatást, hogy abból az ügy állása nem derült ki. Emellett kész tényként közöltek olyan eseményeket, amelyek még nem nyertek bizonyítást. Az indítványozó álláspontja szerint a közlések nem feleltek meg a PK. 14. számú állásfoglalásának, azok ugyanis nem voltak tényszerű közlések. Álláspontja szerint a II. rendű alperes sajtó fellépései előtt a közvélemény a nyomozó hatóságok ténykedését kétkedve fogadta, így az általa elmondottak kifejezetten sértették a jóhírnevét.
- [6] Az ATV – hivatkozva a PK. 14. számú állásfoglalásra – kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint megfelelt a korrekt tájékoztatás követelményének, tekintettel arra, hogy a műsorból egyértelműen kiderült, hogy az ügy még nyomozati szakaszban van. A műsorban elhangzó közléseket pedig nem lehet a szövegtörvényzetéből kiragadva értelmezni.
- [7] A Törvényszék első fokon meghozott döntésében az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolásában a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a PK. 12. számú állásfoglalása szerint a sajtóközleményt mindig a maga egészében kell vizsgálni, a PK. 14. számú állásfoglalása szerint pedig a kifogásolt tényállítások valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani. Ha pedig büntetőeljárásról tudósít, amely végül nem vezet elítélésre, akkor ennek tényéről is köteles beszámolni. A Törvényszék kiemelte, hogy az indítványozó önkényesen ragadta ki az általa sérelmesnek tartott közléseket. Az ATV ugyanis kellő hangsúlyt fektetett minden citált műsorában annak rögzítésére, hogy az ügy még csak nyomozati szakaszban van, és hogy éppen hány gyanúsítottja van az ügynek,

valamint azt is, hogy az indítványozót még csak gyanúsítják a cselekmények elkövetésével. A Törvényszék szerint minden egyes riportban elhangzik az is, hogy csak a hangfelvételen szereplő információkat teszik közzé, amelynek a valódiságát senki nem erősítette meg. A Törvényszék ítélete szerint a műsorok egymást követő napokon, vagy rövid időintervallumban kerültek adásba, így ezeket együtt kell értékelni. Ez alapján egyértelmű, hogy nem kell minden állítás után a műsorban kiemelni, hogy ez pusztán még csak gyanúsítás. A Törvényszék azt is hangsúlyozta ítéletében, hogy az előtte fekvő ügyben kizárólag arról kellett döntenie, hogy az indítványozó által kifogásolt közlések ténylegesen valótlan tényállítások voltak-e, vagy pedig pusztán egy büntetőügy ismerhető állásáról számoltak be – a bűnösség kérdésében azonban értelemszerűen nem kellett és lehetett döntenie. E körben azt is hangsúlyozta a Törvényszék, hogy a kifogásolt riportok kizárólag a hangfelvételeken elhangzó információkat ismertették, nem hangzottak el olyan közlések, amelyeket a felvételek nem támasztanak alá. Több kifogásolt közlés tekintetében kiemelte az elsőfokú ítélet azt is, hogy azok a riportalanyoktól hangzottak el, és azok mind összefüggésbe voltak hozhatóak a gyanúsításban szereplő kérdésekkel. Ezeket az állításokat és a II. rendű alperes azon kijelentését, amelyben az indítványozót terroristának nevezte, a Törvényszék csak véleménynyilvánításként tudta értékelni, és egyértelműen megállapította azokkal kapcsolatban, hogy nem keltették azt a látszatot, hogy az ügy már jogerősen befejeződött volna.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: Ítéltábla), amely ítéletében a Törvényszék ítéletét helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó főképp a keresetének indokait ismételte meg, kérte azonban, hogy az Ítéltábla az ATV-t arra is kötelezze, hogy a www.atv.hu internetes oldaláról is távolítsa el az összes vele összefüggésben álló hírt.
- [9] Az Ítéltábla az indítványozó fellebbezését nem találta alaposnak. Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a peradatokból helyes és okszerű következtetéseket vont le. A Törvényszék ugyanis általánosságában és tételesen is megvizsgálta az indítványozó által kifogásolt közléseket. Az Ítéltábla ítéletében kiemelte, hogy a Törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a perben nem volt olyan, az indítványozó által sérelmezett kitétel, amit ne támasztott volna alá a büntetőeljárás peranyaga. Annak megítélése pedig nem feladata a polgári ügyekben eljáró bíróságnak, hogy a kijelentések alapjául szolgáló hangfelvétel hitelességét vizsgálja, az ellentmondásokat feloldja. A másodfokú bíróság azt is hangsúlyozta, hogy egy büntetőeljárásról való tudósításban a média általában azokat az információkat emeli ki, amelyek a közvélemény érdeklődésére számot tartanak, illetőleg amivel nagyobb nézettség érhető el. Az Ítéltábla is kiemelte ítéletében, hogy a citált adásokban elhangzottakból nem következett, hogy azok már lezárt ügyek lennének, sőt egyértelműen kiderült, hogy azok még nyomozati szakaszban vannak.
- [10] 1.3. Az indítványozó az Ítéltábla ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azonban a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsősorban a pontosított keresetének való helyt adó ítélet meghozatalát kérte, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatását. Úgy véli, hogy a kifogásolt közlemények nem jelölték meg pontosan, mi képezi a gyanúsítás, és mi a vád tárgyát, valamint azt sem tartalmazták, hogy a cselekmények nem voltak bizonyíthatóak. A sajtószervet nem illeti meg a „kiragadás joga”, és az ártatlanság vélelmének elvét is figyelembe kell vennie. Elvárható lett volna, hogy csak azokról a közlésekről adjon tájékoztatást, amelyek a nyomozó hatóságok hivatalos közleményeiben megjelentek.
- [11] A Kúria ítéletében kiemelte, hogy a PK. 14. számú állásfoglalás szerint a sajtószerv a büntetőeljárás befejezése előtt is tájékoztathatja nézőit és olvasóit a büntetőügy állásáról, a vádirat tartalmáról, ha az a valóságnak megfelelő, és később az eljárás végeredményéről is beszámol. A Kúria álláspontja szerint a II. rendű alperes által rendelkezésre bocsátott hanganyag ugyan titokban készült, tekintettel azonban arra, hogy a II. rendű alperes tanúvallomása is a peranyag részét képezi, így annak valótlanságát állítani főszabály szerint nem lehet. A Kúria ezzel összefüggésben azt is rögzítette ítéletében, hogy az ATV a II. rendű alperesnek ezen kijelentései alapján tájékoztatót, így annak tartalmáért nem terheli felelősség. A sajtóval szemben támasztott követelmény ugyanis a hiteles tájékoztatás, nincs azonban olyan korlátozás, ami szerint egy büntetőügyben a sajtó csak a vádirat, a nyilvános tárgyalás, a nem jogerős bírósági ítélet és a nyomozóhatóság hivatalos közleménye alapján tájékoztathatna. Egyetlen követelmény fogalmazható meg, hogy a sajtó a büntetőeljárás aktuális állásának megfelelően adjon híradást. Ezért ebbe az is beletartozik, hogy a nem titkos bizonyítékok tartalmáról tudósítson. Így a Kúria tévesnek ítélte az indítványozó azon elvárását is, miszerint a sajtó csak szó szerinti egyezéssel idézhetett volna a kifogásolt hangfelvételtől. A Kúria szerint tehát az ATV műsoraiban csak olyan állítások hangzottak el, amelyek a hanganyaggal egyértelműen alátámaszthatóak voltak.

- [12] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Törvényszék, az Ítéletábrá és a Kúria döntései sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdését. Álláspontja szerint ugyanis alapvető alkotmányossági kérdés, hogy a sajtószabadság mint alkotmányos jog mértéke meddig terjed – tekintettel arra, hogy az indítványozó szerint a PK. 14. számú állásfoglalás idejémtúlt, és azt nem alkalmazták egységesen a bíróságok. Véleménye szerint megválaszolándó alkotmányossági kérdés, hogy a sajtó jogosult-e – álláspontja szerint – önkényesen kiragadott büntetőeljárású bizonyítékokra hivatkozva, kifejezetten szenzációhajhász céllal állításokat megfogalmazni egy olyan személyről, akit jogerősen még nem ítélték el.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésének vélt sérelme vonatkozásában előadta, hogy az ATV a kifogásolt műsoraiban csak az indítványozót nevezte meg, és olyan feltételezéseket fogalmazott meg (véleménye szerint ugyanis az elhangzottakat a műsorban továbbbszótték), amelyet kizárólag arra a hangfelvétélre alapoztak, amelynek valódiságát az indítványozó mindvégig tagadta (sőt, kifejezetten hamisítottak tartja). Az adásokban továbbá álláspontja szerint elhallgatták a gyanúsítás tényét, és azokat mint bizonyítottakat közölték. Úgy véli, hogy az eljáró bíróságok ezzel megsértették az ártatlanság vélelméhez való alkotmányos jogát, mivel arra a következtetésre jutottak, hogy az azonos műsorsávban való sugárzás, valamint a rövid időtartamban való rendszeres, ismétlődő tudósítás alkalmas volt arra, hogy a nézőkben tudatosítsa azt az első alkalommal elhangzó tény, hogy az ügyben még pusztán gyanúsítás történt. Elfogadhatatlannak tartja a bírósági ítéletek azon logikáját is, miszerint az indítványozónak olyan bűncselekményekkel való kapcsolatba hozása, amely miatt ellene nem emeltek vádat és nem is gyanúsítják azzal, megengedhető a sajtó számára. Az indítványozó álláspontja szerint mindezek alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróságok elmulasztották vizsgálni a bizonyítékrészleteket összességükben és teljességükben. Az alkotmányjogi panasz hivatkozik az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) AB határozatára is, mely szerint a sajtó a mások által megfogalmazottakat csak hűen, a forrást beazonosítva, saját értékelés nélkül közvetítheti. Álláspontja szerint jelen ügyben ez a visszaélés volt megfigyelhető, így egyértelműen sérelmes volt. A bíróságok által tett megállapítások egyértelműen tévesek voltak, egy nyomozási bizonyíték nem igazolhat valótlán állításokat, amíg az ügyben nem születik jogerős döntés. Véleménye szerint a PK. 14. számú állásfoglalásában megfogalmazott elvek csak a lezárt nyomozati eljárásra alkalmazhatóak, a folyamatban lévő nyomozásra nem. Az ATV citált műsoraiban csak a KNYF által kiadott hivatalos közleményeket használhatta volna fel, és azokat nem egészíthette volna ki egyéb tartalommal. A fenti érvelést követően az indítványozó hosszan fejtegette továbbá az ártatlanság vélelmének elvével összefüggő jogirodalmi, tudományos álláspontot, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának kapcsolódó gyakorlatát. Ezzel összefüggésben ismételtlen kiemelte, hogy a tudósítás akkor nem sérti az ártatlanság vélelmét, ha csak a rendőrségi és nyomozóhatósági közlemények alapján tájékoztat.
- [14] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [16] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [18] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.

- [20] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a bíróságok ítéletei azért is sértik a személyiségi jogait, valamint az ártatlanság védelmét, mert az ügy tényállásának megállapítása során bizonyítékként fogadták el az alapügy II. rendű alperese által rendelkezésre bocsátott hangfelvételt (holott annak hitelességét az indítványozó mindvégig kétségbe vonta), és abból álláspontja szerint téves következtetéseket vontak le.
- [21] Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [22] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fentieken túl abban jelölte meg a bírósági ítéletek általa vélt alaptörvény-ellenességet, hogy az eljáró bíróságok, egy véleménye szerint elavult joggyakorlatot alkalmazva (lásd: PK. 14. számú állásfoglalás), az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát [pl. az indítványozó által megjelölt 34/2017. (XII. 11.) AB határozat] figyelmen kívül hagyva hozták meg döntésüket, és minősítették az ATV eljárását megfelelőnek.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó álláspontja szerint jelen ügyben alapvető alkotmányossági kérdésnek minősül, hogy a sajtószabadság mint alkotmányos jog mértéke meddig terjed, és e körben a sajtó jogosult-e – álláspontja szerint – önkényesen kiragadott büntetőeljárás bizonyítékokra hivatkozva, kifejezetten szenzációhajhász céllal állításokat megfogalmazni egy olyan személyről, akit jogerősen még nem ítélték el. E körben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az utóbbi időben több olyan határozatot is hozott, amelyben a tágabb értelemben vett kérdéskör vonatkozásában állást foglalt a fenti alkotmányossági kérdés vonatkozásában {lásd: 34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [22]–[53], továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [42]–[78]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen ügy vonatkozásában nem merül fel olyan – önálló, a korábbiakhoz képest újdonságot tartalmazó – releváns kérdés, amely alkotmányossági tartalom kifejtését igényelné.
- [24] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor abban az esetben is jogosult befogadni és érdemben elbírálni egy alkotmányjogi panaszt, ha azt észleli, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntést alaptörvény-ellenes jogalkalmazási tevékenység befolyásolta. Jelen indítvány vonatkozásában azonban az Alkotmánybíróság – a megállapított tényállás, a rendelkezésre álló dokumentumok, és az alkotmányjogi panasz alapján – úgy ítélte meg, hogy az eljáró bíróságok által hozott ítéletek vonatkozásában, az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás alapján nem merül fel ennek lehetősége.
- [25] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) valamint *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/736/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.419/2016/11. számú, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.493/2015/7/II. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 22.P.22.845/2014/39. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Gaudi-Nagy Tamás, 1095 Budapest Gabona utca 10. II. emelet 1.) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.22.419/2016/11. számú, továbbá a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.493/2015/7/II. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 22.P.22.845/2014/39. számú ítéleteinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági ítéletek az indítvány szerint sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2007 decembere és 2009 áprilisa között több országgyűlési képviselő ingatlana, szórakozóhelyek és egy jegyiroda ellen követtek el támadást, 2007. december 11-én pedig a Hír Televízió egy korábbi munkatársát bántalmazták ismeretlenek. Az ügyekben a nyomozást a Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: NNI), majd a Központi Nyomozó Főügyészség (a továbbiakban: KNYF) folytatta. Az ügyekben először 2009. április 9-én adott ki sajtóközleményt a KNYF, amelyben négy ember őrizetbe vételéről tájékoztatót, akiket többek között terrorcselekmény, emberölés előkészülete, valamint robbanóanyaggal visszaélés és lőszerrel visszaélés büntette elkövetésével gyanúsítottak. Ezt követően is folyamatosan tájékoztatta a KNYF a közvéleményt a nyomozás állásáról, így pl. 2009. május 15-én „Őrizetben a bombagyáros” címmel jelent meg egy főügyészi sajtóközlemény az újabb őrizetbe vételről – ismertetve abban a gyanúsítás okát és körülményeit. 2009. június 4-én pedig „Ügyészségi eljárás a dr. Szilvási György sérelmére elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban” címmel adott ki közleményt az ügyészség. Az indítványozót 2009. június 17-én tartóztatták le, és a másnap kelt sajtóközlemény azzal a tartalommal jelent meg, hogy „[a] terrorcselekmény büntette és más bűncselekmények miatt a Központi Nyomozó Főügyészség előtt folyamatban lévő büntető ügyben a főügyészségünk – a rendőrséggel közreműködve – a tegnapi napon őrizetbe vette Budaházy Györgyöt, akit gyanúsítottként hallgatott ki.” A sajtóközlemény szerint az indítványozóval szemben megalapozott gyanú áll fenn, hogy az ő utasítására hajtották végre a politikusok elleni merényleteket, amelyeket a gyanú szerint figyelmeztetésnek szántak, azzal a céllal, hogy az érintett képviselők nemmel szavazzanak egy parlamenti vita során. Emellett több – a fentiekben részletezett – bűncselekmény felbujtójaként gyanúsította meg a KNYF az indítványozót. Mindezeket követően 2009. július 14-én is közleményt adott ki a KNYF „Újabb gyanúsítottak a terrorcselekmény büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő eljárásban” címmel, amely három újabb személy őrizetbe vételéről, kihallgatásáról és gyanúsításáról tájékoztatót. E közleményben a KNYF ismételen kiemelte, hogy az indítványozót gyanúsítják a képviselők elleni támadások kivitelezésével terhelt csoport létrehozásával. 2009. július 24-én egy sajtótájékoztató keretében videó-felvételt mutatott be az ügyészség, amelyen látható robbantással is a Magyarok Nyilai szervezetet hozták összefüggésbe. 2009. augusztus 17-én kelt sajtóközlemény két újabb személy elfogásáról tájékoztatót, megismételve a korábbi gyanúsításokat. Hasonló tartalmú közlemény született 2009. szeptember 3-án, október 15-én – ebben a közleményben arról is tájékoztatót adott a KNYF, hogy az indítványozót több ízben is gyanúsítottként hallgatták ki, és emberölés előkészületével is gyanúsítják –, továbbá november 10-én is. 2010. január 15-én pedig a KNYF arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy az indítványozó továbbra is előzetes letartóztatásban marad, és őt további

bűncselekmények elkövetésével gyanúsítják – ugyanis a gyanú szerint a merényleteket az általa létrehozott Hunnia Mozgalom tagjai hajtották végre.

- [3] 2009. április 6-án az alkotmányjogi panaszban támadott alapügy II. rendű alperese kihallgatásra jelentkezett a NNI-nél, és arról tájékoztatta a nyomozóhatóságot, hogy tudomással rendelkezik egy csoportról, amely a gyanúsítás tárgyává tett cselekményeket elkövette. Információit arra alapozta, hogy ismer egy személyt a csoportból, akivel sokat beszélgetett, és beszélgetéseiket egy idő után a telefonjával is rögzítette. Ezt követően 2010. január 1-jén postai úton egy ismeretlen feladótól üdvözlőlapotot kapott „Boldog újévet kívánnak a bebörtönzött politikai foglyok gyermekei” felirattal. Erről az alapügy II. rendű alperese bejelentést tett, mivel azt fenyegetésnek érezte. 2010. február 8-án a kurucinfo.hu portál személyes adatait is közölte mint az ügyben a le tartóztatottak ellen ténykedő emberét. Ennek hatására az RTL Klub Televízió (a továbbiakban: RTL Klub) felkereste őt, ahol az alapügy II. rendű alperese beszámolt az őt ért fenyegetésekről, és átadta az RTL Klub-nak a rendelkezésére álló hangfelvételeket. Ezt követően az RTL Klub 2010. február 23-ai Híradó című műsorában beszámolt a hangfelvételről. A bemondó szerint ez a legfőbb bizonyíték a terrorcselekmény elkövetésével gyanúsított indítványozó ellen, amely információt az ügyészség nem erősítette meg. Ezt követően a KNYF vezetője nyilatkozott a RTL Klub-nak, amelyben kifejtette, hogy a szervezet csúcsirányítója az indítványozó volt, akinek ajánlkoztak és vállalkoztak bizonyos személyek a támadások elkövetésére és az abban való részvételre. A 2010. február 24-ei RTL Klub Híradóban ismét a hangfelvételekről adtak hírt, miszerint az RTL Klub birtokába került néhány részlet a titokban készült hangfelvételekről, amely a legfontosabb bizonyíték a Magyarok Nyilai néven ismert terrorizmussal vádolt szervezet ellen. A hangfelvételen a műsorban több részletet is bejártak. A riport végén ismét elhangzott, hogy többek között az indítványozót gyanúsítják a bűncselekményekre való felbujtással és a szervezet vezetésével. 2010. február 25-én az RTL Klub Akták című műsorában is részletesen foglalkoztak a kérdéssel – ismét bejártva több részletet is a felvételekből. A műsor narrációja további állításokat fogalmazott meg, így pl., hogy „a molotovkoktélok csak kezdetet jelentettek, hamar rájöttek, igazi támadásokhoz igazi fegyverekre van szükségük, puskákra, robbanó anyagokra, mindenre, ami egy valódi terrorszervezetnek kellhet”. A hangfelvételek lejátszása után a narrátor hozzátette „a felvételen az hangzik el, hogy fegyvereket is próbáltak szerezni Horvátországon keresztül, csak hogy ez a kapcsolat megszakadt”. A műsorban az alapügy II. rendű alperese is megszólalt, aki azt mondta, hogy „komoly fegyvereket szerettek volna vásárolni, sorozatlövő fegyverekről kezdve a páncéltörő rakétaig”. A műsor – a végén az indítványozót nevére nevezve – azt a konklúziót vonta le, hogy az indítványozó adott parancsot a különböző támadásokra. Ugyancsak 2010. február 25-én az RTL Klub Híradó című műsorában hasonló tartalommal jelent meg beszámoló, ahogyan a február 26-ai adásban is. Utóbbi riportban arra is utalást tett az alapügy II. rendű alperese, hogy a 2010-es választásokat követően a támadásokat a Fidesz képviselőire is kiterjesztették volna. A 2010. március 1-jei RTL Klub Híradóban a KNYF szóvivőjét szólaltatták meg, aki arról számolt be, hogy információik szerint az indítványozó lőszert és távcöves puskát akart beszerezni. Ezzel összefüggésben a március 2-ai és 4-ei Híradóban is beszámoltak az üggyel kapcsolatos információkról. A 2010. március 20-ai Híradóban hat különböző helyszínen történő, összehangolt robbantás tervéről adott tudósítást az RTL Klub, amelyet szintén az indítványozóhoz kötöttek. A későbbiekben is többször hírt közöltek a nyomozás állásáról (így pl. 2010. október 27-én).
- [4] Az indítványozó a fentieket követően fordult az keresettel a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék) annak érdekében, hogy az állapítsa meg, hogy az RTL Klub és az alapügy II. rendű alperese megsértette a személyhez fűződő jogait, ezen belül a jóhírnevét, mert róla az RTL Klub valótlan tényállításokat tett közzé, illetve a valóságot hamis színben tüntette fel – ezért pedig nem vagyoni kártérítést és egyéb jóvátételi lehetőségeket kért. Az alapügy II. rendű alperese esetében a fenti műsorokban általa elmondottakat kifogásolta, és kérte, hogy a Törvényszék magánlevélben való bocsánatkérésre kötelezze őt. Keresetét azzal indokolta, hogy az alperesek részben olyan tényeket állítottak róla, melyek valótlanok, valamint olyan cselekményekkel hozták összefüggésbe, amellyel őt meg sem gyanúsították, emellett egy folyamatban lévő ügyről úgy adtak tájékoztatást, hogy abból az ügy állása nem derült ki. Emellett kész tényként közöltek olyan eseményeket, amelyek még nem nyertek bizonyítást. Elsősorban azt kifogásolta, hogy a RTL Klub híradásaiban prejudikált közlései negatívak voltak, nem emelték ki, hogy pusztán gyanúról van szó, a II. rendű alperes pedig jogosulatlanul hozta nyilvánosságra a felvételeket.
- [5] A RTL Klub – hivatkozva a PK. 14. számú állásfoglalásra – kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint megfelelt a korrekt tájékoztatás követelményének, tekintettel arra, hogy a műsorból egyértelműen kiderült, hogy az ügy még nyomozati szakaszban van. A műsorban elhangzó közléseket pedig nem lehet a szövegkörnyezetéből kiragadva értelmezni.

- [6] A Törvényszék első fokon meghozott döntésében az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolásában a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a PK. 12. számú állásfoglalása szerint a sajtóközleményt mindig a maga egészében kell vizsgálni, a PK. 14. számú állásfoglalása szerint pedig a kifogásolt tényállítások valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani. Ha pedig büntetőeljárásról tudósít, amely végül nem vezet elítélésre, akkor ennek tényéről is köteles beszámolni. A Törvényszék kiemelte, hogy az előtte fekvő ügyben kizárólag arról kellett döntenie, hogy az indítványozó által kifogásolt közlések ténylegesen valótlan tényállítások voltak-e, vagy pedig pusztán egy büntetőügy ismerhető állásáról számoltak be – a bűnösség kérdésében azonban értelemszerűen nem kellett és lehetett döntenie. E körben elsőként azt hangsúlyozta a Törvényszék, hogy a kifogásolt riportok kizárólag a hangfelvételeken elhangzó információkat ismertették, nem hangzottak el olyan közlések, amelyeket a felvételek nem támasztanak alá. A Törvényszék ítélete szerint a műsorok egymást követő napokon, vagy rövid időintervallumban kerültek adásba, így ezeket együtt kell értékelni. Ez alapján egyértelmű, hogy nem kell minden állítás után a műsorban kiemelni, hogy ez pusztán még csak gyanúsítás. Az első fokú ítélet szerint az indítványozónak a csúcscsúszítóként való megjelölése is a felvételeken elhangzottak alapján került bemondásra, amelynek végén elhangzik, hogy az ügy még csak nyomozati szakaszban van. A Törvényszék szerint így a teljes szövegkörnyezetre tekintettel egyértelműen kiderül az átlagember számára is, hogy amit hall, lát, az egy nyomozás részlete, és olyan bizonyítékok, amelyeknek a valóságtartalmát az ügyészség még vizsgálja. A felvételek készültéről is elhangzik a 2010. február 25-ei adásban, hogy az ügy készült, hogy a II. rendű alperes az érintett személy bizalmába férközött, így egyértelmű, hogy az azon elhangzottak nem a bíróság által megállapított tényállást tükrözik. A 2010. október 27-ei adás már a vádirat benyújtását követően került műsorra, ebben azonban egyértelműen közlik, hogy olyan eseményeket ismertetnek, amelyeket az ügyészség szerint nem lehet bizonyítani. A Törvényszék ítéletében hangsúlyozta azt is, hogy az indítványozó által valótlannak tartott közlések tekintetében nem annak volt jelentősége, hogy azok ténylegesen gyanú vagy később a vád tárgyát képezték-e, hanem, hogy azok a hangfelvételek alapján alátámasztottak voltak-e. Ez azonban egyértelműen megválaszolható volt. A II. rendű alperes tekintetében a Törvényszék ítéletében kiemelte, hogy a felvételek nyilvánosságra hozatalának jogszerűsége nem képezte a per tárgyát, tekintettel a polgári eljárásjog szabad bizonyítási rendszerére.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: Ítéltábla), amely ítéletében a Törvényszék ítéletét helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó főképp a keresetének indokait ismételte meg, kérte azonban, hogy az Ítéltábla az RTL Klub-ot arra is kötelezze, hogy a www.rtlklub.hu internetes oldaláról is távolítsa el az összes vele összefüggésben álló hírt. További indokolásként előadta továbbá, hogy álláspontja szerint az Törvényszék ítéletében rossz következtetéseket vont le, és elfogadhatatlan módon figyelmen kívül hagyta az ártatlanság védelmének elvét is. Nem adta indokát véleménye szerint a Törvényszék annak sem, hogy miért fogadta el a hangfelvételt az állítások igazolására.
- [8] Az Ítéltábla az indítványozó fellebbezését nem találta alaposnak. Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a peradatokból helyes és okszerű következtetéseket vont le. A Törvényszék ugyanis általánosságában és tételesen is megvizsgálta az indítványozó által kifogásolt közléseket. Az Ítéltábla ítéletében kiemelte, hogy a Törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a perben nem volt olyan, az indítványozó által sérelmezett kitétel, amit ne támasztott volna alá a büntetőeljárás peranyaga. A másodfokú bíróság azt is hangsúlyozta, hogy egy büntetőeljárásról való tudósításban a média általában azokat az információkat emeli ki, amelyek a közvélemény érdeklődésére számot tartanak, illetőleg amivel nagyobb nézettség érhető el. Ezzel együtt, ha a PK. 14. számú állásfoglalása szerint jár el, és csak a valóságnak megfelelő tájékoztatást ad, csak a nyomozás során beszerzett bizonyítékokat ismerteti, akkor nem követ el személyiségi jogi jogsértést. A jelen ügyben az Ítéltábla szerint az RTL Klub ezen követelménynek megfelelt. Az Ítéltábla is kiemelte ítéletében, hogy a citált adásokban elhangzottakból nem következett, hogy azok már lezárt ügyek lennének, sőt egyértelműen kiderült, hogy azok még nyomozati szakaszban vannak.
- [9] 1.3. Az indítványozó az Ítéltábla ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azonban a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsősorban a pontosított keresetének való helyt adó ítélet meghozatalát kérte, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatását. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyásával, kirívóan okszerűtlen mérlegelést végeztek, és indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget. Úgy véli, hogy a kifogásolt közlemények nem jelölték meg pontosan, mi képezi

a gyanúsítás, és mi a vád tárgyát, valamint azt sem tartalmazták, hogy a cselekmények nem voltak bizonyíthatóak. A sajtószervet nem illeti meg a „kiragadás joga”, és az ártatlanság véelmének elvét is figyelembe kell vennie. Elvárható lett volna, hogy bevárja a vádiratot, és csak azt követően tájékoztasson.

- [10] A Kúria ítéletében kiemelte, hogy a PK. 14. számú állásfoglalását a bírósági gyakorlat már hosszú ideje kiterjesztően értelmezi, e szerint pedig a sajtószerv már a vádirat benyújtása előtti időben is beszámolhat egy nem titkosított büntetőügy aktuális állásáról. Ennek korlátja pusztán annyi, hogy a tájékoztatásnak összhangban kell állnia az adott eljárás aktuális állásával, meg kell jelölnie annak aktuális szakaszát, és nem sértheti az ártatlanság véelmét. A Kúria hangsúlyozta azt is, hogy a felülmérlegelés tilalma miatt a bizonyítékokat csak akkor értékelheti újra, ha azok nyilvánvalóan ellentétesek a logika szabályaival. Ilyen azonban jelen ügyben nem történt. Az eljáró bíróságok ugyanis a bírósági gyakorlattal összhangban értelmezték a rendelkezésükre álló bizonyítékokat. Az indítványozónak továbbra is megmaradt a lehetősége, hogy a büntetőeljárás lezárultával kérje, hogy a sajtó közölje, hogy őt felmentették, vagy épp, hogy miért marasztalták el. A következetes gyakorlat szerint nem kell megvárnia a sajtónak, hogy a vádirat ténylegesen benyújtásra kerüljön. Tekintettel arra, hogy a vita tárgyát képező hanganyag a feljelentéssel esik azonos megítélés alá, így az annak tartalmától függetlenül nem lehet személyiségi jogi per tárgya. A Kúria is kiemelte, hogy az ügy közérdeklődésre számot tartó jellege miatt a sajtónak joga volt az eseményekről való tájékoztatás, és e körben mérlegelhetett, hogy mit tart kiemelkedő fontosságúnak abból. Mindezek alapján a Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat helytállóan mérlegelték, így a felülmérlegelés alkalmazásának nem volt helye.
- [11] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Törvényszék, az Ítéletábró és a Kúria döntése sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdését. Véleménye szerint ugyanis alapvető alkotmányossági kérdés, hogy a sajtószabadság, mint alkotmányos jog mértéke meddig terjed – tekintettel arra, hogy az indítványozó szerint a PK. 14. számú állásfoglalás idejétmúlt, és azt nem alkalmazzák egységesen a bíróságok. Véleménye szerint megválaszolandó alkotmányossági kérdés, hogy a sajtó jogosult-e – álláspontja szerint – önkényesen kiragadott büntetőeljárású bizonyítékokra hivatkozva, kifejezetten szenzációhajhász céllal állításokat megfogalmazni egy olyan személyről, akit jogerősen még nem ítélték el.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésének vélt sérelme vonatkozásában előadta, hogy az RTL Klub a kifogásolt műsoraiban csak az indítványozót nevezte meg, és olyan feltételezéseket fogalmazott meg (véleménye szerint ugyanis az elhangzottakat a műsorban továbbszóították), amelyet kizárólag arra a hangfelvételtre alapoztak, amelynek valódiságát az indítványozó mindvégig tagadta (sőt, kifejezetten hamisítottnak tartja). Az adásokban továbbá álláspontja szerint elhallgatták a gyanúsítás tényét, és azokat mint bizonyítottakat közölték. Úgy véli, hogy az eljáró bíróságok ezzel megsértették az ártatlanság véelméhez való alkotmányos jogát, mivel arra a következtetésre jutottak, hogy az azonos műsorsávban való sugárzás, valamint a rövid időtartamban való rendszeres, ismétlődő tudósítás alkalmas volt arra, hogy a nézőkben tudatosítsa azt az első alkalommal elhangzó tény, hogy az ügyben még pusztán gyanúsítás történt. Elfogadhatatlannak tartja a bírósági ítéletek azon logikáját is, miszerint az indítványozónak olyan bűncselekményekkel való kapcsolatba hozása, amely miatt ellene nem emeltek vádat és nem is gyanúsítják azzal, megengedhető a sajtó számára. Az indítványozó álláspontja szerint mindezek alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróságok elmulasztották vizsgálni a bizonyítékrészleteket összességükben és teljességükben. Az alkotmányjogi panasz hivatkozik az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) AB határozatára is, mely szerint a sajtó a mások által megfogalmazottakat csak hűen, a forrást beazonosítva, saját értékelés nélkül közvetítheti. Álláspontja szerint jelen ügyben ez a visszaélés volt megfigyelhető, így egyértelműen sérelmes volt. A bíróságok által tett megállapítások egyértelműen tévesek voltak, egy nyomozási bizonyíték nem igazolhat valótlán állításokat, amíg az ügyben nem születik jogerős döntés. Véleménye szerint a PK. 14. számú állásfoglalásában megfogalmazott elvek csak a lezárt nyomozati eljárásra alkalmazhatóak, a folyamatban lévő nyomozásra nem. Az RTL Klub citált műsoraiban csak a KNYF által kiadott hivatalos közleményeket használhatta volna fel, és azokat nem egészíthette volna ki egyéb tartalommal. A fenti érvelést követően az indítványozó hosszan fejtegette továbbá az ártatlanság véelmének elvével összefüggő jogirodalmi, tudományos álláspontot. Ezzel összefüggésben ismételt kiemelte, hogy a tudósítás akkor nem sérti az ártatlanság véelmét, ha csak a rendőrségi és nyomozóhatósági közlemények alapján tájékoztat.

- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [15] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [18] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [19] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy bíróságok ítéletei azért is sértik a személyiségi jogait, valamint az ártatlanság vélelmét, mert az ügy tényállásának megállapítása során bizonyíték-ként fogadták el az alapügy II. rendű alperese által rendelkezésre bocsátott hangfelvételt (holott annak hitelességét az indítványozó mindvégig kétségbe vonta), és abból álláspontja szerint téves következtetéseket vontak le.
- [20] Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [21] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fentiekén túl abban jelölte meg a bírósági ítéletek általa vélt alaptörvény-ellenességet, hogy az eljáró bíróságok egy véleménye szerint elavult joggyakorlatot alkalmazva (lásd: PK. 14. számú állásfoglalás), az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát [pl. az indítványozó által megjelölt 34/2017. (XII. 11.) AB határozat] figyelmen kívül hagyva hozták meg döntésüket, és minősítették a RTL Klub eljárását megfelelőnek.
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó álláspontja szerint jelen ügyben alapvető alkotmányossági kérdésnek minősül, hogy a sajtószabadság, mint alkotmányos jog mértéke meddig terjed, és e körben a sajtó jogosult-e – álláspontja szerint – önkényesen kiragadott büntetőeljárás bizonyítékokra hivatkozva, kifejezetten szenzációhajhász céllal állításokat megfogalmazni egy olyan személyről, akit jogerősen még nem ítélték el. E körben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az utóbbi időben több olyan határozatot is hozott, amelyben a tágabb értelemben vett kérdéskör vonatkozásában állást foglalt a fenti alkotmányossági kérdés vonatkozásában {lásd: 34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [22]–[53], továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [42]–[78]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen ügy vonatkozásában nem merül fel olyan – önálló, a korábbiakhoz képest újdonságot tartalmazó – releváns kérdés, amely alkotmányossági tartalom kifejtését igényelné.
- [23] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor abban az esetben is jogosult befogadni és érdemben elbírálni egy alkotmányjogi panaszt, ha azt észleli, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntést alaptörvény-ellenes jogalkalmazási tevékenység befolyásolta. Jelen indítvány vonatkozásában azonban az Alkotmánybíróság

– a megállapított tényállás, a rendelkezésre álló dokumentumok, és az alkotmányjogi panasz alapján – úgy ítélte meg, hogy az eljáró bíróságok által hozott ítéletek vonatkozásában, az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás alapján nem merül fel ennek lehetősége.

[24] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* valamint *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/582/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.400/2017/5. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.400/2017/5. számú végzésével szemben.
- [2] 1.1. Az indítványozó kiskorú gyermekeivel való kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben arra hivatkozott, hogy a gondozó szülő nem biztosította a gyermekek számára a szükséges ruházatot, amellyel akadályozta a kapcsolattartást. Kérte, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala XII. kerületi hivatala Gyámügyi Osztály (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) állapítsa meg a gondozó szülő hibáját, valamint pénz-büntetés kiszabását. Az elsőfokú hatóság elutasította az indítványozó kérelmét azon az alapon, hogy a felek nyilatkozatai alapján nem volt megállapítható a kapcsolattartás szabályainak megszegése. Az indítványozó fellebbezett, az elsőfokú döntést azonban a másodfokú döntés helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó ezt követően bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett a másodfokú döntéssel szemben. Kérelmében a végzés megsemmisítését és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte a döntés jogszabálysértő jellegére, valamint a tényállás-tisztázási kötelezettség elmulasztására tekintettel.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. szeptember 18-án kelt végzésével elutasította az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. A bíróságnak abban a kérdésben kellett döntenie, hogy az elsőfokú döntést helybenhagyó döntés meghozatala és a végrehajtás iránti kérelem elutasítása jogszerű volt-e. A végrehajtás akkor rendelhető el, ha van a kapcsolattartás engedélyezése tárgyában hozott és végrehajtható határozat, a végrehajtási kérelem benyújtására jogszabályban meghatározott határidő még nem telt el, valamint az önhiba megállapítható. A bíróság végzésében kifejtette és indokolással alátámasztotta, hogy nem állt fenn veszélyeztető magatartás, a kapcsolattartásról rendelkező döntés megszegésére nem került sor, továbbá az önhiba sem állapítható meg. A bíróság megállapította, hogy az a tény, hogy a gyermekek ruházata (cipője) egy alkalommal nem volt megfelelő, nem akadályozta a kapcsolattartást. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, mert a felülvizsgálati kérelem felterjesztése hónapokkal később történt meg. A bíróság álláspontja szerint, mivel a kérelemről nemperes eljárásban döntött, a késői felterjesztés nem olyan súlyos eljárási hiba, amely az ügy érdemére kihatással lett volna. A bíróság megállapította, hogy a tényállás kellően tisztázott volt, anyagi és lényeges eljárási szabálysértés nem történt, ezért a felülvizsgálati kérelmet elutasította.
- [5] 1.2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.400/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [6] Indítványában hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, a II. cikkének, a VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmére. Indítvány-kiegészítésében megjelölte továbbá – mint megsérteni vélt alapjogokat – az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését, az L cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket és az R) cikk (2) bekezdését. Az indítványozó a bíróság kifogásolt végzésének alaptörvény-ellenességét állította arra hivatkozással, hogy az nincs összhangban az alapjogokkal, valamint jogszabálysértő.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltét-

eleit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [8] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető, a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és az indítvány határidőben érkezett.
- [9] Az Abtv. 27. § a) pontja alapján alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be. A következetes alkotmánybíróági gyakorlat értelmében az Alaptörvény I. cikke önmagában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot: e cikk az alapvető jogok védelmének állami kötelezettségét írja elő, valamint az alapvető jogok korlátozásának mércéjét határozza meg {lásd pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]; 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [8], 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg, az Alaptörvény ezen rendelkezésére tehát, mivel ez nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, szintén nem lehet alkotmányjogi panasz indítványt alapítani {3186/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az R) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikk sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {legutóbb lásd pl. 3078/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az indítványnak az Alaptörvény II. cikkének, a VI. cikk (1) bekezdésének, a XVI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító része megfelel-e az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntésnek azonban kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Alaptörvény II. cikkével, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XVI. cikk (1) bekezdésével, valamint a XX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtett indítványozói érvek nem fejtik ki és nem konkretizálják, hogy az általánosságban állított alaptörvény-ellenesség a bíróság eljárásában, illetve döntésében miért és hogyan valósul meg. Az indítványozó alapvetően a bíróság jogalkalmazását, jogértelmezését, a bírói döntés jogszerűségét vitatja, érvelése pedig nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel a kifejtett indokok alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § a) pontja, 52. § (1) és (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2145/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.Kpk.45.401/2017/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.Kpk.45.401/2017/7. számú végzésével szemben.
- [2] 1.1. Az indítványozó kiskorú gyermekeivel való kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben sérelmezte az elmaradt kapcsolattartásokat, valamint arra hivatkozott, hogy a gondozó szülő nem biztosította a gyermekek számára a szükséges ruházatot, amellyel akadályozta a kapcsolattartást. Budapest Főváros Kormányhivatala XII. kerületi hivatala Gyámügyi Osztály (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) elutasította az indítványozó kérelmét. Az indítványozó fellebbezésében elsődlegesen kérte, hogy a másodfokú hatóság állapítsa meg a kapcsolattartásra kötelezett önhibáját és rendelje el a kapcsolattartás végrehajtását. A fellebbezés eredményeképpen a másodfokú hatóság részben megváltoztatta az elsőfokú döntést, és helyt adott az elmaradt végrehajtás iránti kérelemnek, a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmet azonban elutasította.
- [3] Az indítványozó ezt követően bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett a másodfokú döntéssel szemben. Kérelmében a végzés megsemmisítését és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte a döntés jogszabálysértő jellegére, valamint a tényállás-tisztázási kötelezettség elmulasztására tekintettel.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. október 5-én kelt végzésével elutasította az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. A bíróságnak abban a kérdésben kellett döntenie, hogy az elsőfokú döntést megváltoztató döntés meghozatala és az egyes végrehajtás iránti kérelmek elutasítása jogszerű volt-e. A végrehajtási eljárás alapja a kapcsolattartásról szóló végrehajtható döntés. Az eljárás során a hatóságoknak azt kellett vizsgálni, hogy a felek betartották-e a jogerős döntésben foglaltakat és e körben kell értékelni az elvárható magatartást.
- [5] Az indítványozó általánosságban sérelmezte az egyes tényállások tisztázatlanságát. Emellett azt is kifogásolta, hogy a kérelmek összevont elbírálása nehezítette a vizsgálatot. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, mert a felülvizsgálati kérelem felterjesztése hónapokkal később történt meg. A bíróság végzésében kifejtette és indokolással alátámasztotta, hogy nem állt fenn veszélyeztető magatartás, továbbá az önhiba sem állapítható meg, a gondozó szülő eleget tett a jogerős ítéletben foglaltaknak. A bíróság álláspontja szerint, mivel a kérelemről nemperes eljárásban döntött, a késői felterjesztés nem olyan súlyos eljárási hiba, amely az ügy érdemére kihatással lett volna. A bíróság megállapította, hogy a tényállás kellően tisztázott volt, anyagi és lényeges eljárási szabálysértés nem történt, ezért a felülvizsgálati kérelmet elutasította.
- [6] 1.2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.Kpk.45.401/2017/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [7] Indítványában hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, a II. cikkének, a VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmére. Indítvány-kiegészítésében megjelölte továbbá – mint megsérteni vélt alapjogokat – az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését, az L cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket és az R) cikk (2) bekezdését. Az indítványozó a bíróság kifogásolt végzésének alaptörvény-ellenességét állította arra hivatkozással, hogy az nincs összhangban az alapjogokkal, valamint jogszabálysértő.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető, a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és az indítvány határidőben érkezett.
- [10] Az Abtv. 27. § a) pontja alapján alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be. A következetes alkotmánybírói gyakorlat értelmében az Alaptörvény I. cikke önmagában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot: e cikk az alapvető jogok védelmének állami kötelezettségét írja elő, valamint az alapvető jogok korlátozásának mércéjét határozza meg [lásd pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]; 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [8], 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg, az Alaptörvény ezen rendelkezésére tehát, mivel ez nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, szintén nem lehet alkotmányjogi panasz indítványt alapítani [3186/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [10]]. Az R) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikk sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható [legutóbb lásd pl. 3078/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [11] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az indítványnak az Alaptörvény II. cikkének, a VI. cikk (1) bekezdésének, a XVI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító része megfelel-e az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntésnek azonban kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [13] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Alaptörvény II. cikkével, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XVI. cikk (1) bekezdésével, valamint a XX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtett indítványozói érvek nem fejtik ki és nem konkretizálják, hogy az általánosságban állított alaptörvény-ellenesség a bíróság eljárásában, illetve döntésében miért és hogyan valósul meg. Az indítványozó alapvetően a bíróság jogalkalmazását, jogértelmezését, a bírói döntés jogszerűségét vitatja, érvelése pedig nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel a kifejtett indokok alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § a) pontja, 52. § (1) és (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/2214/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 114/A. § (4) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A személyesen eljáró indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panaszhoz mellékletként csatolt bírósági határozat által megállapított tényállás szerint az indítványozó 33 727 CHF kölcsönt vett fel a Tiszafüred és Vidéke Takarékszövetkezettől (a továbbiakban: végrehajtást kérő, akinek a személyében a végrehajtási eljárás során jogutódlás jogcímén változás következett be). A kölcsöntartozás biztosítására az OTP Jelzálogbank Zrt. (a továbbiakban: jelzálogjogosult) javára az indítványozó szüleinek $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányad arányban tulajdonában álló ingatlanára jelzálogjogot jegyeztek be. A zálogkötelezettek a közokiratba foglalt szerződés szerint „egyetemlegesen kötelezték magukat annak tűrésére, hogy a zálogjogosult a követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból kielégítést keressen, ha az adós nem teljesíti a zálogjoggal biztosított tartozásait, avagy egyéb okból a zálogjogosultnak a zálogból való kielégítési joga megnyílt.” A szerződő felek megállapodása rögzíti, hogy a zálogjogosult a zálogból való kielégítési jogát a zálogjoggal biztosított követelés lejárta hiányában is gyakorolhatja, ha a jelzálogul lekötött ingatlant bármely tartozás fejében akár bírósági, akár más hatósági végrehajtás során lefoglalták.
- [3] A végrehajtást kérő kérelmére az indítványozó édesanyja mint zálogkötelezett adós ellen végrehajtási eljárás indult a kölcsönszerződésből eredő 1 934 700 forint és járulékai behajtása iránt. A zálogtárgy $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadát a végrehajtási jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésével a végrehajtási eljárás során lefoglalták.
- [4] A végrehajtónak a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) rendelkezésein alapuló értesítésére figyelemmel a jelzálogjogosult által törvényes határidőn belül benyújtott kérelemre a végrehajtást foganatosító Tiszafüredi Járásbíróság 1106-7.Vh.7/2017/9. számú végzésével megállapította a jelzálogjogosult kielégítési jogának megnyíltát, és engedélyezte a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódását. A bíróság döntésének indokolása szerint a kérelem teljesítésének két együttes feltétele fennállt, mert a jelzálogjogosult kielégítési jogának megnyíltát a zálogtárgy lefoglalásának ténye alapján kellett megállapítani, a közokiratba foglalt zálogjoggal biztosított követelés jogalapját és összecszerúságát pedig az eljárás során a Vht. 114/A. § (4) bekezdés értelmében nem lehetett vitatottnak tekinteni. A Tiszafüredi Járásbíróság 1106-7.Vh.7/2017/10. számú végzésével arról tájékoztatta a beadványt előterjesztő indítványozót, hogy a Vht. 114/A. §-a értelmében a zálogjogosult kielégítési joga megnyíltának megállapítása és a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódásának engedélyezése iránt indult végrehajtási eljárás a jogutód végrehajtást kérő, a zálogkötelezett adós és a jelzálogjogosult között van folyamatban.
- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy a Vht. 114/A. § (4) bekezdése ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés hátrányos megkülönböztetést eredményez azon kötelezettekre nézve, akik a zálogjogosult bekapcsolódása folytán idő előtt kerülnek az adós pozíciójába, és a követelés megnyíltát pusztán a közokirati jelleg alapozza meg, a végrehajtás feltételeinek vizsgálatára nem kerül sor. Sérelmezte, hogy a közokirati jellegből fakadó automatizmus miatt a támadott rendelkezés jogorvoslati lehetőséget nem biztosít az összecszerúság vonatkozásában, noha a követelés összege akár jelentősen csökkenhet is idővel. A bekapcsolódás folytán negatív diszkriminációval sújtott kötelezett körön belül az indítványozó szerint további hátrányos megkülönböztetést kell elszenvednie azoknak a kötelezetteknek, akiknek a követelése (sic!) azért válik végrehajthatóvá, mert a „tőle elkülönülő” zálogkötelezett zálogtárgya érintett a végrehajtással, a követelés adósának pedig nincs jogorvoslati lehetősége a követelés idő előtti megnyíltá, annak összecszerúsége,

- végrehajtásának módja tekintetében. Az indítványozó szerint a szabályozás a követelés adósának nem csak a törvény előtti egyenlőséghez, de a jogorvoslathoz való jogát is sérti.
- [6] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [7] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. E rendelkezés b) pontja értelmében az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, e) pontja szerint pedig annak indokolását kell az indítványnak tartalmaznia, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatóságának vizsgálata során a formai feltételekkel összefüggésben is figyelemmel volt arra, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezést az indítványozó részvétele nélkül folyamatban volt eljárásban alkalmazta a bíróság.
- [8] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 52. § (4) bekezdés értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [9] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben való érintettség az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszhoz is szükséges feltétele: alkotmányjogi panasszal az a személy fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek az Alaptörvényben biztosított jogát a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezés megsértette. A zálogjogosult kielégítési joga megnyíltának megállapítása, és a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódásának engedélyezése iránti eljárásban részt nem vett indítványozó állítása szerint a bíróság döntése a „végrehajtás megnyíltát, beszedését” illetően érinti az ő kötelezettségeit. Az indítványozó azonban nem a bíróságnak a bekapcsolódás engedélyezése tárgyában hozott végzését támadta meg alkotmányjogi panaszával, annak alaptörvény-ellenességét nem állította, megsemmisítését nem kérte. A panasz tárgyára [Vht. 114/A. § (4) bekezdés] tekintettel az indítványozónak érintettségét annak állításával és alátámasztásával kellett volna bemutatnia, hogy a részvétele nélkül zajlott eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés közvetlenül kihatott az ő jogaira és kötelezettségeire, ilyen tartalmú előadást, érvelést azonban az indítvány nem tartalmaz.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében a konkrét ügyben érintett személy Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét is feltételezi. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „gyakorlata értelmében az alkotmányjogi panasz jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság már az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatban – a régi Abtv. 48. § (1) bekezdését értelmezve – kimondta: „[a] törvény e rendelkezése szerint az alkotmányjogi panasz jogorvoslat. Ez következik egyrészt abból, hogy a törvény a jogintézményt »panasz«-nak nevezi, másrészt, hogy azt az »egyéb jogorvoslati lehetőségek« kimerítése után, vagy »más jogorvoslati lehetőségek hiányában«, vagyis további, illetőleg végső jogorvoslatként biztosítja a jogosult számára. [...] Az alkotmányjogi panasz intézményét ez a jogorvoslati funkció különbözteti meg az utólagos normakontrolltól” [ABH 1991, 272, 281–282.]. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos fent idézett elvi megállapításait az Alaptörvény és az új Abtv. alapján is fenntartja. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, d) pontja szerint pedig a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdései, valamint 27. §-a szerint egyaránt akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz a konkrét ügyben érintett személy vagy szervezet, ha jogának sérelme bekövetkezett [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont és 27. §]. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja ugyanis az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelm orvoslása. Ehhez kapcsolódik a jogszabály felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panaszok esetén másodlagos célként a későbbiekben előforduló hasonló jogsértések megelőzése és ennek révén egyben az alkotmányos jogrend objektív védelme. Mindenekelőtt ebben különbözik az alkotmányjogi panasz eljárás az absztrakt utólagos normakontrolltól, amely – egyéni jogvédelmi funkció nélkül is – jövőbeli, esetleges vagy egyébként az indítványozót közvetlenül nem feltétlenül érintő elvont alkotmányossági probléma, alaptörvény-ellenesség megszün-

tetésének eszköze lehet {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [11]–[13]}. Az Alkotmánybíróság vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó részben nem a saját jogséreleme miatt, másrészt az anyagi- és eljárásjogi rendelkezések által meghatározott konkrét jogi helyzetétől függetlenül, általánosságban tartja alaptörvény-ellenesnek a sérelmezett rendelkezést, panasza az alapügytől nagyrészt független elemeket tartalmaz.

- [11] Az alapügyben való személyes érintettség, illetve az ott bekövetkezett saját alapjogi sérelem hiánya a befogadhatóság formai feltételeire is visszahatottak, hiszen eme hiányosságok miatt az indítvány nem tartalmazza határozottan és egyértelműen az indítványozó orvoslásra szoruló jogsérelmének lényegét, és alkotmányjogilag értékelhető indokolását, érvelését a támadott jogszabályi rendelkezésnek az indítványozó jogsérelemeit okozó alaptörvény-ellenességére vonatkozóan. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {lásd pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], 3124/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [12] Mindezen hiányosságok miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve, és figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [13] Az indítványozónak a végrehajtási eljárás felfüggesztésére irányuló kérelméről a panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság nem döntött.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/235/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3233/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.169/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) szabályszerűen igazolt jogi képviselője útján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.621/2016/18. számú és a Kúria Kfv.V.35.169/2017/9. számú ítéletével szemben.
- [2] 1.1. Az indítványozó (a támadott bírói döntés szerinti perben felperes) szarvasmarhákat értékesített az Európai Unió országaiba. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága a felperesnél 2008. január 1. – 2010. december 31. közötti időszakra vonatkozóan áfa bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés eredményeként 2015. szeptember 8-án kelt 2411582223. számú határozatával a felperest adókülönbözet, adóbírság, mulasztási bírság és késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte. A felperes fellebbezése folytán az alperes (a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága) 2015. december 16-án kelt 2411617957. számú határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta, a megállapított adókülönbözetet, adóhiányt, adóbírságot és késedelmi pótlékot törölte, a mulasztási bírságot azonban emelt összeggel tartotta hatályában. A határozat rögzítette, hogy a szarvasmarhák igazoltan kerültek kiszállításra külföldre, így a termékértékesítés igazoltan megvalósult, azonban az értékesített szarvasmarhák jó részének nem igazolt az eredete.
- [3] A felperes keresetet nyújtott be, és kérte az alperes határozatának a mulasztási bírságra vonatkozó része hatályon kívül helyezését, illetve megváltoztatását és a szankció alóli mentesítést. Álláspontja szerint az alperes nem tisztázta kellően a tényállást. Hivatkozott továbbá arra, hogy három évig köteles a szarvasmarhákra vonatkozó nyilvántartás adatait megőrizni, és az ellenőrzésre ezt követően került sor. A hatóságnak ezért egyedenként kellett volna megjelölnie az igazolatlan eredetű, az alperes kizárólag helyszíni ellenőrzés keretében, leltárfelvétellel tehetett volna az igazolatlan eredetű áru vonatkozásában megállapítást. Helyszíni ellenőrzés és leltár hiányában azonban álláspontja szerint a tényállás nem állapítható meg. A felperes szerint a marha útlevelen szereplő vélelmezett hamis adatokért a felperest felelősség nem terheli, azok adminisztrációs hibára vezethetők vissza. Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását és a perköltségekben történő marasztalását kérte. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.621/2016/18. számú ítéletével elutasította a keresetet. A bíróság rögzítette, hogy a felperes nem vitatta a hiányosságokra vonatkozó alperesi megállapításokat, nem cáfolta, hogy több szarvasmarhát értékesített, mint amennyi az állatállomány-nyilvántartásban szerepelt. Ebben a körben a felperes pusztán adminisztrációs hibára hivatkozott, amely bizonyítatlan állítás maradt. Nem tekintette alaposnak a bíróság azt a felperesi hivatkozást sem, hogy a nyilvántartások adatait három évig köteles megőrizni, mert a vonatkozó jogszabály „legalább” három évi megőrzési kötelezettséget ír elő. A bíróság megállapította, hogy az alperes határozata jogszerű és indokolt.
- [4] A felperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését és keresete teljesítését, illetve az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. A felperes fenntartotta azon álláspontját, hogy a hatóság és a bíróság jogalkalmazása téves, a helyszíni leltárfelvétel lett volna szükséges a teljes körű bizonyítás érdekében. Hivatkozott továbbra is arra, hogy a hatóság megsértette a tényállás felderítési kötelezettségét. A Kúria ítéletében hatályában fenntartotta az elsőfokú bíróság ítéletét. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljeskörűen elbírálta, rendelkezését részletesen megindokolta, a bizonyítékok helyes értékelésével, megfelelő jogértelmezéssel és jogalkalmazással meghozott döntése jogszerű. A Kúria megállapította, hogy az adóhatóság bizonyította, hogy a felperes igazolatlan eredetű árut forgalmazott, ezért a terhére jogszerűen szabott ki mulasztási bírságot. A Kúria rögzítette és részletesen indokolta, hogy az adóhatóság teljesítette tény-

állás tisztázási és bizonyítási kötelezettségét, így a felperes ellentétes állítása alaptalan. Az elsőfokú ítélet sem alapelvi rendelkezéseket, sem adójogszabályokat nem sért, a döntés aggálytalan, részletesen és közérthetően megindokolt.

- [5] 1.2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.621/2016/18. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.V.35.169/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény 28. cikkével, mert egyoldalú jogértelmezésen, valamint jogalkotói kiterjesztő tevékenységen alapulnak. Hivatkozott arra, hogy a döntés a tényállás hiányos megállapításával és súlyos jogszabálysértést követően született meg. Sérelmezte emellett, hogy a Kúria nem megfelelő bekezdést alkalmazott a törvény szabályai közül.
- [6] Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlási felhívás keretében tájékoztatta az indítványozót, hogy az Alaptörvény 28. cikkére nem alapítható alkotmányjogi panasz, emellett kérte, hogy az indítványozó jelölje meg pontosan, hogy az Alaptörvény mely szakaszainak sérelmét állítja, valamint fejtse ki, hogy a sérelmezett döntések miért és mennyiben sértik az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát. Az indítványozó a tájékoztatást és a hiánypótlásra való felhívást követően alkotmányjogi panasz indítványát az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartotta fenn. Indítványában hivatkozott a pártatlanság sérelmére azzal összefüggésben, hogy a bírósági ítéletek egyoldalú jogértelmezésen alapulnak. Hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben arra, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette tájékoztatási kötelezettségét. Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria álláspontja a mulasztási bírság alkalmazhatóságának és az ismeretlen eredetű áru fogalmának értelmezése során nem jogértelmezés, hanem jogalkotás.
- [7] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőn belül érkezett be. Az indítványozó szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján jár az Alkotmánybíróság előtti eljárásban. Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével szemben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Ez ellen a döntés ellen további jogorvoslatnak nincs helye.
- [9] Az indítvány részben felel meg az Abtv. 52. § (1a) bekezdésében foglalt feltételeknek. Egyértelműen megjelöli a Kúria Kfv.V.35.169/2017/9. számon hozott ítéletét mint a megtámadott bírósági döntést, az Abtv. 27. §-ára alapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét. Kifejezett kérelmet tartalmaz a kifogásolt bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó alapügyfél, felperes volt a bírósági eljárásban, ezért jogosultnak és érintettnek tekintendő. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét állította. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben fejtett ki indokolást az alapjogsérelem mibenlétére vonatkozóan. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozik a pártatlanság sérelmére, azonban részletes indokolást nem terjesztett elő. Az alkotmányjogi panasz tehát ebben a részében nem felel meg a határozott kérelem törvényi követelményeinek.
- [10] 2.1. Jelen ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek, mely szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntésnek azonban kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések

nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [12] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította a bírósági döntések egyoldalú jogértelmezése indokán. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra kerül sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. A bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a Kúria döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve tényállás-megállapítását, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a támadott bírósági határozatokkal, az azokban foglalt jogértelmezési kérdésekkel kapcsolatban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [14] 3. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/308/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3234/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda, 1054 Budapest, Alkotmány utca 4. I/105., képviseletében eljár: dr. Galambos Károly) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2015. június 16-án érkeztetett kérelmében közérdekű adatigényléssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Kérdései arra irányultak, hogy az Alkotmánybíróság teljes ülése kinek az előterjesztése alapján, mikor, milyen összetételben és milyen eredménnyel tárgyalta azt a kérdést, hogy az egyik alkotmánybírónak a megválasztásakor betöltött tisztsége összeférhetetlen-e az alkotmánybírói megbízatásával, illetve, hogy a vonatkozó döntés közzétételére mikor és hol került sor. Mindezek mellett az üggyel összefüggésben keletkezett iratok, köztük az üggyel foglalkozó teljes ülés emlékeztetője vonatkozó részének a kiadását is kérte.
- [3] Az Alkotmánybíróság tájékoztatta az adatigénylőt, hogy előterjesztés az ügyben nem készült, az érintett alkotmánybíró a 2014. október 7-i teljes ülésen szóban jelentette be, hogy személyével kapcsolatban összeférhetlenségi ok nem áll fenn. A bejelentést a teljes ülés tagjai – akiket a válasz név szerint felsorolt – tudomásul vették, ennek kapcsán szavazásra nem került sor, határozat nem született, következésképpen közzétételre sem került sor. Az Alkotmánybíróság válaszához mellékelten a teljes ülési emlékeztető kivételével – amely az Ügyrend 13. § (3) bekezdése alapján tíz évig nem nyilvános – a kiadni kért iratokat is megküldte. A levelet 2015. június 26-án adták postára, azt azonban az adatigénylő jogi képviselője részére a posta 2015. június 29-én és július 5-én is eredménytelenül próbálta meg kézbesíteni. A küldeményt végül 2015. július 8-án vette át az indítványozó jogi képviselője.
- [4] Az indítványozó 2015. július 7-én kelt és aznap postára adott keresetlevelével a közérdekű adat kiadása iránt pert indított. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, az ítélet az emlékeztető kiadásának megtagadásával kapcsolatban arra mutatott rá, hogy „az alkotmánybírói döntések előkészítésekor kialakuló vita csak akkor lehet teljes, ha az alkotmánybírák álláspontjukat úgy fejthetik ki, hogy közben nem kell azzal számolniuk, hogy azt nyilvánosságra hozva később rajtuk számon kérik” (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [6]). A másodfokú bíróság az ítéletet a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta, „a teljes ülésről készült emlékeztető kivonatának nyilvánosságra kerülése a másodfokú bíróság szerint is magában rejti annak reális veszélyét, hogy a későbbiekben az alkotmánybírákat meggátolja véleményük szabad kifejtésében, és ez óhatatlanul befolyásolná az alkotó munka folyamatát, ezen keresztül az Alkotmánybíróság hatékony, illetéktelen, külső befolyástól mentes működését” (Kúria Pfv. IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [11]). A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta. Egyrészt megállapította, hogy az összeférhetlenséggel kapcsolatos tudomásulvétel is döntésnek minősül, ezért az emlékeztető nem vitásan döntés megalapozását szolgáló adatnak tekintendő, tehát a másodfokú bíróság helyesen alkalmazta az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 27. § (5)–(6) bekezdéseit. Másrészt a Kúria az alsóbb fokú bíróságokkal egyezően arra a következtetésre jutott, hogy „nem adható ki az egyébként zárt ülésről készült emlékeztető, mivel az alkotmánybírák véleményüket akkor tudják teljes körűen kifejteni, érveiket egymással mindenre kiterjedően ütköztetni, ha biztosított azok zárt kezelése” (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [29]).

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítéletének az első- és másodfokú ítéletre is kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, VI. cikk (2) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással. Mindezek mellett az indítványozó azt is állította, hogy a jogerős ítélet „nem egyeztethető össze a Nemzeti Hitvallásban foglalt alapelvekkel, továbbá a B) cikk (1) bekezdése, R) cikk, a 28. cikk és a 39. cikk (2) bekezdésének tartalmával sem”, továbbá a kérelem az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésének a megsértését is állította. Kérelmét az alábbiak szerint indokolta.
- [6] Az Alaptörvény II. cikkének (az emberi méltósághoz való jog) a sérelmét okozta az indítványozó szerint a keresetlevél „visszakézbesítésének” az elmaradása; a tanúkihallgatásra vonatkozó kérelmének az elutasítása; az, hogy nem küldték meg számára elektronikusan a tárgyalásról és az elsőfokú ítélet kihirdetéséről szóló jegyzőkönyveket, ezért nem tudja ellenőrizni, hogy az ítélet kihirdetése szabályszerűen történt-e; végezetül pedig az, hogy a jogi képviselő nevét nem tüntették fel az idézésben. A törvények feltétel nélküli betartása a bíróságok számára az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdéséből, a 26. cikk (1) bekezdéséből és a 28. cikkéből fakadó követelmény, és az alapvető jogok védelme az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján a bíróságok kötelessége is – szól az indítványozó érvelése. Ugyanezen okok miatt, továbbá azért, mert az indítványozó szerint a bíróság irányított kérdéssel segített az alperesnek az eljárásban – arra „inspirálta” az alperest, hogy az Infotv. 27. § (5) bekezdése mellett a (6) bekezdésre is hivatkozzon –, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése (a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) is sérült. A tanú meghallgatására vonatkozó kérelem elutasítását az indítványozó igazságtalannak is tartja, és ezzel kapcsolatban az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának arra a pontjára utal, amely szerint „[v]alljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése”. Az pedig, hogy a bíróság az indítványozó szerint irányított kérdéssel segítette az alperes érvelését a tárgyaláson, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe (törvény előtti egyenlőség) is ütközik.
- [7] Az indítványozó úgy véli, a bíróságok – megsértve az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését (a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog) – tévedtek, amikor azt állapították meg, hogy az adatigénylés teljesítésére határidőben került sor, a választ ugyanis nem elegendő határidőben postára adni, annak 15 napon belül meg is kell érkeznie az adatigénylőhöz. Csak annak van jelentősége, hogy a levelet az indítványozó jogi képviselője a 15 napos határidőn túl vette kézhez, annak nem, hogy a kézbesítés ezt megelőzően kétszer eredménytelen volt. Mivel a keresetindításra alappal került sor, az indítványozót – véleménye szerint – jogszabálysértő volt a perköltségben marasztalni. Ezen túlmenően az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének a megsértésével utasította el a bíróság az Alkotmánybíróság teljes ülése emlékeztetőjének a megismerésére irányuló kérelmet. Egyrészt az elsőfokú bíróság nem az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdésének hatályos szövegét alkalmazta, hanem a 2015. október 1-jén hatályba lépett szövegváltozatot, másrészt, mivel az Alkotmánybíróság formálisan nem hozott döntést, az Infotv.-nek a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére vonatkozó rendelkezései nem is voltak alkalmazhatók. A bíróság döntése nemzetközi szerződéssel is ellentétes, érvel az indítványozó, aki e körben az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáféréséről szóló Egyezményének kihirdetéséről szóló 2009. évi CXXXI. törvényre és az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésére hivatkozik.
- [8] Végezetül az Alaptörvény XIII. cikkének (tulajdonhoz való jog) a sérelmét jelenti az indítványozó szerint, hogy olyan perköltség megfizetésére kötelezték, amely „az alperesnél [...] ténylegesen nem merült fel”, és amelynek a megítélésére nem is volt jogalap, mivel az alperes jogtanácsosa mint köztisztviselő járt el, ezért külön jogtanácsosi díjra nem volt jogosult. Továbbá a Kúria a perköltség összegét is helytelenül, jogszabályellenesen állapította meg.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2017. szeptember 13-án vette át, alkotmányjogi panaszát 2017. november 8-án adta postára) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadja. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott kúriai ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, az R) cikk, a Q) cikk, az I. cikk és a 28. cikk. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére pedig csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz:

- a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt, az indítvány azonban nem ebben a vonatkozásban állítja a felhívott cikk sérelmét [lásd a Nemzeti Hitvallást, a B) cikk (1) bekezdését és a 28. cikket illetően pl. 3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]; az R) cikk és az I. cikk vonatkozásában pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]; a Q) cikket érintően pedig pl. 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; összefoglalóan legutóbb: 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [12] Az Abtv. 52. §-a továbbá kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget, ezen alaptörvényi cikket érintően ugyanis az indítványozó nem terjesztett elő érvelést.
- [13] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] 4.1. Az indítványozó a közérdekű adatok megismeréséhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés] sérelmére két okból hivatkozott: álláspontja szerint a bíróságnak egyrészt meg kellett volna állapítania, hogy az Alkotmánybíróság nem tett eleget határidőben az adatigénylésnek, másrészt az Alkotmánybíróság teljes üléséről készült emlékeztető kiadására kellett volna köteleznie az adatkezelőt.
- [15] Az első hivatkozást illetően az Alkotmánybíróság a 3276/2017. (X. 19.) AB végzésben tett azon, elvi jellegű megállapítására utal, amely szerint a „[a] jogsérelem reparálhatósága [...] nem feltétlenül, azonban az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a panasz benyújtásakor való fennállása minden alkotmányjogi panasz immanens fogalmi eleme”. Következésképpen, ha az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásának időpontjában, sőt, már a támadott bírósági ítéletek meghozatalakor is az igényelt közérdekű adatok birtokában volt, az „azt jelenti, hogy a panaszos valójában nem Alaptörvényben biztosított jogának védelme érdekében fordult az Alkotmánybírósághoz, kérelme pusztán arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírósági ítélet jogszerűségét vizsgálja meg, tehát hogy hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” (Indokolás [17]–[21]). Ilyen esetben – ha tehát az indítványozó pusztán azt kérdőjelezi meg, hogy az adatigénylés teljesítésére határidőben került-e sor – a panasz befogadása és érdemi vizsgálata nem indokolt.
- [16] Az indítványozó második hivatkozásával – az Alkotmánybíróság teljes üléséről készült emlékeztető kiadásával – összefüggésben szükséges rámutatni egyrészt arra, hogy az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdését illetően „az elsőfokú ítélet valóban nem a kérelem előterjesztésekor hatályos szöveget idézte, de ez nem befolyásolta a jogerős ítéletet” (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [28]). A döntés ugyanis nem a jogalkotó által 2015. október 1-jei hatállyal a jogszabály szövegébe illesztett fordulaton alapult.
- [17] Másrészt az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a döntés megalapozását szolgáló adatok megismerhetőségét érintően [lásd pl.: 3049/2016. (III. 22.) AB határozat, 6/2016. (III. 11.) AB határozat, 5/2014. (II. 14.) AB határozat, 21/2013. (VII. 19.) AB határozat]. Az eljáró bíróság vizsgálta és részletesen, tartalmilag indokolta, hogy a kért emlékeztető-kivonat esetében a nyilvánosságkorlátozás miatt megalapozott. Figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére is, amely szerint „[e] törvény eltérő rendelkezésének hiányában az Alkotmánybíróság eljárása nem nyilvános”, jelen ügy a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot érintően nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [18] 4.2. Az indítványozó egyes eljárási szabályok megsértését is állította a bírósági eljárással összefüggésben, megítélése szerint ezek az emberi méltósághoz (Alaptörvény II. cikk), a törvény előtti egyenlőséghez [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]

a sérelmét okozták. A perköltség megállapítása tekintetében pedig a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmére hivatkozott.

- [19] Fontos kiemelni, hogy a bíróságok kifejezetten vizsgálat tárgyává tették az állított eljárási jogszabály-sértéseket. Megállapították, hogy a jogi képviselő (az ügyvédi iroda, illetve az eljáró ügyvéd neve) idéző végzésen történő feltüntetésének a hiánya nem volt jogszabálysértő (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [21]). A kereset visszakézbítésének elmaradása vonatkozásában a másodfokú bíróság és a Kúria is akként foglalt állást, hogy eljárási jogszabálysértés történt. Ugyanakkor mivel a bíróság ugyanazon a napon tárgyalta az indítványozónak mindkét, az Alkotmánybíróság ellen előterjesztett keresetét, továbbá „a felperes a saját kereseti kérelmét ismerte, azt az elsőfokú bíróság a tárgyaláson ismertette is”, és az indítványozó jogi képviselője érdemi nyilatkozatokat tett a tárgyaláson, nem volt indokolt az eljárás megismétlése (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [9] és [20]). A Kúria ítélete rögzíti továbbá, hogy az indítványozó jogi képviselője jelen volt a 2015. augusztus 26-i tárgyaláson, tehát semmi nem akadályozta eljárási jogainak gyakorlásában, és a jegyzőkönyv megküldésének az elmaradása nem lehetett kihatással az ügy érdemi elbírálására. A 2015. szeptember 9-i jegyzőkönyv kézbesítésére pedig a tértivevény tanúsága szerint 2015. szeptember 29-én sor került (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [19]). A bíróságok megindokolták, hogy az indítványozó tanúkihallgatási indítványának miért nem tettek eleget, rámutattak, hogy annak a megállapítása, hogy az adatkiadás megtagadását az alperes által előadott indokok megalapozzák-e, nem függött tanúbizonyítástól (Kúria Pfv.IV.20.197/2017/7. számú ítélete, Indokolás [24]). Végezetül pedig a vizsgált ügyben – különös tekintettel az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdéseinek szoros tartalmi összefüggésére is – egyetlen, az indítványozó által becsatolt dokumentum sem igazolja vagy utal arra, hogy a bíróságok bármilyen módon előnyben részesítették volna az alperest az eljárásban.
- [20] Hangsúlyozni szükséges, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Alkotmányjogi panasz alapján csak a támadott ítélet alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára és a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére kerülhet sor. Sem a törvény előtti egyenlőség, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el az esetleges eljárási szabálysértések vonatkozásában. A „tisztes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni” {2/2017. (II. 10.) AB, Indokolás [49]}, tehát az egyes eljárási részletszabályok esetleges megsértéséből nem feltétlenül következik az eljárás egészének a tisztességtelensége. Az Alaptörvény II. cikk bekezdésében garantált emberi méltósághoz való jog pedig az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberi státusz abszolút védelmét biztosítja {3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel – az emberi méltósághoz, a törvény előtti egyenlőséghez és a tisztességes bírósági eljáráshoz (*fair trial*) való joggal – összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni {vö.: 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [24]–[27]}.
- [22] A perköltség megállapításával kapcsolatban pedig hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével”. Továbbá „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el”. Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett, alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {lásd legutóbb: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát a vizsgált ügy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {vö.: 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [28]–[29]}.
- [24] 5. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § a) pontjában és 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt fel-

tételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2233/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3235/2018. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.298/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet; 8200 Veszprém, Külső-kádártai út 12.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.298/2017/3. számú ítéletét támadta.
- [2] Az alapul fekvő ügyben az indítványozó hajtotta végre a perbeli felperes szabadságvesztés büntetését, aki keresetében sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót az elhelyezésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelemnek helyt adott. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági döntések sértik a diszkrimináció tilalmát [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése], valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az első- és másodfokú bíróság ugyanis úgy vezette le, hogy az indítványozó a jogellenes magatartást tanúsító személy, hogy az adott ügyben a jogellenes magatartás nem az intézeten belüli zárkában való elhelyezésben nyilvánult meg, hanem abban, hogy a vonatkozó szabályozás olyan egymásnak ellentmondó jogszabályi rendelkezésekből áll, amelyek a címzettjei – mint amilyen a közfeladatot ellátó indítványozó – nem felelhetnek meg.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság eljárása során az indítványozó az alkotmányjogi panaszt visszavonta.
- [5] Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén, a 67. § (2) bekezdésének c) pontja alapján pedig okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó indítványát visszavonta.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány visszavonására figyelemmel a rendelkező részben foglaltak szerint az eljárást megszüntette.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Salamon László s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/603/2018.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273